



ISK RICE

JUNIJ

2024

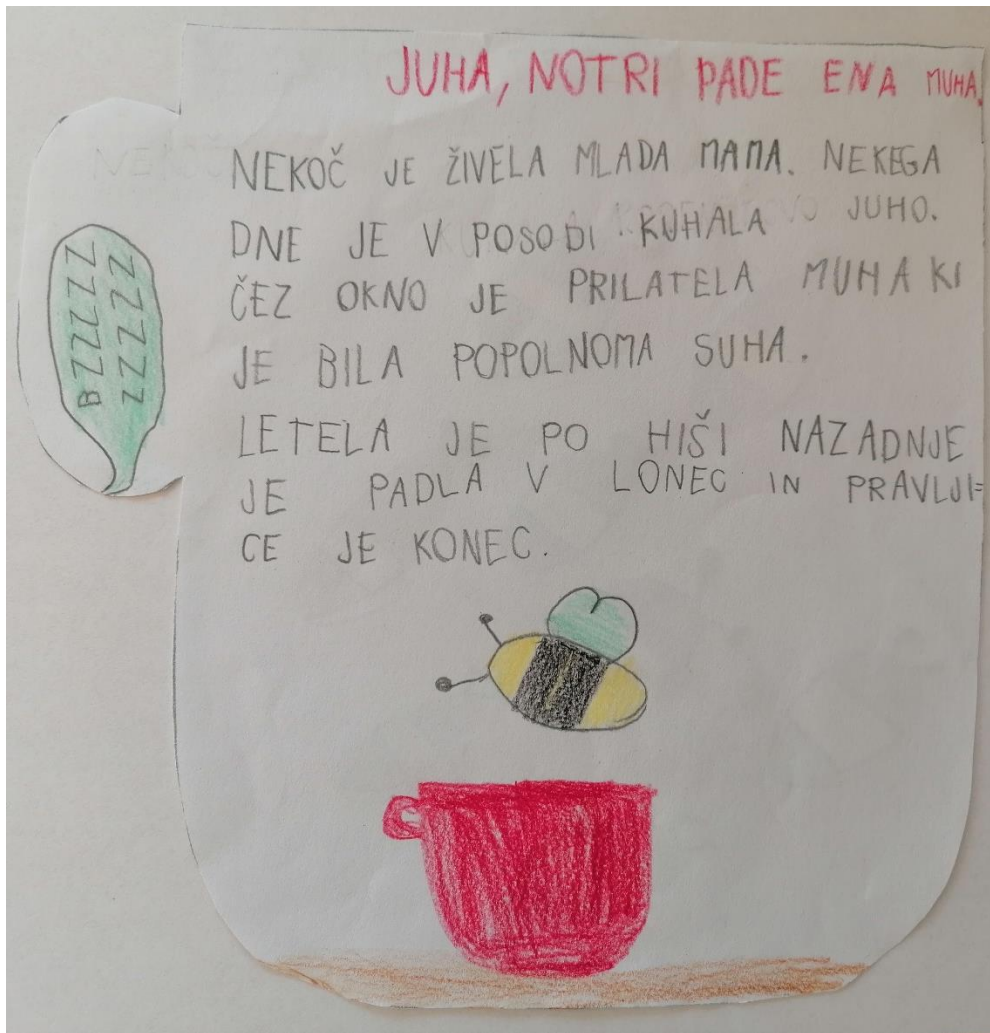
Juhu, počitnice so (skoraj) tu. In tudi druga, precej obsežna številka Iskric. V njej beremo o doživljajih, ki so jih zapisali učenci nižjih razredov, devetošolci pa so globoko razmišljali in razpravljali. Kot včasih pri učnih urah, ko je njihovih idej, pobud ter pritožb več, kot je njih samih, a vedno z njihovih strani utemeljenih 😊 Zanimivo pa so – tako starejši kot mlajši – opisovali oz. označevali njim bližnje osebe. Dva tujejezična zapisa sta se osredotočila kar na njih same.

Osrednji del je namenjen reševanju čebel ali vsaj idejam, kako jim lahko pomagamo. To so prispevki, s katerimi so naši učenci od 6. do 9. razreda tekmovali na tekmovanju Zeleno pero. Vmes vloženi stripi so delo učencev, ki so sodelovali na striparskem tekmovanju, kako pomagati gozdu. Drugo slikovno gradivo pa je delo učencev pri pouku likovne umetnosti.

Nekaj besed smo namenili tudi junaku posebne, slovenske pravljice – Deželaku Junaku. Leta bo z zbranimi sredstvi pomagal otrokom iz socialno šibkih družin na morje; vam vsem skupaj pa želim, da doživite (še) ene fantastične in nepozabne počitnice – na morju, v hribih, tujini, doma, na kmetiji ... kjer koli. Takšne, da bo o njih vredno in z veseljem pisati septembra, ko se vrnemo nazaj v šolske klopi.

In čisto na koncu: spregovorilo je tudi nekaj tistih učiteljic, ki se v šolske klopi tokrat prvič 1. septembra ne bodo vrnile. Srečno!

Petra Novak



Ula Žust, 2. a

Čudežni lonček

Nekoč je živel lonček, ki je ležal sredi gozda. Nihče ni vedel, da je tam. Tisti, ki bo najbolj pogumen in hraber, ga bo našel. To je Oliver Solverg. Podal se je na pot v temni gozd. Zvečerilo se je, a ga je vseeno našel. Prišel je domov. Lonček je kuhal, kar si nisi mogel zaželeť. In tako je Oliver živel do konca svojih dni.

Oliver Končan, 2. a

Kako sem se naučila voziti kolo

Ko sem dobila prvo kolo, sem bila stara tri leta in pol. Podedovala sem ga od svojega brata Tilna. Bilo je oranžne barve s superjunakom.

Na začetku sem se samo usedla na kolo in pridobivala ravnotežje. Potem me je ati s koleščki na zadnji gumi potiskal po ravnini. Kmalu sem se vozila brez pomoči. Odstranili smo koleščke. Nekaj časa so mi še pomagali pri vožnji brez koleščkov. Čez en mesec sem se vozila že sama. Nekega dne, ko sem se peljala, je zraven prišla psička Ula. Ustrašila sem se in zavrla. Padla sem in začela jokati. Ula me je polizala in takrat so prišli starši in me pomirili.

Všeč mi je bilo učiti se voziti kolo. Imela bom zares lepe spomine na to.

Sara Jelenc, 3. c

Kako sem se naučila voziti kolo

Pri treh letih sem odšla v garažo. Tam sem zagledala roza-belo kolo. Poklicala sem atija, da bi me naučil voziti, ker ga prej še nisem znala.

Ati mi je povedal, da ga je na začetku imela moja sestra Tinkara. Nato je pokazal, kako ga vozi on. Nato sem ga vozila še jaz, ati pa me je potiskal. Počasi me je začel spuščati brez, da bi to videla. Ampak ko me je spustil, sem padla čez kamen. Na srečo poškodba ni bila velika, ker je kolo imelo koleščka, jaz pa čelado. Nato sem vaje začela delati na dvorišču.

Čez nekaj dni sem se naučila voziti kolo. Ati mi je koleščke nazadnje dal stran, ampak vsa zgodba se je še enkrat ponovila.

Julija Trček, 3. c

Kako sem se naučil voziti kolo

Pred petimi leti sem dobil svoje prvo kolo rdeče barve. Zraven sem dobil še čelado.

Drugi dan sem pojedel, se obul in usedel na kolo. Ati je hitro prinesel čelado in mi jo je dal na glavo. Na prvi vožnji nisem hotel imeti čelade, ker me je motila. Mami je kričala za menoj, naj si nadenem čelado, vendar je bilo prepozno. V prvem ovinku sem s sprednjim kolesom zapeljal v luknjo in vrglo me je čez krmilo. Z glavo sem udaril v kolo.

Takrat sem si zapomnil, da je čelada pomembna. To je zgodba, kako sem se naučil peljati kolo.

Lovro Žakelj, 3. c

Bil sem pogumen

05. 01. 2023 me je zbil avto.

Mami me je odnesla v zdravstveni dom Žiri. Zdravnik me je pregledal in poslal na Jesenice. Tam so mi z rentgenom slikali gleženj. Ugotovili so, da je zlomljen in me poslali v mavčarno. Tam so mi naravnali kost in mi dali gips. Ker sem bil tako pogumen, sem v slovo od zdravnika dobil plišasto igračo žirafa. Iz bolnišnice sem odšel z berglami.

Ambrož Tajnšek, 3. c

Bila sem pogumna

Lansko leto poleti smo se z družino odpeljali v Zadlog nad Idrijo. Naš cilj je bil peš doseči Špičasti vrh. V uri in pol smo dosegli vrh. Na vrhu stoji razgledni stolp, ki je zelo visok. Začeli smo se vzpenjati na stolp, ki se je zelo majal. Bilo nas je zelo strah. Vendar sva jaz in brat Primož nadaljevala pot do vrha stolpa. Tam sva bila nagrajena s čudovitim razgledom. Ker sem bila dovolj pogumna, mi je dogodek ostal v lepem spominu.

Katja Burnik, 3. c

Sobotno popoldne

V soboto popoldne sem se z atijem odpravila k mami v Hobovše. Mama me je bila zelo vesela.

Nahranili sva kokoške in pobrali jajca. Pomagala sem ji pripraviti seno za osle in ovce. V lončke sva posejale sončnice in posadile zelje. Za mamico sem na travniku nabrala rožice. Kasneje sva kuhali kosilo. Mama mi je dovolila, da sem ji pomagala narezati krompir in paradižnik. Po kosilu smo se posladkali s sladoledom. Z veseljem sem ga pojedla. Imela sem se lepo.

Veselim se obiska pri mami, ker imam rada živali in se imam vedno lepo.

Ela Poljanšek Justin, 3. c

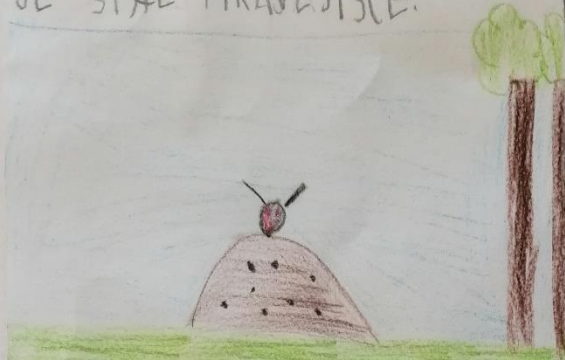


Žiga Jereb, Bor Kopač, Tilen Eniko, 7. c



Anja Pance, 6. a

NA RTOBU GOZDA PRIJAZNA
JE STAL MRAVLJISČE.



MRAVLJICA V MRAVLJISČU JE
MRAVLJICA.



NEKEGA DNE JE ŠLA V
GOZD.



IN SREČALA JE MEDVEDA.



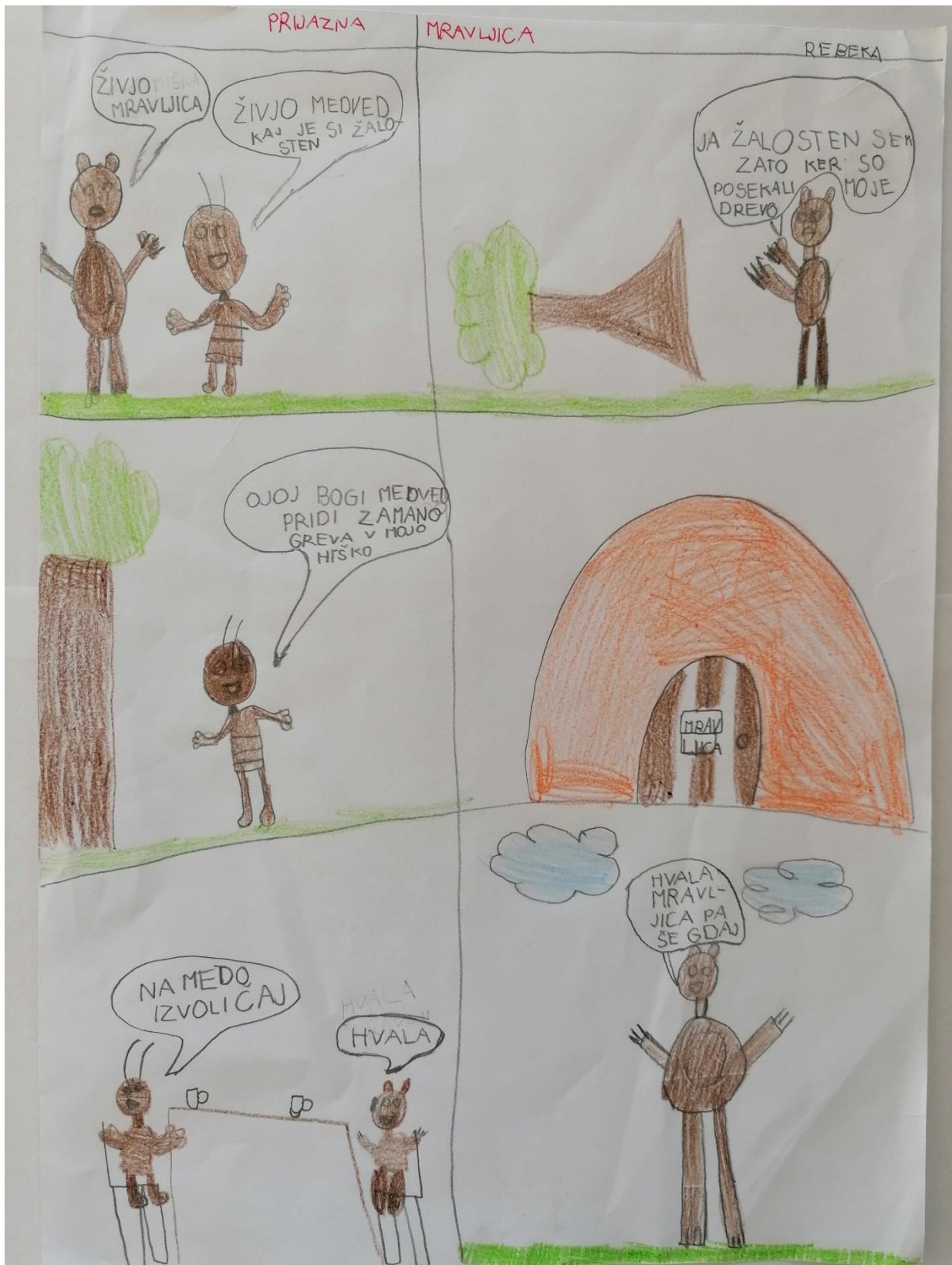
IN STA SE LOVILA



IN KO SE JE ZNOČILO
STA SE POSLOVILA.



Metka Pintar, 2. a

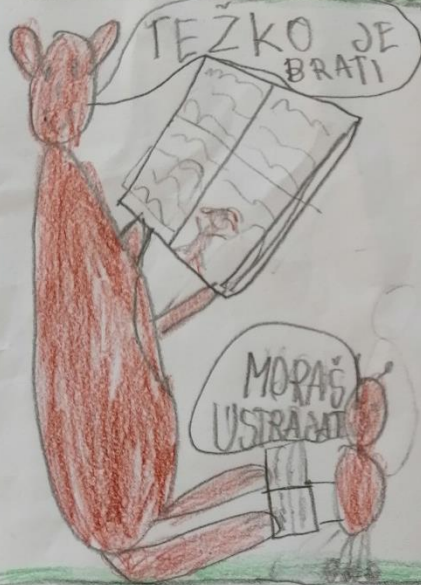


Rebeka Frigelj, 2.a

PRIJAZNA MRAVLJICA



Mravljica je slišala medveda kako je bil žalosten.



VSE ŽIVALI SO ZVESEJEM POSLUŠALE MEDVEDA



HVALA KER SI ME NAUČIL BRAT BRAT



In tako so žive in do konca svojih dni.

PREDSTAVITEV OSEBE

Moj ata

Moj ata je star 64 let. Po poklicu je strojni tehnik. Visok je 182 centimetrov in tehta 77 kilogramov. Njegov obraz je ovalne oblike. Ima rjave oči, pod njimi pa zaobljen nos. Njegovi lasje so ravni in kratki. So temno rjave barve in jih je vse manj.

Rad nosi bombažno srajco in delovne hlače z žepi na hlačnicah. Največkrat ima obute gojzarje Alpina. Zelo ga veseli delo v naravi in skrb za živali. Zato rad pomaga svojemu sinu na kmetiji. Zjutraj se zbudi ob 5. uri in gre v hlev, kjer poskrbi za krave, bike in teličke. Njegov velik hobi je tudi skrb za planinsko pot na Porezen. Ker zelo rad pije čaj, vsako leto nabere gorska zelišča, kot so rman, gorska resa, trpotec, lapuh, materino dušico, dobro misel, šipek, vršičke, arniko, ognjič, brinove jagode, bezeg, gozdne borovnice ... Njegovi ženi je ime Marina. Imata šest otrok in enajst vnukov. Z nami se rad heca in igra šah ter druge igre.

Najbolj je vesel, ko mu ni treba na morje, da lahko gre v hribe.

Jaka Jereb, 4. a

Mama Neva

Opisal bom svojo mamo Nevo. Je moja mama s strani moje mami. Izbral sem jo, ker nam je tako naročila učiteljica.

Ne dolgo nazaj je bila stara 62 let. Je srednje visoka, za težo pa ne vem. Po postavi je suha. Oblečena je v modro obleko, na kateri so narisane rože. Obuta je v krokse. Hlače pa so modre pajkice.

Njeni lasje so sive barve, segajo pa ji do konca ušes, kot učiteljici Mojci. Lase si kdaj tudi malo skodra. Njene oči, ki se skrivajo za očali, so modre barve. Očala ji segajo do šibkejših obrvi. Usta ima velika. Ko se zasmije se zasmije, se ji vidijo beli zobje. Nos ima srednje velik. Do ljudi je vedno dobra. Sosedom vedno postreže s kavo in piškoti. Jim tudi pomaga. Vede se kulturno. Ne brca, ne tolče. Je delavna, saj ko je lepo vreme, je zmeraj na vrtu in tam tudi opravlja delo, da ima lep in uporaben vrt. Vsak dan pelje na sprehod psičko, ki se oglasi na ime Kuštra. Med prostim časom bere knjige in dela na vrtu.

Vstaja ob sedmi uri zjutraj. Zjutraj stari mami nese zdravila, se uredi in pelje psičko na sprehod. Popoldne se igra s psičko, bratom in z mano. Takrat tudi obdeluje vrt.

Njene priljubljene TV-oddaje so živalske in dokumentarne. Ko zboli, gleda televizijo. Rada prebira tudi revijo »Rože in vrt«. Za glasbo bi jo moral vprašati.

Zvečer čoha psičko, leži na kavču in gleda v televizijo.

To osebo bi po mojem mnenju ocenil z deset od deset, ker ji lahko pomagam pri opravilih, kadar si želim, in z njo uporabljam orodje.

Šibka točka Neve je zadnjica. V prihodnosti si želi spremeniti stanovanje.

Mama Maruša

Maruša je moja mama. Piše se Bogataj. Stara je enainšestdeset let. Živi v Žireh. Je močnejše postave. Visoka je 165 cm. Tehta 80 kg. Njeni sivi lasje ji segajo do ušes in prekrivajo čelo. Oči so zelene z dolgimi trepalnicami. Nos je velik. Nosi črne uhane. Oblači se v črne hlače in rjavo majico. Obute pa ima sive čevlje. Zelo je prijazna, rada se smeje in je velikodušna. V službo ne hodi več, ker je v penziji, delala je v Alpini. V prostem času hodi na Ledinico, nakvačka lepe odejice ali kapice. Redko se razjezi, ampak ni zamerljiva. Rada ima, če pride kdo k njej na obisk. Takrat jim postreže hrano in pijačo.

Mamo sem opisala, ker jo imam rada in jo najbolj poznam.

Maja Markelj, 4. a

Moj stari ata

Lado je moj stari ata. Piše se Oblak. Oba živiva na Selu, ata v spodnjem, jaz pa v zgornjem nadstropju. Star je šestinšestdeset let.

Visok je 176 cm in težak 90 kg. Na koncu okrogle glave ima brado z jamico. Glavo mu prekriva le še nekaj sivih las. Nad rjavimi očmi ima zelo goste obrvi. Brado si redno brije, ker ga predolga moti. Očala potrebuje le za gledanje televizije, saj na blizu vidi dobro. Med tednom ima oblečene delavske hlače in karirasto srajco, med vikendom pa nosi športna oblačila.

Vstaja zelo zgodaj. Kadar imam preduro, me pelje v šolo. Odkar je v pokoju, zjutraj z mamo Mojco v miru popijeta kavo in pojedsta zajtrk. Ata je po poklicu mizar. Rad posluša Avsenike in prebere dobro knjigo. Zvečer gleda televizijo, najraje kvize in kakšen dober film.

Je zelo pameten in prijazen. Še vedno veliko dela v svoji delavnici. V prostem času hodi na pilates, igra šah, najraje pa planinari. V planine rad vzame svoje vnuke, lani septembra sva bila skupaj na Triglavu.

Všeč mi je, ker me rad vzame seboj v hribe in me veliko nauči. Želim mu, da bo doživel 100 let.

Zala Kunc, 4. a



Portret Ivana Tavčarja

Luka Moreno Mravlje, 9. c

Babi Ida

Opisala bom babi Ido. Piše se Istenič. Živi na Govejku 8a.

Stara je 64 let, letos 8. oktobra bo 65 let. Visoka je 166 cm. Težka pa 60 kg. Je normalne postave. Ima na kratko postrižene skuštrane blond lase. Njena barva oči je modra, očala ima le za na blizu. Njene trepalnice in obrvi so bolj redke. Njena oblačila so bolj športna in modre barve.

Odnos do ljudi je vljuden. Vede se tako, kot se spodobi. Njeni hobiji so smučanje, kolesarjenje, dostavljanje AVONA in še kaj, česar jaz ne vem.

Po navadi vstane ob 6ih zjutraj. Skuha kavo sebi in dediju Mirku. Je v pokoju. Popoldan spreha psa Maxija, poleti vrtnari in gleda TV-oddaje. Najraje gleda športne oddaje. Rada posluša glasbo. Zvečer gleda TV.

Moje mnenje o babi Ildi je, da bi naredila vse zame. Njene šibke točke so, da zelo grdo piše in brez telefona ne preživi. Njene želje za prihodnost so, da bi bila zdrava in da bi pozimi zapadlo čim več snega, da bi lahko smučala in tekmovala v smučanju.

Kaja Brence, 4. a

Moja teta Irena

Irena je moja teta. Živi v Žirovskem Vrhu. Stara je triinštirideset let.

Je srednje velike postave. Okrogel obraz se spodaj zaključi s špičasto brado. Pegic ima zelo malo. Ima dolg nos. Skozi očala pa vidimo lepe rjave oči. Stekla očal ji obdaja tanek svetlo rjav okvir. Obrvi se vidi zelo malo. Lahko povem samo, da ima bolj redke. Ko jo nasmejim, pokaže svoje lepe bele zobe. Glavo ji pokrivajo lepi rahlo skodrani in svetli lasje. Spete ima v čop. Ne mara se oblačiti po modi. Oblači se v navadna, preprosta oblačila.

Hodi v službo. Dela v Poclain Hidraulics. Njena služba se nahaja v Žireh. V prostem času rada svojo psico Rekso pelje na sprehod na hrib po imenu Goli vrh.

Je bolj mirna. Če pa ji kaj ušpičim, pa se razjezi. Ko sva skupaj, sva srečna in vesela. Je zelo dobra po srcu in nikoli ni zamerljiva.

Teto Ireno imam zelo rad. Tudi ona ima rada mene, saj mi vsakič, ko pridem k njej, pa če se ji še tako mudi, vseeno da sok in čokoladico.

Teto sem opisal zato, ker nimam več starih staršev.

Gal Trček, 4. a

Moj ata

Moj ata ima 74 let, rodil se je leta 1949. Ime mu je Janko. Piše se Vidmar. Ima 100 kilogramov, velik je 180 centimetrov. Rad ima ženo Marico, svojo hčerko Heleno in sina Janeza, ki je moj ati, in še posebej nas 6 vnukov.

Ima okrogel obraz in modre oči. Obraz mu krasijo sivi lasje, ki jih še čisto malo. Ima črne kratke obrvi in dolge trepalnice ter sivo brado. Ko se zasmije, pokaže bele zobe. Ima tudi velika usta.

Rad se oblači v sivo karirasto srajco z dolgimi rokavi in dolge zelene hlače. Nerad se oblači modno, ker mu je moda čisto odveč. Ima pa tudi rjave nogavice in rjave alpske gozjarje.

Je že upokojen. Po poklicu je bil delavec na Kolektorju, v Alpini in za hobi je bil gozdar in kmet.

Doma je imel okoli 20 živali (govedi) in enega konja za v gozd in za na polje, imel je tudi tračno žago. V Osojnici so imeli kovačijo.

Rad posluša domačo glasbo in še posebej rad posluša mene, ko igram harmoniko. Rad posluša ansambel Lojzeta Slaka.

Upam, da bo ata še dolgo živel.

Urban Vidmar, 4. a



Črt Gaber, 9. c

Moj brat

Imam dva brata, Aneja in Kristiana. Opisala bom Aneja, ker z njim preživim največ časa. Anej in jaz sva dvojčka. On je 1 minuto starejši od mene, čeprav misli, da je kar celo leto. Razumeva se uredi, vedno se hecava. Največkrat se najini pogovori končajo s pretepom ali kreganjem. Oba trenirava šport, zato si parkrat na teden oddahneva drug od drugega. Po mojem mnenju ima Anej zelo dober položaj: vedno sem vsega kriva jaz, ker sem najmlajši član družine. Anej ima dobre in slabe dneve. Ko pridem domov iz šole, je on ponavadi na kavču in gleda youtube ali igra igrice na telefonu. Če karkoli potrebujem, je vedno pripravljen pomagati, ampak vsakič ni tako. Ko je slabe volje ali ko ga v šoli razkurijo, je zelo nadležen in nič noče početi, ko ga karkoli vprašam, me bo ignoriral. V prostem času zelo rada skupaj igrava košarko, nogomet in kdaj tudi ragbi. Velikokrat pa se igrava tudi njegovo najljubšo igro - pretepanje ali kickbox, ki se nikoli ne konča dobro. Z Anejem sva v istem razredu, kar mi je všeč; če kaj pozabim, ga lahko prašam za odgovor. Kdorkoli, ki naju je videl, ni verjel, da sva dvojčka zaradi višinske razlike in pa tudi zaradi izgleda. Opisala sem vam Aneja in upam, da se bova še naprej dobro razumela.

Zoja Mazzini, 8. a

Moja sestra

Z mojo sestro Zojo se ponavadi zastopiva uredi, ko pa pride do sporov, ki so panovadi zaradi zelo nepomembnih stvari, pa je zelo nadležna, sitna itd. Prednost ima ona, ker je mlajša in ji ustrezajo vse in verjamejo vse, kar jim pove. Z njo si tudi delim sobo. Jaz sem pa seveda starejši. V prostem času mi moje sestra tudi rada teži. Kadar se pa z mojo sestro razumeva, čas mine hitro.

Anej Mazzini, 8. a

Moj brat

Moj brat san je pet let starejši od mene. Razumeva se dobro, razen na vsake toliko časa se skregava zaradi kakšnih majhnih stvari. Meni se zdi, da njemu dovolijo več stvari, po mojem mnenju zato, ker ima boljše ocene.

Gal Markelj, 8. b



Tiberij Padovac, 6. a

KO BO MAMI MAJHNA

KO BO MOJA MAMI
MAJHNA, NE BO DOLGO -
NE BO ŠLA ZA VOLAN.

JAZ BOM AVTO VOZIL,
PELJAL SE BOM DALEČ STRAN.
MED TEM BO MAMI DOMA LEPO POČIVALA
PA ČAJČEK PO TLEH POLIVALA.

ROKA SE JI TRESLA BO,
STAROST JO BO JEMALA K SEBI,
A MAMI NOČE ITI, KER RADA
BO POČIVALA PRI MENI.

PRAV FINO BO,
KO MAMI BO OD ZAD SEDELA V AVTU,
JAZ SE SMEJAL BOM SPRED IN PREMIŠLJEVAL,
KAKŠEN BO V HIŠI RED.

JAZ BOM POTLEJ SAM ŽIVEL.
RAZEN ČE BO KAKŠNA ZAME
PRIŠLA NA SVET.

STARAL
SE BOM Z LUBCO VRED
IN JAZ ENKRAT BOM TUD POSTAL
KOT MOJA MAMI –
STAR IN BLED.

PRICOPRAL SEM ...

Pricopral sem mačko,
pricopral sem miš,
če me srečaš, se me bojiš.

Vsakkdo, ki pravi,
da grd sem zelo,
s palico ga začaram tako.

Čirule čarule,
sim sala grim,
zdaj v krastačo te spremenim.

Drejc Oblak, 5. a

PRICOPRAL SEM ...

Jaz čarovnik na tej metli
sem pricopral zlat nakit,
s palico po širnem svetu
copram strah in dolgo nit.

Z juga proti severu,
se žaba vozi z mano tu,
po svetu širnem jo lovim,
oblake črne naredim.

Začaral sem ljudi že sto,
v kravo, žabo, mačkico,
na palico povabim jih,
da z mano švigajo kot blisk.

Tilen Oblak 5. a

PRICOPRAL SEM ...

Živjo, jaz sem Coprnik
in to je moj prijatelj Skvik,
skupaj se smehljava,
ko ljudem ura ponagaja.

Z daljincem ure upravljava
in po sreči jih pokvarjava.
To je smeh do vseh zvezd
in to delo treba je narest.

Ko pa prideva domov,
se počeseva,
zraven pa še malo pleševa.

Naslednji dan enako poteka,
samo da je treba namolsti mleka
ter pokositi travo,
ker je velika že čez glavo.

Ker imava še veliko časa,
imava prostor za norčije,
lumparije in še druge
coprnije.

Ure je pokvarjati zabavno,
ker ljudem se bo odpeljalo.
Upava, da te srečava,
da kazalce ti premečeva.

To je najino delo in
lahko noč pa
enga lupčka za
pomoč.

Rudi Mlinar, 5. a

Velika suša

Nekoč je bila velika suša. Nihče ni našel niti kozarca vode, a v Avstraliji je na polici stal še edini kozarec. Hotela sem ga pricoprati k sebi, a ni šlo. Brskala sem po knjigah za skritim izvirom, a nič. Nato sem nekega dne na tleh našla čarobni urok in gre tako:

Eno oko od kure,
kamenček iz reke Mure,
v zemljo jih zakopaj,
ven ti raste čaj,
popij ga ko je vroč,
saj mrzel v rok poč,
ko vse to narediš,
kozarček svoj dobiš.

In ko sem končno zbrala sestavine in dobila svoj kozarček, sem ga popila in spet sem bila kot nora.

Zala Modrijan, 5. a

Volk in lisica (basen)

Nekoč je sredi gozda živela lisica. Nedolgo nazaj se je znebila hude bolezni. Bila je popolnoma zdrava. Ampak ne glede na to je tarnala, ležala v postelji in zatrjevala, da jo močno boli glava. Vse živali so vedele, da si vse le izmišljuje in zato je volk nekega dopoldneva zglasil zbor in takrat dejal: »Lisica se niti zgane ne. Napisal bom dolgo in težko uganko in razrešiti jo bo morala v dveh dneh. Sicer ji bomo zasuli brlog!« Vse živali so naglo prikimale in se vrnile v svoje domove, volk pa se je lotil pisanja in po dolgih nekaj urah je skupaj spravil težko in zanimivo uganko, ki se je glasila: »Premisli najprej, kaj vse nosi v hiši se vsaki, brez tega nadstropje, bi zgradili le bedaki. Potem mi povej, s čim se proga konča in s čim se gams začne. Na koncu odgovora pa naj stoji beseda, ki jo izrečemo, ko kdo komu kaj da. Poveži zdaj vse troje skupaj, da dobiš ime živali, katere vsi dotakniti bi se bali.«

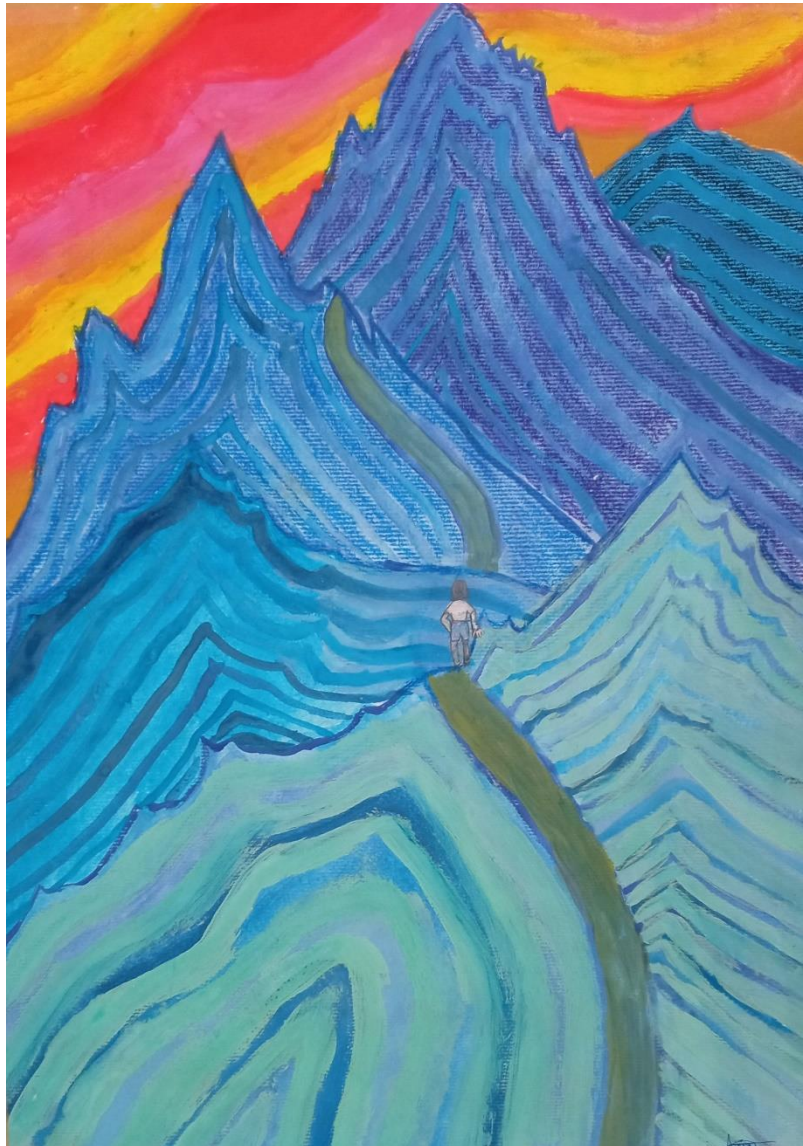
Volk je to uganko dal lisici in ji povedal, da ima časa za reševanje le dva dni. Lisica pa uganke niti pogledala ni. Minil je prvi dan, drugi ... in lisici je zmanjkalo časa. Živali so ji zasule brlog in morala se je izseliti. Volk je tistega dne rekel: »Brez muje se še čevelj ne obuje!«

Zarja Šink, 5. a

Osa in čebela (basen)

Nekoč sta živeli čebela in osa. Čebela je pridno letala s cveta na cvet in v panj nosila cvetni prah. Osa pa je medtem sedela in se sladkala na sočni hruški. Čebeli se je posmehovala, ko je vztrajno letala sem ter tja. Kmalu je zapihal hladen jesenski veter. Čebela je odletela v svoj panj, kjer si je pripravila zalogo hrane. Osa je ostala zunaj in iskala ostanke sadja. Ko je zapadel sneg, je od lakote in mraza otrpnila. Čebela je to videla, zaprla vrata svojega panja in glasno rekla: "Brez muje se še čevelj ne obuje."

Anže Žakelj, 5. a



Anja Trček, 6. a

Neviden sem prišel v zbornico

Lep pozdrav. Danes boste skupaj z mano izvedli tajno nalogo.

Po šoli v petek se vsi učitelji zbirajo v zbornici, kjer govorijo o zaupnih informacijah. Mislila sem si, da bi lahko malce prisluškovala, saj sem precej radovedna. Vem, da to ni lepo in da če me ujamejo, bodo hude posledice, a taka pač sem.

Končno je napočil petek. S prijatelji sem hitro odšla domov. Tudi svoji najboljši prijateljici nisem povedala nič. Oblekla sem se v čim bolj temna oblačila. Ura je odbila pol petih, čas je bil, da se odpravim. Kolo sem skrila za blok pri šoli. Zadnji vhod je bil še odklenjen, saj so bile v šoli še čistilke, zato moram biti še bolj previdna. V zbornico sem prispela pet minut prej. Ravnatelj je bil v sosednji sobi, zato me ni slišal. Skrila sem se v omaro. Molim, da je ne bo nihče odpiral.

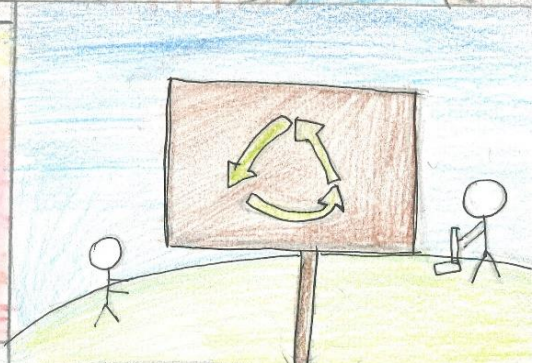
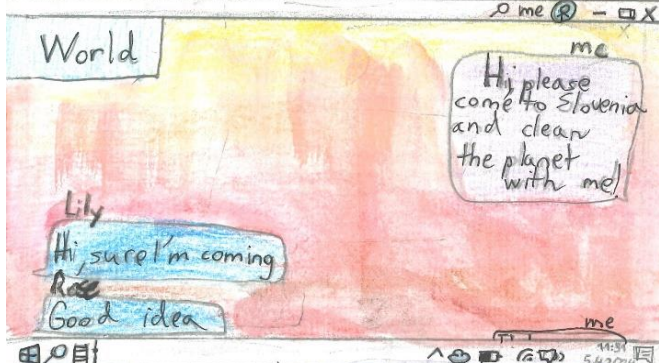
Kmalu so prispeli še ostali. Vsi so se usedli za mizo. Najprej so začeli razpravljati o nacionalnih preverjanjih znanja za šeste in devete razrede. Hvala bogu sem seboj imela telefon, da sem lahko snemala, saj bi te informacije prišle prav zame in za mojo štirinajstletno sestro. Nato so govorili o zmagovalcih na tekmovanjih Bober, Zeleno pero in Kengurujček. Govorili so tudi o problematičnih učencih. Zanimivo je bilo poslušati njihove kazni. Potem so obravnavali vsakega učenca in o njihovem povprečju ocen v prvem polletju. Na koncu pa tudi o proslavi. Izvedela sem veliko novega, tudi za nenapovedane teste, ki nas še čakajo.

Počakala sem še deset minut, potem pa odšla. Končno sem spet lahko normalno dihala.

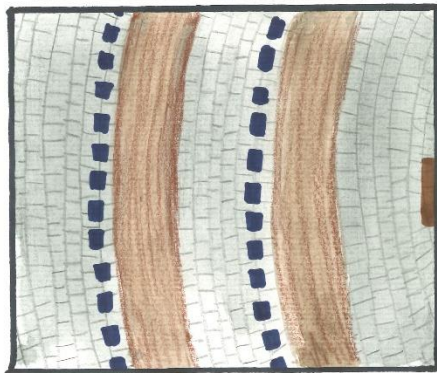
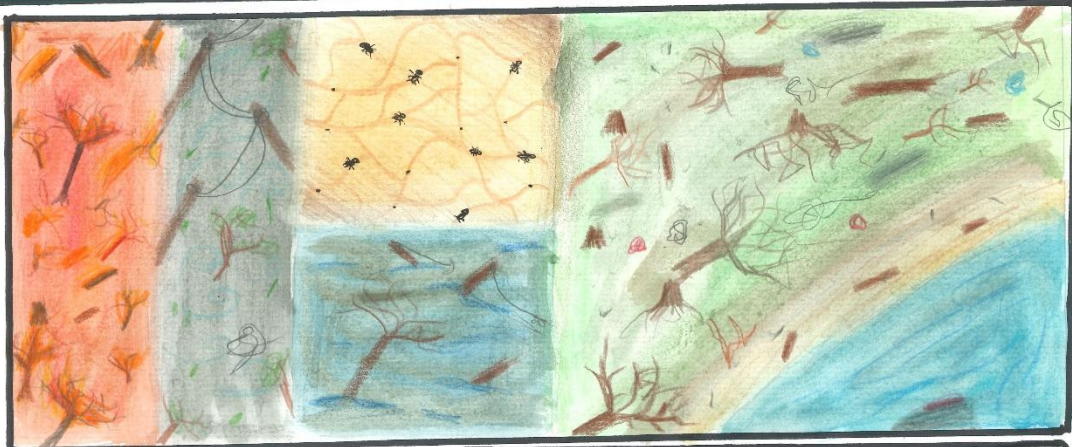
Mislim, da tega ne bom več ponovila. Za nenapovedane teste in NPZ-je pa bom povedala še prijateljem.

Iza Mlinar, 6.a

GOZD in PODNEBNE SPREMEMBE



Livija Baldasin, 7. c



Lara Podlesek, 8. c

LUKA IN VELIKAN

TA KRATEK STRIP GOVORI O UČENCU LUKI, KI JE ODŠEL V GOZD NABIRAT LISTJE ZA NJEGOVO DOMOČO NADLOGO



PREDSTAVITEV O VARSTVU OKOLJA



LUKA JE ODTRGAL LIST A MI VEDEL DA JE TO DEL VELIKANA





JAZ SEM EDEN IZMED: OSTAHT VELIKANOV OZ. VARUHOV ZEMIJE



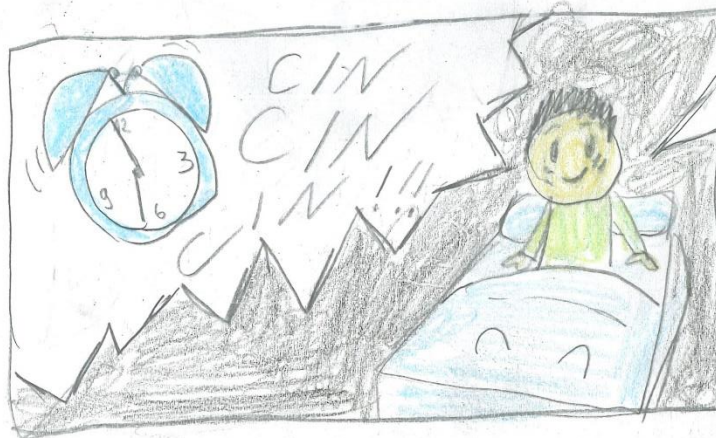
MORAM RECI, DA ME SKRBI KAR VI, LJUDJE POČNETE NA ZEMLJI



MORALI BI SE BOLJ POTRUDITI OBVAROVATI GOZDOVE IN NAŠ PLANET

IN ZDAJ VEM O ČEM BOM GOVORIL NA SVOJI PREDSTAVITVI

GOVORIL BOM O OBVAROVANJU NAŠEGA PLANETA



CIN CIN CIN!!!

O! TE SANJE SO MI DALE RES DOBER NAVDIH ZA MOJ GOVORNI NASTOP-GOVORIL BOM O VARSTVU OKOLJA!

-ČRT GABER

NOČNA MORA

MATIC
PODOBNIK
9.C



Srečanje z Marijem Morelom

Naša družina je lepa, vsi se imamo radi in se pomagamo. Tudi praznih žepov nismo, ati in mami zelo trdo delata za nas.

Lanske počitnice smo odšli v Trst. Plačali smo za hotel z lepim pogledom na morje. Zvečer smo pili limonade in gledali, kako za gore zahaja sonce. Imeli smo se zelo lepo, le da sem si želela malo družbe svojih let. Moja sestra pa je že velika, zato se je cele dneve sončila na plaži.

Nekega dne sem se ravno odpravljala na plažo, ko sem slišala otroški smeh. Pritekla sem na teraso in zagledala skupino otrok. Hitro sem odhitela ven z mislijo, da se jim lahko pridružim. Z veseljem so me sprejeli. Vsi so se mi predstavili, najbolj me je zanimal Marijo Morel.

Smilil se mi je. Bil je reven in imel je samo mamo, pa še ta ga je vsak dan tepla. Dnevi s skromno družčino so hitro minevali. Še nikoli se z nikomer nisem tako zelo dobro stopila v stik z Marijem. A globoko v sebi sem vsak dan razmišljala, kako bi mu malo olajšala življenje.

Bili so zadnji dnevi v Trstu. Želela sem jih lepo izkoristiti z novimi prijatelji. Priredili smo tekmovanje v plavanju, peš šli na hrib Krišnjak, zvečer pa sem jih povabila na limonado. Usedli smo se na stole na terasi in gledali, kako se je Sonce počasi spuščalo za gore. Ko so se že vsi odpravili domov, sem k sebi poklicala Marija. Podarila sem mu priznanje za prvo mesto v plavanju in celo košaro sladkarij in sadja, ki si jo bodo delili.

Težko sem se poslovila od vseh. Obljubila sem jim, da še kdaj pridem. Priznam, da se še nikoli nisem imela tako lepo.

Iza Mlinar, 6. a



ČEBELE IN VREME V POLJANSKI DOLINI

Četudi nam jo vreme zagode, se mi in čebele ne damo!

Uvod

Čebelarjenje se je pri nas začelo že v 2. polovici 19. stoletja. Najprej so čebelarili le z eno čebeljo družino, kasneje pa z več panji. Sedaj imamo v Sloveniji veliko poklicnih in ljubiteljskih čebelarjev, ki skrbijo za približno 20 milijonov čebel. Zadnje čase na čebelarstvo močno vplivajo podnebne spremembe in naravne katastrofe. Vzrok so segrevanje ozračja, neurja, dolga deževna obdobja ter nepredvidljive suše. Vse te spremembe vplivajo na življenje čebel in na čebelarjevo delo.

Čebele so zelo občutljive živali. Zanje ni dobro, če je vreme prevroče ali premrzlo. Prav tako ne, če je zelo sušno ali neprestano deževje. Od vremena je odvisno zdravje čebel in njihova medonosnost. Da se naše čebele dobro počutijo, skrbijo čebelarji, posredno pa mi vsi. Včasih je kljub vsemu trudu vreme močnejše od nas. Tak primer je lansko poletno neurje, kjer smo jezo narave občutili tako ljudje, kot živali.



Slika 1: Slovenski čebelnjak. (Vir: https://www.czs.si/content/D2?sif_co=D2)

Čebelar Simon o vremenskih spremembah in čebelarjenju

Kako podnebne spremembe vplivajo na življenje čebel, na način in uspešnost čebelarjenja, sem povprašala čebelarja Simona Mura iz Poljanske doline. Doma ima približno 170 panjev na različnih lokacijah po Poljanski dolini. Njegova družina čebelarji že od leta 1982. Prideluje med in matični mleček, doma pa sam vzreja matice.

Gospod Simon meni, da nobena druga panoga ni tako odvisna od vremena, kot je čebelarstvo. Če je vreme ugodno, to pomeni veliko medu in matičnega mlečka, predvsem pa dobro počutje in zdravje čebel. Na žalost je neugodnih vremenskih razmer za čebelarjenje kar veliko.

Zadnja leta so pogoste pomladanske pozebe, ki so posledica pretoplih zim. Takrat ni cvetličnega medu, saj cvetje pomrzne in ni medicinske. Tisto leto velikokrat ni tudi kostanjevega in lipovega medu, saj pozeba ravno tako škoduje cvetenju kostanja in lipe. Takrat so namreč že oblikovani njihovi cvetni nastavki.

Dolgotrajno deževje prav tako ni ugodno za medenje, ker dež spira medičino, hkrati pa čebele v dežju ne morejo leteti. Čebelar pravi, da je vseeno bolje, da je vročina in suša, kot dež. Seveda pa tudi suša za medenje ni ugodna.

Segrevanje ozračja prinese ugodne razmere za razvoj največjega sovražnika čebel – varoje. To je pršica, ki zajeda čebele. Proti varojam se je potrebno boriti celo čebelarstvo leto. Smisel sodobnega boja proti varojam pa ni več samo uničevanje s kemičnimi sredstvi, temveč stalna čebelarjeva skrb za ohranitev močnih čebeljih družin. Cilj so zdrave čebele, varno delo čebelarja in seveda neoporečen med. To zahteva dodatno delo z zdravljenjem čebel in s tem velike stroške za čebelarja.



Slika 2: Varoje. (Vir: <https://mail.domacimed-antolcic.com/blog/49-varroa-destroyer>)

Neurje v Poljanski dolini je prizadelo tudi čebele

Najbolj katastrofalno je bilo lansko poletje. Takrat so Slovenijo ogrožale močne poplave. Vode so divjale tudi po Poljanski dolini. Dolgotrajno deževje je povzročilo, da se je na domačiji gospoda Mura sprožil skalni plaz. Pod njem se je nahajal njegov največji čebelnjak z 90 panji. Plaz je odnesel 70 panjev s čebelami vred. Panje je voda in zemlja odnesla s tako silo, da jih je razdrobilo in razneslo daleč po hribu navzdol. Vse se je zgodilo tako hitro, da čebelam in panjem niso mogli več pomagati. Zaščitili so samo panje, ki so še ostali. K sreči se je takrat sezona pobiranja medu in matičnega mlečka že skoraj končala, drugače bi bila škoda še večja. Plaz so do danes že sanirali, nakupili so nove panje in jih napolnili z novimi čebeljimi družinami.



Slika 3: Panji, ki jih je odnesel plaz. (Vir: Osebni arhiv Simona Mura)

Kako se čebelar Simon bori z vremenskimi spremembami?

Čebelar se z vsemi temi nevšečnostmi spopada tako, da čebele s premično prikolico prepelje na mesto z dobro pašo. Pozimi jih dohranjuje s sladkorjem in skrbno pazi, da nimajo zajedavcev. V primeru, kot so bile lanske poplave, pa ne more kaj veliko narediti. Panje je sicer prestavil na območja, ki so varna pred plazom, hkrati pa upa, da se hudo neurje ne ponovi.

Vreme, opráševalci ter vrtničkarstvo in sadjarstvo

V pogovoru s starimi starši sem dobila vpogled še z druge strani. Tu sem izvedela, kako spremembe vremena in število čebel vplivajo na vrtničkarstvo in sadjarstvo.

Ata, zagrizen sadjar, je povedal, da je bilo lani zaradi veliko padavin manj sadja. Drevesa so sicer cvetela, vendar čebel in divjih opráševalcev, ki bi cvetove oprášile, ni bilo. Podobno je bilo tudi pri vrtninah. Zato je, kadar je bilo veliko dežja, sam opravil delo čebel. Bučke in kumare je oprášil kar s čopičem. Pri samem škropljenju sadja pa se zelo trudi, da uporablja čim bolj naravna škropiva. Če je le možno, pa se škropljenju izogne, da opráševalcem ne bi škodoval.

Mama, ki rada vrtnari, sprememb s čebelami ni opazila. Se pa zaveda, da je pomen opráševalcev zelo velik. Zato ima na balkonih in vrtovih poleg okrasnega cvetja tudi medovite rastline. Okna krasijo lončki s sivko, na vrtu pa najdemo meto, meliso, žajbelj, rožmarin in kamilico.



Slika 5: Čebela oprášuje. (Vir: <https://mojmalisvet.kmeckiglas.com/cebelja-pasa-v-prihodnjih-desetletjih/>)

Kaj lahko storimo mi?

Prav vsak lahko pripomore, da bo situacija boljša. Z vsakodneвно skrbjo za okolje, lahko vsaj malo upočasnimo hitre vremenske spremembe, hkrati pa poskrbimo, da bodo naše čebele imele dovolj paše. Če je le možno spodbudimo kmete, da travnike pokosijo malo kasneje. Tako bodo imele čebele in preostali opráševalci hrano. Vrtove pred hišo lahko pustimo, da se rastline razrastejo in zacvetijo. Prav taki, malo neurejeni vrtovi, so odlična paša za čebele in dobro mesto za gnezdenje čebel samotark, čmrljev in drugih opráševalcev.

Dobro idejo, ki bi jo prav lahko uvedli v naši občini, sem videla v Ljubljani in Škofji Loki. Tam so uvedli projekt »Pokosili bomo, ko se bodo čebele najedle«. Tam na izbranih javnih zelenih površinah v mestu s kasnejšo košnjo opozarjajo na pomen ohranjanja travniške rastlinske

strukture, ki daje pašo opráševalcem. Večina sicer čebelarji na podeželju, vedno več pa je tistih, ki se odločajo za čebelarjenje znotraj avtocestnega obroča. Tu tako v zadnjem času sledimo razvoju tako imenovanega urbanega čebelarjenja.



Slika 6: Projekt »Pokosili bomo, ko se bodo čebele najedle«. (Vir: <https://www.ljubljana.si/sl/aktualno/pokosili-bomo-ko-se-bodo-cebele-najedle/>)

Enako zanimiv je trajnostni projekt »PRVAčebela«, ki približuje čebelarstvo mlajšim generacijam. V njem sodelujejo osnovne šole, kjer so postavili učne čebelnjake. Ti so **namenjeni učencem čebelarskih krožkov kot spodbuda pri učenju o čebelah, saj se zavedajo**, da samo s teoretičnim znanjem preprosto ne gre. Ključni del usposabljanj mladih čebelarjev je zato prenos teorije v prakso. V ta projekt bo to pomlad vključenih že 20 osnovnih šol. Prav zanima me ali ima naša šola poleg vrtička in posajenih dreves, še kaj prostora za manjši čebeljak. Učencev, ki bi jih zanimalo čebelarstvo, pri nas gotovo ne manjka.



Slika 6: Projekt »PRVAčebela«. (Vir: <https://www.prva.si/novi-ucni-cebelnjaki-bodo-pomladi-razveselili-nove-osnovnosolce/>)

Zaključek

Vsi lahko zelo vplivamo na spremembe našega podnebja in s tem na življenje čebel in nas. Tako kot je rekel Albert Einstein: »Ko bo izginila čebela z obličja Zemlje, bo človek preživel le še štiri leta, saj ko ni več čebel, ni več opráševanja, ni več rastlin, ni več živali, ni več ljudi...«

Čebelarke (Maje)

Prvič sva se s čebelami srečali v risanki Čebelica Maja. Čeprav je bila Maja malo odrezava, je bila tudi samostojna in žilava. Njen prijatelj Vili je skoraj ves čas naslanjal svoje probleme na njeno skrb. Maja pa jih je vedno vse do konca rešila.

Nato pa naju je v petem razredu nad čebelarstvom navdušila učiteljica Marija Mojca Treven, ki nama je dokazala, da tudi ženske dobro čebelarijo. Po elektronski pošti sva jo vprašali, če jo lahko intervjuvava. Povedala nama je, kako sta z očetom skupaj čebelarila. Izvedeli sva veliko novega.

Kdo vas je navdušil, da ste postali čebelarka?

Že kot otrok sem pomagala atu pri čebelarjenju. Poleti ko je točil med, nas je otroke vabil k pomaganju oz. je bilo treba delati in takrat smo začeli dobivati prve pike čebel.

Pri katerih letih ste se začeli ukvarjati s čebelarstvom?

2017, po smrti očeta.

Kakšno opremo potrebuje čebelar?

Jaz se zavarujem z avbo, dam jo na glavo, oblečem kombinezon in obujem usnjene škornje, tako, da lahko v miru delam. Drugače potrebujem vse sorte stvari, npr. nožke.

Kje ste dobili panje?

Prve panje sem dobila od očeta. Ker je hotel, da se tradicija čebelarstva ohrani, mi jih je zapustil. Brat ni bil prepričan, da bo čebelaril in jih je potem zapustil. Meni je v oporoki oče napisal, da tiste dva panja da meni. Še prej je pa tudi mož hotel imeti čebele in sta jih vstavila notri v čebelnjak, ampak mož ne čebelari, ker ko ga je pičila čebela, se je pokazalo da ima alergijo na čebele. Potem sem dobila za rojstni dan en čebelnjak.

Od kod ste se učili čebelarstva, ste šli na kakšne tečaje?

Največ sem se naučila od očeta. Zelo škoda mi je bilo, ker ga ni več, ker ga bi še kaj vprašala. Potem sem vprašala kar nekaj čebelarjev. Najprej sem prašala Petra, od Brede (sodelavke) moža. Udeležila sem se tudi nekaj predavanj v Žireh. Je pa res, da na vsa nisem šla, ker so bila v juniju in sem imela preveč stvari.

Koliko let živijo čebele?

Čebele na živijo v letih, ampak v mesecih. Zimske čebele živijo dlje: od novembra do marca ali aprila poleti pa manj par mesecev.

S katero hrano se prehranjujejo čebele?

Same nabirajo NEKTAR, medicino pridelujejo in v bližini čebelnjaka vode ne sme manjkati.

Koliko cvetnega prahu prinesejo v čebelnjak v enem letu?

Čisto odvisno. Jaz sicer cvetnega prahu ne nabiram, moj brat pa ga. Potem je začel čebelariti tudi brat, da si izmenjujeva izkušnje. Odvisno od vremena, ker če dežuje, cvetni prah spere, poleti pa ga zelo nabirajo, ker če ga ne bi, ne bi mogle matice zalegati.

Ali se čebele pelje kaj na pašo?

Tisti čebelarji, ki se več ukvarjajo s čebelami, jih peljejo in sedaj jih bodo kmalu peljali na Primorsko, ker bo kmalu začelo rasti. Na prikolico naložijo par panjev in peljejo. Jaz ne vozim. Tudi oče ni. Kolikor čebela prinese v domači panj, je dovolj.

Ali ponoči in v dežju tudi nabirajo cvetni prah?

Čebele ponoči in v dežju ne nabirajo cvetnega prahu. Tudi če so nizke temperature sploh ne grejo ven iz panja. Če je manj kot sedem stopinj, čebela ne gre ven iz panja. Notri se segrevajo in hibernirajo in notri matico grejejo. Na vsake tok se iztrebijo.

Ali je treba čebele vsak dan nahraniti?

Čebel ni potrebno vsak dan hraniti. Hraniti jih moramo, zato hranimo jih z vodo in sladkorjem, lahko damo še kakšno zdravilno rožo not, da je kot čaj. Potem to k sebi vzamejo, da drug ne vzame.

Kje ste dobili oz. kako ste jih pridobili?

Čebele se zelo hitro množijo. Matice skrbijo za zarod. Matice ne vidimo. Ko vidiš ta panj čebel, vzameš škatlo in greš iskat ga. Najprej se oblečeš v kombinezon. Moj ata se ni nič zaščitil, ker mu je bilo fino, da ga kakšna čebela pič. Rekel je, da je to tudi zdravo. Jaz tega ne maram. Notri v škatlo pa dam žlico medu, ko ujamem čebele, jih za en dan nesem v klet, da se čisto umirijo in da pozabijo, kje so.

Ali mogoče veste, koliko jih imate?

Čebel se ne šteje. Drugače imam pa 6 panjev oz. 6 družin.

Ali podnebne spremembe kaj vplivajo na pridelavo medu?

Seveda. Ravno zdaj sem brala, da bo treba iti še na kakšno predavanje. Najbolj so opazne bolezni .

Katerega vremenskega dogajanja se najbolj bojite?

Pretoplil zim.

Kaj mislite, da bo s čebelami v prihodnosti?

Jaz upam, da bomo lepo poskrbeli za naše okolje, bodimo optimisti. Čeprav se mi zdi, da se bodo čebele prilagajale tako kot mi. Ne smemo biti črnogledi. Upam, da bo kdo izumil kakšen program, da ga bomo lahko uporabljali za odstranjevanje varoj, ki je trenutno najhujša čebelja bolezen, je kot klop, ki se prime na čebelo.



Slika 1: Čebele na bradi



Slika 2: Čebelnjak (Vojnik)



Slika 3: Čebelnjak ponoči

Ko sva zagledali med na mizi, sva se zavedali, koliko truda je vloženo v to. Zato, da bo v Žireh več medu in da se bo ohranila ta tradicija, moramo dobro skrbeti za okolje in da ne bojo rože, ki imajo cvetni prah, izumrle. V Žireh je več kot petdeset čebelarjev in ena iz med teh je tudi najina učiteljica.

Med raziskovanjem sva ugotovili, da so tudi ženske pomemben del čebelarstva. To nama je dokazala že najina učiteljica. Ker je že malo starejša ženska, se nisva čudili, ker je postala čebelarka. Nisva pa si predstavljali, da so v to vključene tudi mlajše ženske, kot je npr. Petra Bole, ki je direktorica Muzejev radovljiške občine. Tudi ona nama je prav prijazno odgovorila na zastavljena vprašanja.

Kako poskrbite, da čebelarjem nudite prijeten, zdrav dom?

Čebelarjem nudim prijeten, zdrav dom tako, da jim zagotovim čisto in varno okolje, primerno hrano ter dovolj prostora za razvoj njihove družine.

Kako to, da je na naših tleh tako bogata dediščina čebelarstva?

Naša bogata dediščina čebelarstva izvira iz dolge tradicije gojenja čebel v naših krajih ter spoštovanja do narave in okolja.

Kdo vas je navdušil za poklic čebelarke in ali ste ponosni nase na tako odločitev?

Za poklic čebelarke me je navdušila moja babica, ki mi je predala ljubezen do čebel in skrbi za naravo. Zelo sem ponosna, da sem se odločila za to delo.

Kako zdaj želite svoje delo približati čim večjemu številu ljudi?

Želim svoje delo približati čim večjemu številu ljudi z ozaveščanjem o pomenu čebel za naš planet ter organiziranjem delavnic in predavanj o čebelarstvu, predvsem po pisanjem knjig kot je Svet opravevalcev, Živeti skupaj. O čebeli in človeku..

Katera je vaša najljubša vrsta čebel?

Moja najljubša vrsta čebel je kranjska sivka, saj je avtohtona vrsta, ki se odlično prilagaja naše klimatske razmere.

Imate čebelje družine tudi na domačem vrtu?

Da, imam čebelje družine tudi na domačem vrtu.

Kako gojite čebele doma?

Čebele gojim doma s postavitvijo čebelnjaka, rednim pregledovanjem panjev ter skrbno nego čebeljih družin.

Kakšen pomen se vam zdi, da imajo čebele?

Čebele imajo izjemno pomemben pomen za ohranjanje ravnovesja v naravi, saj skrbijo za opravevanje rastlin ter s tem omogočajo pridelavo hrane.

Zakaj vsem priporočate gojitev čebel?

Vsem priporočam gojitev čebel, ker so čebele ključnega pomena za naše preživetje in ohranjanje narave.

Ali nam mogoče lahko zaupate kakšen nasvet za mlade, ki se želijo podati v to tematiko?

Nasvet za mlade, ki se želijo podati v to tematiko, je, da naj najprej pridobijo čim več znanja o čebelarstvu ter skrbijo za njihovo dobrobit in varnost.

Ali menite, da smo ženske pri čebelarjenju prav tako uspešne kot moški?

Menim, da smo ženske pri čebelarjenju enako uspešne kot moški. Delež žensk, ki se ukvarjajo s čebelarstvom, se povečuje, in prisotne so na vseh področjih, od gojenja čebel do znanstvenih raziskav.

Kakšen ja delež žensk, ki se ukvarjajo tako ali drugače s čebelarstvom, na katerih področjih jih je največ?

Precej manjši od moškega deleža, čeprav narašča.

Ali na vremenske napovedi lahko koristijo pri delu s čebelami?

Vremenske napovedi lahko koristijo pri delu s čebelami, saj nam pomagajo načrtovati aktivnosti.



Slika 4: Petra Bole

Na spletu najdemo tudi Gospodično Medično, preko katere sva izvedeli, da je bilo po avstralski pobudi na družbenih omrežjih gibanje mednarodnega dneva žensk v čebelarstvu prvič omenjeno 13. januarja lani. To potrjuje, da imamo ženske pomembno vlogo pri čebelarstvu.



Slika 5: Nika Pengal (Gospodična Medična)

Ker je čebelica Maja v risanki rešila vsak problem, verjameva, da bi se lahko soočila tudi s podnebnimi spremembami. Pri tem bi ji gotovo pomagal tudi Vili, zato tudi vse slovenske čebelarke računajo na pomoč čebelarjev in posameznih Vilijev.



Iza Mlinar in Ula Novak, 6. a

VPLIV PODNEBNIH SPREMEMB NA ŽIVLJENJE NA ZEMLJI IN ČEBELE V SLOVENSКИH ČEBELNJAKIH IN PANJIH

Vsem je znan pojem globalno segrevanje. In vsem so znane podnebne spremembe. Pa vsi, prav vsi vemo kaj to zares pomeni? Vsakemu človeku je jasno, da je to segrevanje in s tem tudi onesnaževanje zemlje, a kaj to zares pomeni za človeštvo in življenje na tem planetu? S čim lahko tudi mi pripomoremo k snažnosti Zemlje? Kdo ali kaj vpliva na podnebne spremembe? Kaj bi se lahko zgodilo, če bi se zemlja prekomerno ogrela? Zakaj je ta tema tako pomembna za človeštvo? Kaj to pomeni za naše najpomembnejše živali – čebele? Vsa ta vprašanja pa so za ohranitev čiste in neonesnažene Zemlje zelo pomembna.

Najprej bi rada obrazložila pojem »učinek tople grede«. To je izraz za otoplitev zemljine površine. Če tega učinka na svetu ne bi bilo, bi bil planet zemlja premrzlel za človekovo bivanje na njem. Deluje kot toplotni izolatorski plašč. Toda lahko se zgodi, da je plinov v ozračju preveliko in se zemlja prekomerno ogreje. Zaradi tega in še kar nekaj drugih razlogov pa se pojavi globalno segrevanje.

Ja, globalno segrevanje je onesnaževanje in segrevanje planeta Zemlja. Hkrati pa ima zelo velik pomen za življenje tu. Vsako leto se v vsakdanjem življenju opazijo velike posledice podnebnih sprememb. Verjetno ste opazili, da so zadnje čase zime toplejše, manj snežene, če pa že sneg že je, kmalu skopni. Na severu se na morjih talijo ledeniki in ljudi skrbi, kaj se bo zgodilo. Jaz sicer mislim, da se ne segreva tako hitro, kot govorijo mediji. Čeprav se zrak segreva, ni treba vzbujati panike, saj se segreva sčasoma. Seveda se ozračje segreva, a se tudi ohlaja. Ne govorim, da segrevanja ni, seveda je, le da o tem ni treba pretiravati.

Če se o tem ne strinjam popolnoma, se pa močno strinjam glede onesnaževanja zraka in Zemlje. Evolucija je prinesla nove naprave, nove ideje, med katerimi pa nekatere niso bile najboljše. Ljudje smo izkrčili gozdove in vse vrste dreves, da bi dobili prostor, za razne hiše. Seveda se pa pogovor ne ustavi pri par drevesih. Ljudje so gozdove že tako izkrčili, da zelenja po nekaterih državah sploh ni več. Seveda vsi ti posegi pripomorejo k razvoju in revoluciji, ampak se moramo vprašati do kam to sega. Ali je to dobro za naše zdravje in še bolj pomembno za zdravje našega planeta? Ali bi bilo boljše, da bi se počasi ti dogodki ustavili in se umirili? Drevesa so nas spremljala že od začetka človeštva in so za naše življenje zelo pomembna. Vsaka zelena rastlina opravlja fotosintezo, s katero v svoje telo sprejme ogljikov dioksid, v ozračje pa odda za nas še tako pomemben kisik. Za nas so najbolj pomembni tropski deževni gozdovi, ki dajejo dom več kot 25 000 drevesnim vrstam in še več živalskim vrstam. Ko pa človeštvo gozd izkrči, posledično pomrejo tudi vse živali, katerih dom je bil ta gozd. Zato je pomembno, da gozdov ne izkrčimo do konca, čeprav se je na žalost to ponekod že zgodilo.

Brez dvoma vse tovarne, novi električni izumi in plastika onesnažujejo čist zrak, planet ter gozdove. Nova gradnja stolpnih, tovarnih, stanovanjskih blokov, elektrarn in še in še je v naša življenja prineslo veliko slabega - velika onesnaževanja zemlje in zraka, po drugi strani pa smo dobili nova tehnološka odkritja nove tovarne, pripomočke ... Z le-timi pa onesnažujemo planet. Kdo je vse to naredil, pridobil? Odgovor je preprost. Mi. Ljudje. Kdaj kar nezavedno na tla odvržemo papirček in ga ne poberemo. Morda se to takrat ne sliši onesnaževanje, a kaj ko to naredi veliko ljudi. Plastike se kar nabere.



Slika 1: otroci na plaži
Vir: (<https://www.destinationtips.com/beaches/12-dirty-beaches-to-avoid-like-the-plague/3/>)



Slika 2: Onesnažena zemlja
vir: (<https://stock.adobe.com/search?k=polluted+earth>)

In posledično - tudi zaradi globalnega segrevanja - se zemlja posuši in zato se pojavljajo suše. V zadnjih letih jih je bilo zelo veliko, več kod kadarkoli poprej. Zaradi njih rastline ne uspevajo več tako kot prej. Prst ni več rodovitna in s tem postane tudi razvitost prebivalstva slaba in začnemo živeti v slabih pogojih.

Da se Zemlja ne bi več onesnaževala in segrevala pa lahko počasi zaustavljamo na veliko načinov, recimo, da posadimo drevo, se udeležimo čistilnih akcij v našem mestu, se kdaj odpravimo v šolo peš, namesto da bi odšli z avtom in s tem onesnaževali okolico in še in še.

Ohranitvi čiste okolice na naše planetu pa smo posvetili tudi dan zemlje, ki poteka po celem svetu, udeležujejo pa se ga vsi - od malih do najstarejših, ki se s pomočjo različnih organizacij za čisto ohranitev zemlje odpravijo v gozdove in okolico njihovega kraja, katero očistijo vseh smeti in stvari, ki tja ne sodijo. Le-te pospravijo v vreče, ki jih potem pravilno razvrstijo v smetnjake, v katere sodijo. Da se pravilnega razvrščanja smeti držimo, je zelo pomembno, saj je potlej pot teh odpadkov do njihovega odlagališča lažja in hitrejša. Če bomo naš planet varovali tako, bo veliko težav izginilo in tako bo naše življenje postalo lažje.

Globalno segrevanje je v bistvu pretežno posledica velike vsebnosti ogljikovega dioksida (Co₂) in drugih toplogrednih plinov, ki se v ozračje sproščajo pri človekovih vsakodnevnih dejavnostih. Povprečna temperatura zemlje se je med leti 1906 in 2005 zvišala z 0,6 na 0,9 stopinj celzija. Stopnja višanja temperature pa se je v zadnjih petdesetih letih skoraj podvojila. Zato moramo skrbeti za Zemljo in se truditi za njeno in posledično tudi naše zdravje, kolikor lahko. Čeprav se zdi, da se zemlja še zdaleč ne segreva hitro, se v desetletjih razlika kar pozna.

Zaradi prekomernega segrevanja planeta pa so se v kratkem znanstveniki odločili za poseg v globalno segrevanje. S pomočjo tehnologije so ustvarili naprave, ki bodo v morje zlivale hladilno tekočino ali brizgale odsevne delce na nebesni svod. Teorijo nameravajo najprej preiskusiti v državah Združenih držav Amerike, Izraelu in Avstraliji. Ko bi naprave enkrat preiskusili, bi pridobili informacije o tem, ali lahko teorijo spremenijo v obsežnejši projekt in z njim ohlajajo Zemljo dolgoročno. Za njihov poskus ravno v Avstraliji so se odločili zato, ker so opazili nenadno odmiranje koral, ki se zaradi sonca sušijo. Začeli bi s poskusom pršenja slane vode v nizke oblake na nebu, ki bi odbivali sončno svetlobo stran od oceana, da bi se ta lahko shladil in s tem omogočil normalno rast koral. Meni se ta ideja ne zdi tako slaba, le malo verjetno izpolnjena ali delujoča. Znanstveniki po svetu imajo še veliko drugih idej o zaustavitvi pojava, ni pa nujno, da bi vse teorije lahko uresničili.

Sprememba ozračja (segrevanje planeta) pa vpliva tudi na prebivalce Zemlje, tako na nas ljudi kot tudi na živali. Podnebne spremembe pa težko preživljajo tudi čebele - zelo pomembne živali, brez katerih življenje na Zemlji ne bi bilo. Čebele oprasijo na dan okoli 1000 cvetlic, letijo s povprečno hitrostjo 24 km/h in ne moremo si predstavljati, kako velik vpliv ima to na naše življenje. Seveda pa pri tej temi ne moremo pozabiti na čmrlje, ki jih velikokrat podcenjujemo. Te živali imajo na okolje zelo velik vpliv. Najbolj znana rastlina, ki jo čmrlj oprasuje, je paradižnik, ki ga čebele zaradi njegove velikosti ne zmorejo. Pripomorejo pa seveda tudi k oprasovanju velikih drugih pomembnih rastlin. So tudi zelo hitri: medtem ko medonosna čebela oprasi le en cvet, je čmrlj že pri svojem četrtem. Čebelelarstvo sega v sedemdeseta leta 19. stoletja in ta dejavnost se izvaja že dolgo let.



Slika 3: Azijski sršen Vir :

(slovenskenovice.si/novice/slovenija/krepi-se-strah-pred-smrtonosnimi-srseni-bo-na-udaru-tudi-slovenija/#)



Slika 4: Medonosna čebela

Vir:

(<https://www.dominvrt.si/eko/cebela-cebele-med-cebelarji-slovenija-cebelarstvo.html>)

Najbolj smo poškodovali te živali z uporabo škropiv in raznih pesticidov, ki jih prepogosto uporabljamo za škropljenje sadja, povrtnin in raznih pridelkov. Znanstveniki še iščejo način, s katerim bi škropili sadje brez nevarnih, strupenih snovi, brez da bi poškodovali druge živali in okolje, a se zaenkrat uporabi fitofarmaceutskih sredstev ne moremo izogniti. Zaradi teh sredstev bo vedno obstajala možnost za zastrupitev čebel. Na morebitni propad čebel pa močno vpliva tudi onesnaževanje, saj čebele živijo težje zaradi vseh smeti, odpadkov, izpušnih plinov in odplak v današnjem svetu.

Čebele so ogrožene tudi zaradi nekaterih tujih in domačih živali. Najbolj znana sta azijski sršen, ki je sršen velik okoli 3-4 centimetre in prvič v Evropi opažen v Franciji. Najbolj nevarni so za čebele, katere napadajo v tropih, v Sloveniji pa pojava azijskega sršena še niso opazili. Drugi, ki pa se pojavlja tudi v Italiji, se imenuje mali panjski hrošč. Najbolj znan je po tem, da je cvetni prah in med in s tem škoduje čebelam tako, da onesnažuje panj. Lansko leto je čebelam dostop do cvetlic preprečevalo tudi slabo in škodljivo vreme in čebele so si le s težka utrle pot do zelenih raslin. Tu se pokaže, kako tudi vreme kdaj škoduje čebelam in tudi na splošno živalim.

Kaj pa bi se zgodilo, če bi čebele izumrle? Odgovor je, da bi bila to nekako napoved za izumrtje ljudi. Kot je rekel že Albert Einstein: »Ko bo čebela izginila iz obličja zemlje, bo človek preživel le še štiri leta, saj ko ni več čebel ni več opravevanja, ni več rastlin, ni več živali, ni več ljudi ...« In prav je imel. Čebele so najpomembnejše živali na celem svetu in upajmo, da bo tako ostalo še leta in leta. Čebele za preživetje rabijo podobne okoliščine kot ljudje: hrano, čisto vodo, čisto okolje, prebivališče. Ogrožene pa še zdaleč niso samo čebele. Izumrtje grozi kar 42 % evropskim domorodnih sesalcev, 43 % ptic, 45 % metuljev, 30 % dvoživk, 45 % plazilcev in celo 52 % sladkovodnih rib.

Izumrtju čebel in drugih živali se lahko izognemo tako, kot se izognemo onesnaževanju, saj je to vpliv uničevanja čebel. Kot sem že povedala, se udeležimo čistilnih akcij, posadimo drevo, pripomoreš lahko tudi s sončnimi celicami, če imaš možnost, s tem, da ne odvržeš smeti, ampak jih pravilno razvrščaš v smetnjake in da si na splošno okolju prijazen.

Torej bodi okolju prijazen, trudi se izboljšati Zemljino onesnaženje, ohraniti na Zemlji čebele in živeti v sožitju z naravo in njenimi viri. Kdaj pojdi na sprehod in si poglej prečudovito naravo, katero lahko z malo pomoči ohraniš takšno, kot je.



Slika 5: Lepa narava Vir:

(<https://picjumbo.com/beautiful-nature-scenery/>)



Slika 6 : Plaža Vir:

(<https://iso.500px.com/wishful-thinking-25-beautiful-beaches-we-wish-we-were-on-right-now/>)

Nina Razingar, 8. c

ČEBELE SO OGROŽENE ŠE BOLJ, KOT SMO SI PREDSTAVLJALI

Podnebne spremembe nas obdajajo že od začetka življenja na Zemlji. Res je, da v preteklosti niso bile tako izrazite, kot so sedaj. Po krajših in vedno šibkejših zimah lahko brez večjega truda opazimo izrazitost podnebnih sprememb.

Podnebne spremembe ne vplivajo samo na dolžine letnih časov, temveč tudi na živalske vrste. Med katerimi so tudi čebele. Te so del našega življenja od prazgodovine. In kako se je čebelarstvo sploh začelo? Najprej so v jamah našli satovja divjih čebel, katerih med so začeli izkoriščati za hrano. Ugotovili so, da bi bilo dobro začeti rediti čebele. S tem se je začelo čebelarstvo. Pračlovek je iz lesa naredil panj za divje čebele. V Sloveniji smo prvi čebelnjak dobili leta 1908, ogledamo si ga lahko še danes, razstavljen je v Brodeh v Poljanski dolini. Danes so panji divjih čebel vse bolj redki. V Sloveniji in drugje po svetu povečini najdemo le še panje domačih čebel. Toda čebele niso koristne samo za nabiranje cvetnega prahu in nektarja, ki ga skladiščijo na satovju. Iz satovja čebelarji postrgajo med, propolis in matični mleček. Satovje je zgrajeno iz čebeljega voska, iz katerega izdelujejo sveče, mazila, olja in sirupe. Še pomembnejšo vlogo imajo čebele pri opraskanju rastlin, ki ob ugodnih klimatskih razmerah oplodijo cvetove, in kasneje kot plodovi postanejo del naše vsakdanje prehrane.

Tudi v našem domačem kraju je več čebelarjev, ki se trudijo z gojenjem čebel. Le-te namreč oprashaujejo rastline na naših vrtovih in sadovnjakih ob domačih hišah. V ponos so nam njihovi čebelnjaki, ki z barvitimi panjskimi končnicami krasijo našo pokrajino in ohranjajo kulturno dediščino.

V zadnjih letih, ko je globalno segrevanje postalo izrazitejše, se količina naravnih pridelkov zmanjšuje. Zime so vedno bolj mile, z nenadnimi krajšimi obdobji zmrzali. V toplejšem obdobju pred zmrzaljo se lahko zgodi, da čebele cvetove predčasno oprashaijo. Ob nenadni zmrzali nato ti cvetovi odmrejo, kar uniči pridelek. To lahko vpliva tudi na čebele, saj odmrlci cvetovi ne zagotavljajo ponovne paše zanje, kar pomeni, da jih morajo čebelarji hraniti s sladkorjem. Divje čebele tako izumirajo še hitreje, saj ne pridejo do zadostnih količin hrane.

Članek o podnebnih spremembah in živalih, katerih pomembnosti se sploh ne zavedamo, me je negativno presenetil. Našla sem ga na spletni strani čebelarstva Auguština. Čeprav se ne zavedamo, je zima zelo pomemben letni čas za čebele. Takrat imajo obilo časa za počitek. Težava nastane, ker se zaradi podnebnih sprememb ta čas skrajšuje. To pomeni, da bi se povprečna življenjska doba čebele začela krajšati, kar bi v panju povzročilo veliko zmešnjavo. Poleg tega bi posledice zaznali tudi pri ljudeh. Količine medu in drugih izdelkov, ki jih pridelajo čebele, lahko postanejo še manjše, kot so sedaj. To bi se zgodilo zato, ker bi bile na leto čebele dejavne mesec ali dva več kakor v prejšnjih sezonah. Res je, da bi lahko v tem času pridelale več medu, a hkrati bi večino nabranega nektarja porabile za svoje prehranjevanje.



Slika 1: Varoja (Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Varroa_destructor)

Kranjska sivka

Najbolj razširjena medonosna čebela na Slovenskem je kranjska sivka. Kakor sem povedala prej, tako kot ostalim čebelam, tudi kranjski sivki preti vse več nevarnosti. Pozimi naj bi bile čebele zbrane v panju, takrat pa naj bi čebelarji tudi zatirali varojo, ki je takrat najbolj ranljiva. Zaradi podaljšane pašne sezone čebele panj zapuščajo tudi pozimi, čebelarji pa tako varoje ne morejo zatirati. Če boleznici ni mogoče zatreti pozimi, bodo čebele na varoje veliko bolj ranljive spomladi. To bi čebelarjem otežilo delo, saj je čebele težko zavarovati pred varojami, med tem ko letajo okoli in oprashaujejo cvetove. Varoja je parazitska pršiča, ki prenaša istoimensko bolezen. Le-te zajedajo čebele, da bi prišle do zalog beljakovin iz čebelje hemolimfe. Pršice si pot v notranjost naredijo skozi čebeljo kožo in za sabo pustijo majhno luknjico, skozi katero lahko v njeno notranjost pridejo tudi mikroorganizmi, ki lahko stanje čebele še poslabšajo.



Slika 2: Kranjska sivka (Vir: http://www.storzek.net/ceblarstvo-ma-ja/kranjska_sivka.html)

Poletna suša

S podnebnimi spremembami so torej prišle kratke zime in tudi sušna poletja. Zaradi suše je manj rastlin potrebnih opraševanja, saj jim suša ne omogoča oploditve cvetu. Zaradi tega bodo količine čebeljih pridelkov še manjše. Ker bi rastline, ki so jih čebele v prejšnjih letih opraševale, verjetno zaradi suše lahko tudi izumrle, bi se čebele lahko začele zatekati k opraševanju koruze. S tem bi se obsodile na smrt, ker je koruzno škropivo zanje škodljivo. V suši še vedno uspevajo nekatere vrste rastlin. Med njimi je tudi bršljan, ki kljub toplim jesenim dobro med. Poleg vseh nevarnosti, ki pretijo čebelam, se lahko zgodi tudi, da se bodo čebele obrnile same proti sebi in pričele ropati druge panje. Če k temu dodamo še varoje, se propadanje čebel le še pospeši.

Azijski sršen

Poleg varoj so čebele v nevarnosti tudi zaradi azijskega sršena. To je vrsta sršenov, ki se nahajajo v delih sveta s toplejšim podnebjem, kot recimo v Aziji. Zaradi podnebne segrevanja v Evropi se je ta vrsta naselila že v Franciji, nekaj primerov pa se je pojavilo tudi v Sloveniji. Gnezdijo v krošnjah iglavcev in napadajo čebelje panje, v katerih si naberejo nektarja za prehrano svojih ličink.



Vsako leto 20. maja obeležimo svetovni dan čebel. V tem času lahko zasledimo več ozaveščanja o čebelah. Prizadevati si moramo, da bi se o pomenu obstoja čebel pogovarjali pogostejše. Slika 3: Azijski sršen (Vir: <https://primorske.svet24.si/novice/srednja/nevaren-azijski-srsen-v-pivki>) o zmanjšanju ogroženosti čebeljih vrst.



Slika 3: Svetovni dan čebel (Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Svetovni_dan_%C4%8Debel)

Ker se za vsako težavo najde rešitev, lahko rešimo tudi čebele. Glede na to, da so največja nevarnost čebelam podnebne spremembe, je najprej treba rešiti ali vsaj omiliti te. Človek se mora zavedeti, kaj povzroča z onesnaževanjem okolja. Treba je začeti čim bolj reciklirati smeti, jih ločevati in jih nehati metati v okolje. Smeti pa niso edini razlog. Količine izpušnih plinov se večajo. Skoraj vsak odrasel človek ima svoj avto. Tako se iz istega kraja na isto mesto pelje pet različnih avtov namesto enega. Res je, da imamo zdaj električne avte, ki ne proizvajajo izpušnih plinov. Električno pa pridobimo iz elektrarn, ki so naši glavni onesnaževalci. Čebelam lahko pomagamo tudi tako, da sadimo medonosne rastline, ki jih lahko uporabimo tudi v naši prehrani. Potrebno bo, da se bomo začeli zavzemati še za kaj drugega kot le zase, na primer za živalske in rastlinske vrste po vsem svetu.

Zaradi vpliva podnebnih sprememb pretili čebelam izginotje. To lahko vpliva na rastlinski svet in posledično na pomanjkanje hrane. Naša naloga je, da s svojim ravnanjem zmanjšamo negativen vpliv na okolje, s čimer bomo prispevali k milejšim podnebnim spremembam in ohranitvi čebel.

Ula Mur, 8. b

ČRTASTA SRAJCA IN DROBCENA KRILA

Leta 2014 je Čebelarska zveza Slovenije dala pobudo, da 20. maj postane svetovni dan čebel. Po več kot treh letih prizadevanj je bila pobuda sprejeta.



slika 1 logotipa ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE in dneva čebel

Vir: <https://pressnews.si/novice/cebelarstvo-in-cebelarska-zveza-slovenije>

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije so slovenski čebelarji v 2017 pridelali okoli 805 ton medu. Prebivalec Slovenije zaužije malo več kot kilogram medu na leto. Največ medu smo v Sloveniji pridelali v 2001: 2.550 ton. V Sloveniji je tudi približno 60 prebivalcev s priimkom Čebela.

Po podatkih centralnega registra čebelnjakov je bilo oktobra 2020 v Sloveniji 11.293 čebelarjev in čebelark.

Z eno izmed njih sem naredil intervju. Gospa Darja Žnidarčič je čebelarka, ki našo družino oskrbuje z medom že več let.

Kako ste začeli s čebelarstvom?

S čebelarstvom sem začela po spletu okoliščin, poročila sem se k hiši z dolgo čebelarsko tradicijo, najprej sem začela pomagati pri točenju, potem pa sem vedno več delala tudi pri čebelah, saj je imel tast infarkt in tudi službe v tistem času nisem dobila. Tast je bil odličen mentor, vedno več dela in dohodka mi je prepustil in čebelarstvo te pač prevzame. Meni je zelo ustrezalo, da sem lahko delala doma, in obenem lažje skrbela za otroke, ki so bili majhni.

Koliko imate čebelnjakov in panjev?

Imam dva čebelnjaka, večji je dokaj blizu hiše in smo ga zgradili na novo ter naselili s čebelami v l. 2018, v njem je 87 panjev, nahaja se ob potoku Majda tik ob robu gozda (čebelarstvo ivan in darja žnidarčič vpiši v google in se prikažejo fotografije in lokacija), manjšega z 20 panji pa imamo

v

vasi

Ajba <https://www.google.com/maps/@46.1072097,13.6485857,3a,75y,90t/data=!3m6!1e1!3m4!1sWnoDrDzS70kQB7bKzhmcJw!2e0!7i13312!8i6656?entry=ttu>



Slika 2 Čebelnjak, vir: internetna stran Darja Žnidarčič

Kako ohranjate čebele v dobrem stanju?

Trudim se vzdrževati čebele v dobri kondiciji, da so čebelje družine (panji) številčne in močne, da jim zagotavljam dobro hrano, da jim pustim čimveč medu in samo kolikor je nujno dohranim s sladkorjem, in skrbim za zatiranje zajedavca varoje, da se ne razmnoži in prinese še dodatnih bolezni.

Kako poteka delo? Ali pri svojem delu uporabljate računalnik, telefon in druge sodobne naprave?

V čebelarstvu nove tehnologije vedno pridejo prav. V čebelnjaku pri delu s čebelami še vse poteka tradicionalno, panje fizično pregledam, se zanašam na svoje osnovne čute (vid in vonj), si pa dostikrat pomagam s telefonom, saj lahko poslikam, spremljam vreme, v veliko pomoč je pri prodaji, komunikaciji, so tudi aplikacije za beleženje .

Vedno več je inovacij, obstajajo senzori za toploto, gibanje čebel, elektronske tehtnice, povezane s telefonom. Vedno več se razvija, vendar niso popolnoma zanesljive. Če je možnost, se vedno raje sprehodim do čebelnjaka in pogledam panje, kot da bi se zanesla na kamero.

Kateri pa so izzivi v čebelarstvu?

Največji izziv nam predstavljajo vremenske nevšečnosti, kakšne bodo ter kako se pripraviti nanje. Vse to pa prinaša tudi negotovost glede bolezni čebel, kajti okolje vpliva tudi na zdravje.

Ali vam podnebne spremembe predstavljajo kakšne nevšečnosti?

Spremembe so predvsem vremenske, včasih so topli meseci v pozni zimi, za njimi pride pa hladna pomlad, pogoste so pozebe, in lahko čebele ostanejo brez potrebnega donosa hrane (cvetnega prahu), mraz pa predstavlja še dodatno nevšečnost. Treba je spremljati vreme in skrbeti, da ne ostanejo brez hrane.

Kako se prilagodijo čebele?

Čebele so zelo prilagodljive, zimo preživijo v gruči, ko stisnejo skupaj in vzdržujejo toploto (cca 32st C), spomladi ko se otopli pa se začne razvoj, čebele izletavajo in nabirajo medicino in cvetni prah, matica vedno bolj zalega in čebele se polegajo, družine so vedno večje, poleti

nabirajo medicino in skladiščijo med , čebelarji viške iztočimo, s krajšanjem dneva v jeseni pa se počasi začnejo pripravljati na zimo.

Nove težave so hladne pomladi in pretople zime.



Slika 3, panj Vir: internetna stran Darje Žnidarčič

Za kaj pa morate poskrbeti čebelarji?

Čebelarji moramo poskrbeti za čebele, da so zaščitene, imajo vodo in hrano, in da jih ni preveč, kajti prenaseljenost je prav tako problem.

Ali imate kaj težav s poplavlami?

Ker smo imeli prej čebelnjak ob Soči, smo imeli s pojavom poplav precej težav, bile so tri zelo visoke vode in so nam gasilci potegnili kamion na suho. Zato smo kupili parcelo višje in zgradili čebelnjak na poplavno varnem območju. Čebelnjaka stojita nad potokom, zato nam suša ne dela težav, čebele imajo vedno vodo.

Kateri meden izdelek je vam najljubši?

Najljubši mi je med, ker ga veliko pojem, dam v čaj, uporabljam pri peki, všeč mi je tudi vosek, ker tako lepo diši.



Slika 6 Slovenski med

Vir: <https://www.prehrana.si/clanek/399-vse-o-medu>

V katera čebelarstva društva ste včlanjeni?

Včlanjena sem v naše Čebelarstvo društvo Kanal - Brda, kjer sem zelo aktivna, sem tajnica društva. Naše društvo je zelo prijetna skupnost, veliko se dobivamo in pogovarjamo, na sestankih, predavanjih, hodimo na strokovne ekskurzije in sejme. Med sabo dobro sodelujemo in si izmenjujemo izkušnje.

Kako lahko mi pomagamo čebelarjem?

Da jeste in kupujete med slovenskih čebelarjev, ki je res naraven in dober. Da spoznavate pomen čebel, zakaj so pomembne za okolje ter da vsi skrbimo za čimbolj čisto okolje.

Začela se je pomlad in čebele so se vrstile med nas. Veliko sem razmišljal o tem, kar je povedala čebelarka Darja, predvsem o tem, kaj bi bilo, če bi se podnebje tako spremenilo, da ne bi bilo več ugodno za življenje čebel. Bilo bi zelo grozno, ker na primer ne bi mogel jesti svojega najljubšega sadja, saj čebele na bi mogle oprasiti sadnih dreves? Z oprasovanjem čebele vplivajo na pridelavo svetovne hrane. Od oprasovanja čebel je odvisna vsaka tretja žlica hrane, saj po nekaterih podatkih oprasijo kar 80 % rastlin. V nekaterih predelih sveta je že danes zaradi prevelike onesnaženosti premalo čebel, namesto njih sadje in zelenjavo ročno oprasujejo ljudje.

Biotopska raznovrstnost je pomembna pri ohranjanju naravnih habitatov in s tem človeštva, saj zagotavlja hrano, kurivo, kisik. Čebele so prav tako dober pokazatelj razmer v okolju. Čebele so vse bolj ogrožene. V Evropi grozi izumrtje skoraj 10 % vrst čebel.

Glavni vzroki za ogroženost čebel so:

- bolezni, kot so varoza, nosestavost in virusne okužbe;
- pomanjkanje virov hrane zaradi intenzivnega kmetijstva (monokulture, pogoste košnje travnikov). Čebele imajo tako zagotovljeno potrebno hrano le kratek čas v letu, ta pa je tudi precej;
- manj raznovrstna kot v preteklosti;
- uporaba pesticidov v kmetijstvu in njihov vpliv na oprasovalce,
- novi škodljivci, ki se zaradi globalizacije hitreje širijo po svetu;
- povečevanje mest, ki krčijo življenjski prostor;
- pomanjkanje mest za gnezdenje za divje oprasovalce;
- **PODNEBNE SPREMEMBE.**



Slika 4 pomor čebel

<https://uciteljska.net/kvizi/HotPot/NISWeb/pomor.html>

Velika večina zagovarja spoznanje, da podnebnih sprememb ne moremo več preprečiti, lahko jih le ublažimo in upočasnimo.

Svoj košček v mozaiku bom pristavil tako, da bom upošteval čebelarko in:

- se bom še naprej trudil skrbeti za čisto okolje,
- bom postavil gnezdilnico za čebele,
- posejal medovite rastline (sivko, meto, rožmarin, baziliko, sončnice, travniško cvetje itd.)



slika 7 čebela oprahuje rožo

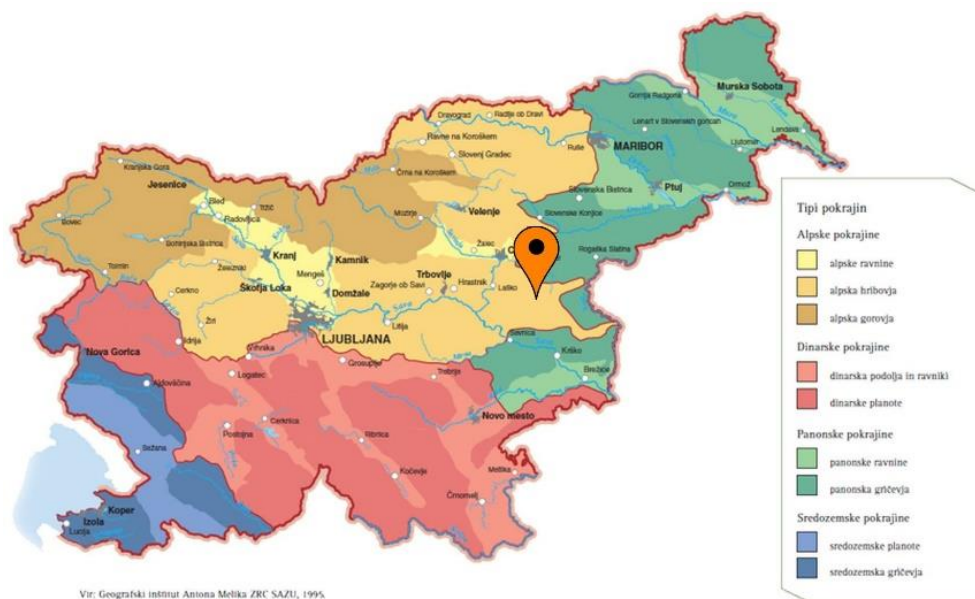
Vir: <https://www.slovenec.org/2019/04/09/cebelice-cebelice-saj-moje-ste-prijateljice/>

Gal Miklavčič, 6. b

ČEBELARSTVO

Čebelarstvo je kmetijska panoga, predvsem razširjena na Slovenskem, kjer ima dolgo tradicijo med ljudmi. Ukvarja se z gojitvijo čebel, da bi pridobili njihove proizvode. Njegova dolga tradicija se izraža tudi v ljudski umetnosti, in sicer poslikavi panjskih končnic.

Pri nas je najbolj razširjena kranjska sivka (*Apis mellifera carnica*), ki je podvrsta domače čebele, ki je najbolj primerna za pridobivanje medu, voska pa tudi za oprahujevanje. Kranjica je pasme medonosne čebele in je avtohtona na območju Balkanskega polotoka. V Sloveniji jo najdemo na ozemlju širše Koroške in Štajerske, iz zgodovinskih razlogov pa je za njeno domovino priznana Gorenjska. Ima vitko telo, na katerem lahko ob bližjem opazovanju najdemo temno rjave obročke in sive dlačice na zadku. Gojenje teh čebel za čebelarje predstavlja veliko prednosti, kot so majhna poraba zimske hrane, hiter pomladanski razvoj, usmerjenost v izkoriščanje paše v gozdu, dobra orientacija in mnoge druge. Sicer pa njihovo gojenje predstavlja tudi nekaj slabosti. To je pogosto rojenje in slabša izdelava voska. Kljub temu jo imajo čebelarji zelo radi, saj je miroljubna in ni preveč dovzetna za ropanje s strani



Zaščita kranjske čebele – *Apis mellifera carnica*



Kranjska čebela-Wikipedija, prosta enciklopedija

Vsi vemo, da čebele med drugim pridelujejo med, ki je za nas pomemben del vsakdanjega življenja. Čebele ga pridelujejo iz rastlinske mane. Med, z drugo besedo nektar, je sladek sok, pravzaprav izloček cvetov cvetlic, ki jih oprahujejo žuželke. Poznamo več vrst medu, najbolj priljubljen je cvetlični med. Ta je lahko raznovrsten, kar je odvisno od vrste cvetov, na katerih je bil nabran nektar. Poznamo še gozdni, regratov, akacijev, lipov, kostanjev, smrekov ... med. Med je za človeka idealen vir energije, ker vsebuje mnogo enostavnih sladkorjev, ki so za nas zdravi. Je vir mineralnih snovi, koristen pa je lahko za vse: mlade in stare, bolne in zdrave. Uporabljali so ga za zdravljenje okuženih ran, danes nanj gledajo kot konzervans za živila.



VSE O MEDU – Imago center



MED – kaj je med, iz česa in kako nastane

Pri oskrbi čebel mora vsak čebelar imeti ustrezno opremo in orodje. Z njimi si olajša delo in poskrbi za svojo varnost pred čebelami. Pripomočke čebelarjev delimo na tri skupine. Prva je osebna oprema, ki jo vsak čebelar z več panji nujno potrebuje, saj se mora obvarovati pred čebeljimi piki. K njej sodi zaščitna mreža, ki mora biti prilagojena na okoliščine v panju. Ne sme biti preredka, mora biti črne barve in kljub temu omogočati dober pogled skozi njo. Pomembna je tudi primerna obleka čebelarja, ki ne sme biti pretemna in je priporočljivo platnena. Druga skupina so pripomočki, ki čebelarju olajšajo delo. Poznamo več orodij, kot na primer panjsko dleto, s katerim odpirajo panjske dele. Omelce je namenjeno za odstranjevanje čebel s satja ob točenju. Grebljica se uporablja za čiščenje dna panja, namesto nje pa lahko uporabijo enostavno letvico. To orodje mora biti izdelano iz materiala, ki je primerno za očiščevanje in razkuževanje, saj je čistoča zelo pomembna.



ČEBELARSKA OPREMA – Čebelarstvo Rihar-Kocjan



ČEBELARSKI KOMBINEZON-KLOBUK/ čebelarška oprema

Čebele v naravi za zatočišče običajno izberejo votla drevesa, skalne razpoke, podstrehe stavbnih poslopij ali špranje v zidovih ali hišah. Čebelarji za čebelji dom uporabljajo panje. Panj je za čebelarje nepogrešljiv pripomoček za delo s čebelami. Ti pa so lahko najrazličnejši. Uporabijo lahko pletene koše, izdolbena debla, lesene panje iz lesenih desk ... Ti so najrazličnejših oblik (valjasti, štirioglati, koničasti, zvončasti). Najbolj razširjen je Langstroth - Rootov, ki je standardni panj v Združenih državah Amerike, razširil pa se je po celem svetu. Uporablja ga 95 % čebelarjev. Njegovi sestavni deli so: podnica s premakljivim žrelom, velike naklade z 10 okvirji, devetretinjske naklade z 10 okvirji, male ali polnaklade z 10 okvirji, pitalnik, notranji pokrov, okvir za mrežo, matična rešetka in pokrov panja. Poznamo tudi A-Ž

panj, ki pri nas velja za enega najbolj razširjenih in priljubljenih panjev. Dodelal ga je čebelar iz Ilirske Bistrice, Anton Žnideršič, po zamislih Albertijevega listovnega panja. Prvič je bil izdelan leta 1903, leta 1910 pa predstavljen v reviji Slovenski čebelar.



Panji in elementi : Nakladni panj LR 2/3



Pleten panj za čebele – Gov-wood



Čebelji roj – kaj pa zdaj?/ Občina Borovnica/ MojaObčina.si

Čebelarstvo je v Sloveniji zelo priljubljeno med domačini, saj je Slovenija izvorna dežela kranjske čebele. V številnih državah se avtohtone vrste čebel zaradi različnih razlogov niso

oхранile, pri nas pa se je ohranila vse do danes. Med drugim je k temu je prispevala pristopna pogodba Slovenije k Evropski uniji in Resolucija o zaščiti kranjske čebele z zavezo, da bomo izvajali ukrepe, potrebne za ohranitev kranjske čebele. V Sloveniji se že dolgo ohranja tradicija poslikavanja panjskih končnic, ki so posebnost slovenskega čebelarstva in izraz ljudske umetnosti. Najstarejši motivi predstavljajo nabožno tematiko, za tem so se pojavili posvetni motivi, ki so predstavljali vsakdanje življenje, zgodovinske dogodke ter razne zgodbe. Za to dolgo tradicijo je bil podan predlog za vpis v register nesnovne dediščine UNESCO.

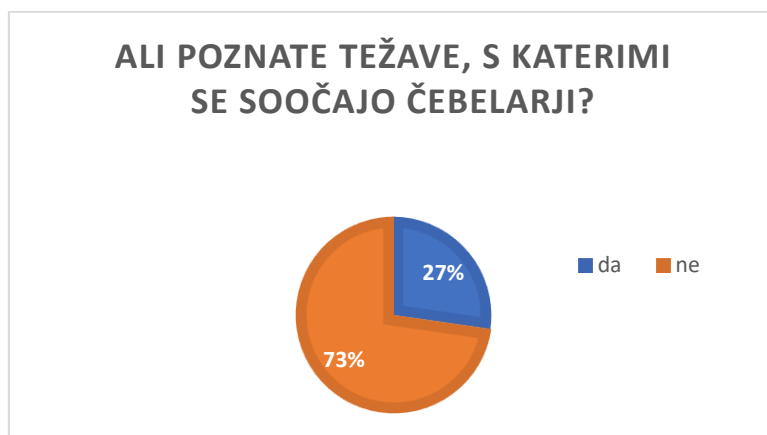


Čebelarstvo na Slovenskem – Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije

Čebele so pomemben vir pridobivanja medu, voska in drugih dobrin tako v Sloveniji, kot po celem svetu. Čeprav večina ljudi čebelarstva ne bi prištelo k pomembnim poklicem ali hobijem, je zelo pomembno za vsakega človeka. Brez njega bi opustošili dolgoletno tradicijo in kulturo naroda.

V temo čebelarstva sem se želela še bolj poglobiti, zato sem naredila kratko anketo, v kateri sem želela odkriti, kakšno je poznavanje ljudi o čebelah. Anketo sem izvedla 23. aprila. Anketo sem izvedla na socialnem omrežju instagram. Anketo je rešilo 11 ljudi.

1. Vprašanje: Ali poznate težave s katerimi se soočajo čebelarji?



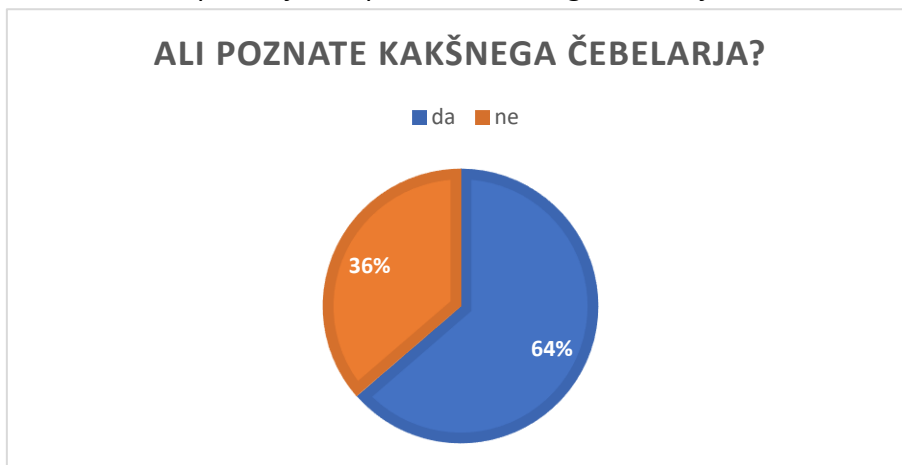
Grafikon 1: poznavanje težav čebelarjev.

Ugotovila sem, da 73 % anketirancev ne pozna težav čebelarjev, kar me je presenetilo.

2. Vprašanje: Naštej eno od težav s katerimi se soočajo čebelarji.

Večina anketirancev je na to vprašanje odgovorila z naslednjimi odgovori: podnebne spremembe (otoplitev, ohladitev ozračja ...)

3. vprašanje: Ali poznate kakšnega čebelarja?



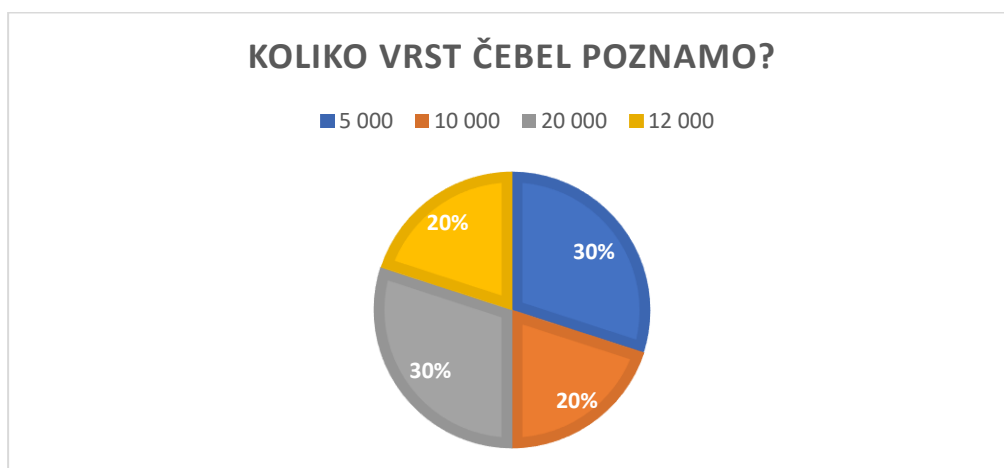
Grafikon 2: poznavanje čebelarjev

Na to vprašanje je večina anketirancev odgovorila z »da«, torej poznajo vsaj enega čebelarja. Ta odgovor me ni presenetil, saj živimo v manjšem mestu, kjer je čebelarstvo kar pogosto.

4. Vprašanje: Naštejte par pripomočkov, ki jih čebelarji uporabljajo pri delu.

Anketiranci niso poznali veliko pripomočkov, nekateri pa so jih poznali veliko, kot npr. omelo, obleka, rokavice, pokrivalo, škornji, lopata ... Ta odgovor me je presenetil, saj so anketiranci našli veliko pripomočkov.

5. Vprašanje: Koliko vrst čebel poznamo?



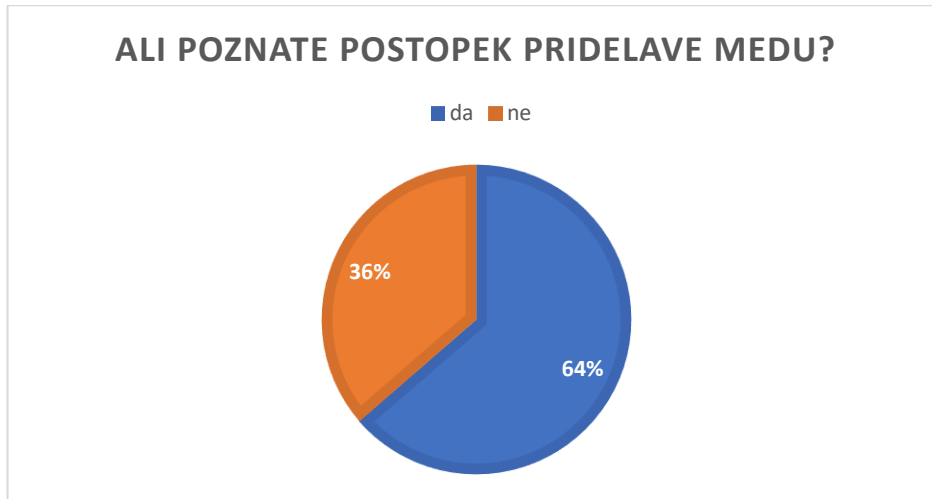
Grafikon 3: poznavanje števila vrst čebel

Na to vprašanje so pravilno odgovorili le 3 anketiranci. Prav tako 3 pa so označili odgovor 5000. To me je presenetilo, saj se odgovora med seboj močno razlikujeta.

6. Vprašanje: Naštej vsaj eno vrsto čebele.

Vsi anketiranci so poznali kranjsko sivko, kar me ni presenetilo, saj je ta čebela ena najbolj značilnih v Sloveniji. Večkrat smo jo tudi omenili v šoli, zato sklepam da jo vsi že dobro poznajo.

7. Vprašanje: Ali poznate postopek pridelave medu?



Grafikon 4: poznavanje postopka pridelave medu

64 % anketirancev je poznalo pridelavo medu, kar me je presenetilo, saj le 36 % ni poznalo teh težav.

8. Naštej čim več vrst medu

Anketiranci so poznali veliko vrst medu, to so bile cvetlični, akacijev, gozdni, kostanjev, smrekov ... Ta odgovor me je prav tako presenetil, saj so poznali veliko različnih vrst medu.

Med izvedbo ankete sem odkrila, da je veliko ljudi seznanjenih s čebelarstvom in pridelavo medu. Nekateri pa se o tem še niso pozanimali, a se zagotovo še bodo.

Zahvalila bi se vsem anketirancem za njihov čas in koristne odgovore.

Lara Jenko, 9. b

ČEBELE IN ČEBELARJI V STISKI

Zgodovina čebelarstva v Sloveniji sega že več kot 230 let v preteklost. Takrat je Anton Janša, kot preprost podeželski kmet, začel poučevati na cesarskem Dunaju. Stoletje kasneje pa je slovensko območje zaslovelo po Kranjski čebeli (*Apis mellifera carnica*). Čebelarstvo v Sloveniji se še danes uveljavlja kot enakopravna kmetijska dejavnost, s katero se ukvarja približno 7.800 ljudi. Čebele niso pomembne samo pri opraševanju v poljedelstvu, temveč tudi pri biotski raznovrstnosti. Slovenijo uvrščamo med naravno najbogatejša območja, saj na tem območju živi več kot 22.000 različnih vrst živih organizmov.



Zadnja leta pa se panoga čebelarstva sooča s težavami podnebnih sprememb. Zime postajajo toplejše, dež je zamenjal sneg, in veter poleg neurij postaja vedno bolj pogost.

Slika 1: čebela

Čeprav se nam lahko zdi, da te manjše spremembe ne vplivajo tako močno, čebele čutijo spremembo. Čebelarji doživljajo podnebne spremembe precej težje, saj so neposredno v stiku z naravo in lahko opazijo, da vsaka podnebna sprememba v naravi močno vpliva na čebele. Čebelarstvo je zaradi podnebnih sprememb vsako leto bolj ogroženo. Že Albert Einstein je bil mnenja, da človek ne bi preživel več kot štiri leta brez teh delovnih bitij. Čebele namreč potrebujemo za opraševanje, življenje rastlin, živali in ljudi. Čebele nam kot opraševalci doprinešajo veliko hrane. Ko umirajo čebele, je to znak, da je z našo naravo nekaj močno narobe.

Najbolj ugodne razmere za čebelarja in čebelarstvo so, ko letni časi potekajo normalno, brez ekstremnih menjavanj vremena, saj to pomeni, da ob pravem vremenu medijo različne rastline, katere obiskujejo čebele, čebelar pa se na koncu lahko posluži čebeljih izdelkov, kot je med. Z leti pa zaradi globalnega segrevanja pomlad pride predčasno, zato se hitreje razvijajo tudi rastline. Pogosto pa za toplim obdobjem prehitro spomladi sledi še eno zimsko mrzlo obdobje, ko vse razcvetelo zamrzne. To pomeni, da zamrznejo tudi rastline, na katerih čebele pobirajo cvetni prah, kar je za njih hrana za preživetje. Poleti se včasih pojavljajo dolgotrajna deževna obdobja, ki uničijo gozdno in kostanjevo pašo za čebele. Čebelarstvo je tako velikokrat ogroženo in prinaša veliko skrbi, izdelkov, kot so med, pa primanjkuje vsako leto.



Slika 2: podnebne spremembe

Na življenje naše avtohtone čebele – kranjske sivke, ekstremne vremenske razmere vplivajo prav tako. Poletja zadnja leta prinesejo s seboj veliko suše, kar za čebelarstvo pomeni brezpašno obdobje. Če čebele ne najdejo cvetnega prahu na medovitih travnikih, ga pobirajo na kmetijskih pridelkih, ki so lahko bili v stiku z nevarnimi kemikalijami za izboljšanje izdelka (npr. pesticidi). To pomeni za čebele in čebelarstvo smrt.

Čebelarstvo je samo ena izmed kmetijskih panog, ki je izpostavljena izumrtju zaradi podnebnih sprememb. Čeprav so te spremembe majhne, se seštevajo, in tako bi se morala seštevati tudi človekova dobra dela. Ne glede na to, kako velika so ta dejanja, lahko dolgoročno doprinesejo veliko. Čebele so zagotovo ene izmed ogroženih vrst, in pomembno je, da poskušamo ohraniti ogrožene vrste oprasovalcev in njihove habitate. V primeru izumrtja čebel police trgovin ne bodo več obložene s sadjem in zelenjavo. Ali si to lahko predstavljate kot našo prihodnost?

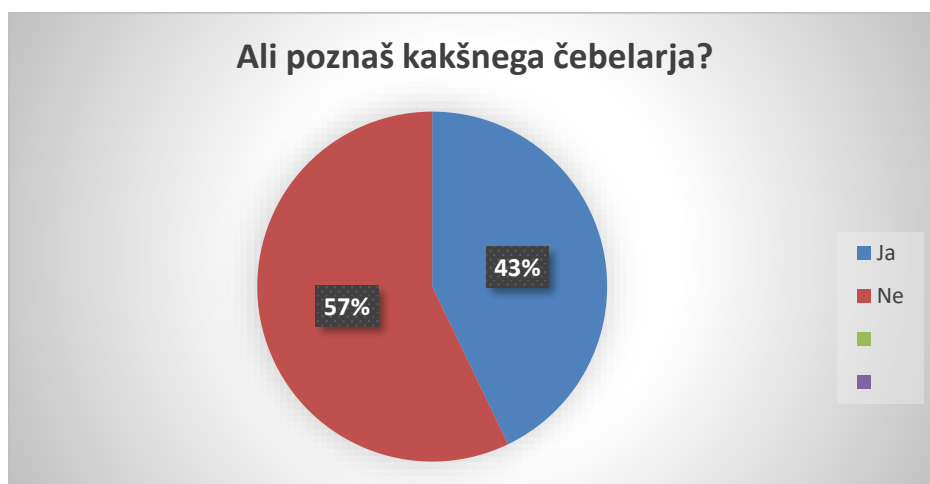
Vsak lahko prispeva nekaj, že s sajenjem medovitih rastlin na naših domovih naredimo čebelarstvu lepo uslugo. Za izboljšanje življenja čebel moramo zmanjšati rabo pesticidov in drugih fitofarmaceutskih sredstev. Eden izmed manjših ukrepov je tudi, da del travnikov poleti ne kosimo, ampak pustimo, da cvetijo. Za čebele to predstavlja dodaten vir cvetnega prahu in nektarja. Tako pomagamo čebelam preživeti, sami pa se bomo lahko skozi celo leto razvajali z dobrimi in zdravimi čebeljimi pridelki.



Slika 3: čebelar

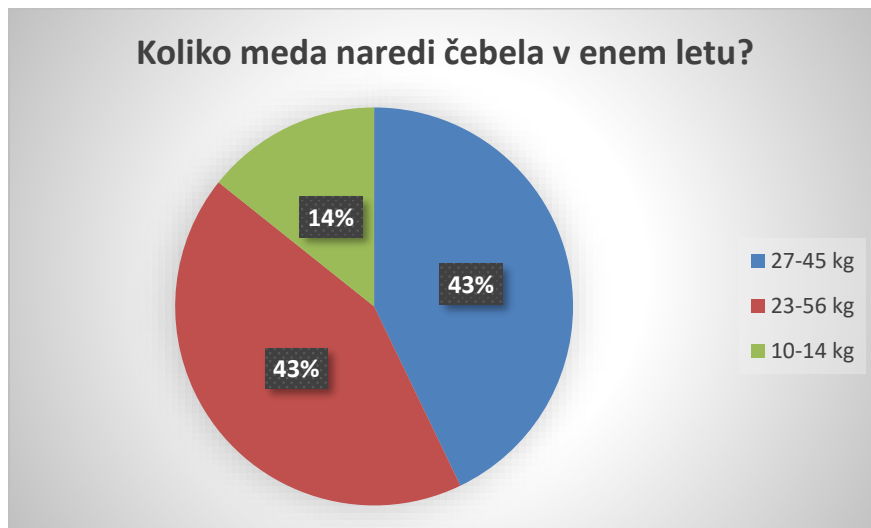
Za boljše poznavanje čebel in njihove ogroženosti sem naredila tudi anketo. Anketo sem izvedla 20. aprila na socialnem omrežju instagam. Na vseh šest vprašanj je odgovarjalo osem ljudi.

Po narejeni anketi sem opazila, da več kot polovica udeležencev pozna kakšnega čebelarja kljub manjšem povpraševanju po tem poklicu. Ta odgovor me ni povsem presenetil, kajti živimo v manjšem mestu, kjer se tradicije vzdržujejo. Sklepam, da ima večino ljudi, ki so odgovorili na to vprašanje z ja, v družini čebelarja.



Graf 1: poznavanje čebelarjev

Nepričakovan se mi je zdel odstotek pravilnosti pri vprašanju o proizvodnji medu čebel v enem letu. Kar 43% sodelujočih je pravilno odgovorilo na vprašanje. To me je presenetilo, ker nisem pričakovala takega poznavanja čebel. Kljub temu pa jih je več kot polovica odgovorila napačno, kar nakazuje, da se s čebelami v svojem življenju srečujejo redkeje



Graf 2: poznavanje čebel

Opazila sem tudi, da se vsi zavedajo ogroženosti čebel in želijo to spremeniti. Največji problemi v današnjem svetu se jim zdita globalno segrevanje in ekstremni vremenski pojavi (npr. hitre otoplitve in hitre ohlادتve). Najbolj pomembna se jim zdita zavedanje in opozarjanje ostalih. Kot posledica pa so predlagali manjšo uporabo avtomobilnih vozil in recikliranje odpadkov. Skrbijo jih tudi strupeni odpadki iz tovarn, ki jih ljudje zlivajo v živalsko okolje. Zanimivo se mi zdi, kako je bila večinoma odgovorov podobnih ali enakih. Pozna se, da so ljudje seznanjeni s problemi današnjega sveta. Vprašanje pa je, ali so pripravljeni kaj narediti glede tega.



Graf 3: čebele in njihova ogroženost



Graf 4: podnebne spremembe

Zavedanost v današnjem svetu se mi zdi pomembna. To, da se kar 86 % udeležencev zaveda, da se svet spreminja in nas podnebje velikokrat preseneti, je bilo pričakovano, saj se ves čas spremembe dogajajo okoli nas. Lahko pa smo zaskrbljeni za ostalih 14 %, ki še niso seznanjeni s to težavo.

Naj postane del naše zavedanosti o podnebnih spremembah, ki se dogajajo tudi opozarjanje ostalih in skrb za naše okolje.

Hvala vsem sodelujočim, za vaš čas, odgovore in mnenja.

Zala Mali, 9. b

KAJ BI SVET BREZ ČEBEL?

Čebele so glavne opraševalke rastlin, saj oprašijo do 80 odstotkov vseh cvetov na svetu. S tem ohranjajo ravnovesje v naravi ter omogočajo obstoj rastlinskih in živalskih vrst ter človeštva. Čebele so nepogrešljiv člen pri pridelavi hrane. Vsaka tretja žlica hrane, ki jo pojemo, je odvisna od njih.

Vitka čebela s temno rjavimi obročki ter dlačicami na zadku – to je naša avtohtona kranjska sivka. Samo z njo je dovoljeno čebelariti v Sloveniji. Zaznamujejo jo odlične lastnosti, saj je mirna, delavna, dobro prezimi, ne potrebuje veliko hrane, spomladi se hitro namnoži, zlahka se orientira in je razmeroma odporna proti boleznim. Nekoč je prosto živela v naravi, danes pa je odvisna od čebelarja. Ta jo hrani in ščiti pred škodljivci. Najbolj jo ogrožajo pršice varoje, ki lahko uničijo vso družino, če jih čebelar ne zatre.



Slika 1: Ali so čebele slutile nevarnost? (Foto: Pixabay)

Čebele pa ogrožamo tudi ljudje z nepremišljenimi in škodljivimi posegi v okolje. Aprila 2022 so iz pokrajine Medžimurje na severu Hrvaške poročali o množičnem pomoru čebel. Po navedbah spletnega portala Siol in hrvaškega Jutarnjega lista je umrlo kar 17,5 milijona čebel. Po mnenju predsednika medžimurskih čebelarjev je bil vzrok za to katastrofo neustrezna uporaba pesticidov, s katerimi so kmetje škropili oljno ogrščico. Okužene čebele so izgubile orientacijo in se sploh niso vrnile v panj. Ker se je pomor zgodil le dobrih 50 kilometrov stran od meje s Slovenijo, so bili močno zaskrbljeni tudi pomurski čebelarji.

Naslednje leto se je žalostna zgodba ponovila. Na milijone čebel je v mukah umiralo pred medžimurskimi panji. Čebelarji so jih pobirali kar s smetišnicami in lopatami. Kot so zapisali slovenski in hrvaški mediji, je škodo povzročil kmet iz okolice Medžimurja, saj je sicer dovoljene pesticide uporabljal ob napačnem času. Oljno ogrščico je škropil med cvetenjem. Poleg tega o škropljenju ni obvestil čebelarjev.



Slika 2: Kemični pripravki so za čebele zelo nevarni. (Foto: Pixabay)

Pomori čebel pa se ne dogajajo samo na Hrvaškem, ampak tudi v Sloveniji. Do največjega je prišlo konec aprila 2011 v Pomurju. Umrlo je 2.600 čebeljih družin, verjetno pa še precej več, saj čebelarji niso prijavili vse škode. Zastrupitev naj bi povzročil pesticid klotianidin, s katerim so za zaščito pred škodljivci obdelali seme koruze. Čebele so domnevno prišle v stik z njim na cvetoči oljni ogrščici (zaradi sušnega obdobja se je prah z vetrom razširil na cvetoče površine) ali v času sajenja koruze. Z analizo mrtvih čebel in cvetnega prahu so potrdili prisotnost klotianidina. Posledice so bile hude: število čebel v Pomurju se je zmanjšalo, zato je upadla pridelava medu in drugih čebeljih izdelkov. Ministrstvo za kmetijstvo je prepovedalo uporabo fitofarmaceutskih sredstev, ki so bila označena kot škodljiva za čebele, samostojno ali v povezavi z drugimi sredstvi. Zato so začeli iskati nova sredstva za zaščito semen oljne ogrščice in koruze proti škodljivcem.



Slika 3: Najslabše jo vedno odnesejo čebele. (Foto: Pixabay)

Pomori čebel se niso začeli šele v 21. stoletju. Prvi zapise o zastrupitvah čebel pri nas zasledimo že leta 1949. Časopis Slovenski čebelar je napisal, da so se leto poprej Primorci pritoževali, da jim je odmrla mnogo čebel zaradi škropljenja sadnega drevja. Tudi v Brežicah so opazili umiranje čebel zaradi »toksičnega značaja«. Ni izključeno, da je šlo v vseh primerih za zastrupitve z diditijem, kemičnim sredstvom za uničevanje mrčesa. »Na čebele deluje najmočnejše v prvih 24 urah, po treh dneh pa zanje ni več nevaren, medtem ko nekatere druge žuželke usmrti šele čez 8–10 dni. /.../ Zaradi zastrupitve odmro namreč samo pašne čebele, v večini primerov pa ostanejo zdrave mladice v panju in zalega,« je leta 1951 zapisal časopis Slovenski čebelar. V njem je bil objavljen tudi poziv čebelarjem, naj nekaj mrtvih čebel takoj pošljejo v Ljubljano v analizo in obvestijo Zvezo čebelarskih

društev v Ljubljani, če pride v njihovem panju do zastrupitve. Leta 1951 zasledimo tudi pritožbe čebelarjev, da je prišlo zaradi škropljenja sadnega drevja do zastrupitve čebel. Nekateri so celo razmišljali, ali se jim sploh še splača čebelariti, saj so si čebele komaj pridrale zalogo za zimo, kaj šele da bi kaj ostalo čebelarju. »Poleg čebeljih bolezni nastaja še zelo pereč problem, ki pade pretežno na ramena čebelarskih preglednikov. Gre za zastrupitev čebel s kemičnimi sredstvi. Takih primerov ni malo, vsako leto jih je več. Verjetno bi jih ne bilo toliko, če bi se ta sredstva pravilno in o pravem času uporabljala. Neverjetno se zdi človeku, da preti čebelam nevarnost prav od tam, kjer so najbolj potrebne in koristne. Kako je to sploh mogoče v današnji moderni dobi?« je zapisal Slovenski čebelar. In dodal: »Če bo šlo še tako dalje, bomo čebelarji brez čebel, rastline pa brez oplojevalk. Če se bomo šele takrat znašli, bo prepozno.«

Med zanimivejšimi poročili o zastrupitvi je to iz leta 1964: »Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor je letos 7. maja v bližini čebelnjaka, ki je last našega člana Antona Divjaka, škropila v svojem parku hraste proti hrastovemu zavijaču. Čebelarja Antona Divjaka o tem škropljenju niso obvestili, da bi zavaroval čebele. Zaradi tega je utrpel večjo škodo, ki jo je ocenila strokovna komisija čebelarske družine Maribor na 74.240 dinarjev. V škodi sta zajeti dve umrli družini z zalego, 14 čebeljih družin je oslabilo za 42 %, pridelek medu je bil manjši za 64 kg, čebelar Divjak pa je moral porabiti še 32 kg sladkorja za krmljenje čebel, da so si opomogle. /.../ Posebna občinska komisija občine Maribor-Tezno /.../ je priznala škodo, ki jo je ocenila strokovna komisija čebelarske družine Maribor. Tovarna avtomobilov Maribor je /.../ plačala oškodovancu Antonu Divjaku vso ugotovljeno škodo.«

Včasih so med čebelarji in kmetovalci potekali hudi besedni boji. Ko je leta 1966 kmetijska zadruga s Primorske v Slovenskem čebelarju objavila opozorilo, da bodo začeli z rednim

škropljenjem breskovich in hruškovih nasadov in naj se čebelarji sami odločijo za morebitne ukrepe, so se pojavili ogorčeni komentarji: »Kar pogrelo me je, ko sem ta dopis do konca prebral. Noben kmet-sadjar ne bi prišel na tako duhovito misel. Košček papirja jim napišemo in do konca avgusta lahko delamo škodo svojim dobrotnikom, katerih čebele so spomladi zastonj oprasile naše sadno drevje. Do prihodnje spomladi bodo itak spet zredili dovolj živali. Potem jim bomo spet napisali košček papirja in lahko bomo še naprej zastrupljali z arzenovimi škropivi čebele, ki nas tako nič ne stanejo. Da, res je tako. Lani so povzročili prav ti ljudje čebelarjem veliko škodo. Nikogar niso nič obvestili. Zastrupili so čebele in nato v nedogled zavlačevali plačilo škode.« Med obema poloma so nato še dolgo potekali prepiri, s katerimi pa se ni rešilo nič.

Kljub takim neljubim zapletom ima čebelarjenje v Sloveniji dolgo in bogato tradicijo. Med številnimi prizadevnimi čebelarji in čebelarskimi strokovnjaki imata posebno mesto Peter Pavel Glavar in Anton Janša. Glavar je dal leta 1750 v Komendi zgraditi šolsko poslopje, v katerem so se poleg mladih učencev zbirali tudi čebelarji s Kranjske, Štajerske, Istre, Primorske in Koroške. V svojih čebelnjakih je imel več kot štiristo panjev. Popolnoma je spremenil način čebelarjenja. Anton Janša je leta 1769 dobil službo čebelarja na Dunaju. Naslednje leto je postal prvi cesarsko-kraljevi učitelj čebelarstva na dunajski čebelarski šoli. Leta 1771 je v nemščini napisal »Razpravo o rojenju čebel«, v kateri je predstavil vrste rojev in načine ravnanja z njimi. Napisal je tudi knjigo »Popolni nauk o čebelarstvu,« ki jo je dve leti po njegovi smrti objavil njegov učenec Jožef Münzberg



Slika 4: Čebelarji so ostali skoraj brez pridelka. (Foto: Pixabay)

Ljudje ne bi mogli živeti brez čebel. Tega sta se dobro zavedala Anton Janša in Peter Pavel Glavar, ki sta jim posvetila velik del svojega življenja. To zavedanje je še pomembnejše v današnjem svetu, saj imajo naša dejanja večji vpliv na okolje, kot so ga imela dejanja naših prednikov. Čebele so občutljiva bitja, zato moramo tenkočutno ravnati z njimi in z naravnim okoljem. Sicer se nam utegne zgoditi to, kar je napisal hrvaški Jutarnji list, da bomo tri leta po izginotju čebel izumrli tudi ljudje.

Terezija Praznik, 9. b

OD ČEBEL DO CIGARETNIH FILTROV

komentar

Zdi se nekako ... samoumevno, da čebele so. Tako vsakdanje je zgolj posaditi rastlino in počakati da zraste, ob tem pa jo le občasno zaliti. Ostalo delo opravijo čebele, ki marljivo letajo od cveta do cveta, brez počitka in postanka. Mi rastlino še naprej zalivamo in v zameno za to željno pričakujemo plodove. In to ne, da bi dejansko pomislili, kaj nam je to omogočilo. Ampak, če dobro pomislim, na žalost že dolgo ni povsod tako.

Stanje čebel v Sloveniji ni ravno rožnato, saj tako pač ni nikjer več. A kljub temu smo Slovenci lahko ponosni, da imamo, v primerjavi z nekaterimi drugimi državami, kar veliko čebel. In čeprav se nam to zdi samoumevno, nimajo povsod tako kvalitetnega naravnega čebeljega medu kot v Sloveniji. Zato moramo ohranjati to našo malo čebeljo deželico in svet okrog nas bo veliko lepši.

To več let že počnemo v obliki zelo različnih aktivnosti. Izvajamo na primer različne obiske čebelarjev, ki nas, šolarje, poučujejo o pomembnosti čebel, s čimer se znanje o čebelah



ter zavedanje njihove pomembnosti

prenaša iz roda v rod. Poleg tega imamo v šoli vsako leto tradicionalni slovenski zajtrk, ki nas v jutro pospremi z okusno lokalno hrano, pri kateri imajo čebele zelo pomembno vlogo. Ker pa to seveda za naše čebele še ni dovolj, smo jim Slovenci leta 2017 priskrbeli dan, ko se cel svet spomni nanje. 20. decembra 2017 so se članice OZN namreč soglasno strinjale s slovenskim predlogom in 20. maj razglasile za svetovni dan čebel. V

Sloveniji imamo tudi nagrado Zlata čebela, najvišjo državno nagrado za prispevek k ohranjanju ter varovanju čebel in drugih oprasevalcev.

Prav tako mesečno izhaja tudi revija Slovenski čebelar, ki slovenskih čebelarjem pomaga pri skrbi za njihove dragocene čebele. Ker me je zanimala pogostost pojavljanja določenih tem, sem pregledala vse izvode te revije iz leta 2022 ter preštela, kako pogosto se izbrana tema pojavi v vsakem izvodu. Nato sem iste teme poiskala še v vseh izvodih iz leta 2007 in rezultate primerjala.



Slika 1: čebele pri vhodu v panj Vir:

<https://www.radolca.si/radolca.si/sl/novice/unesco-cebelarstvo-v-sloveniji>

Mesec	Podnebne spremembe	Bolezni čebel	Kakovost čebeljih pridelkov
januar	2	3	1
februar	2	4	1
marec	2	2	1
april	1	3	5
maj	3	1	4

Tabela 1: Pogostost pojavitve določenih tem v izvodih Slovenskega čebelarja iz leta 2022

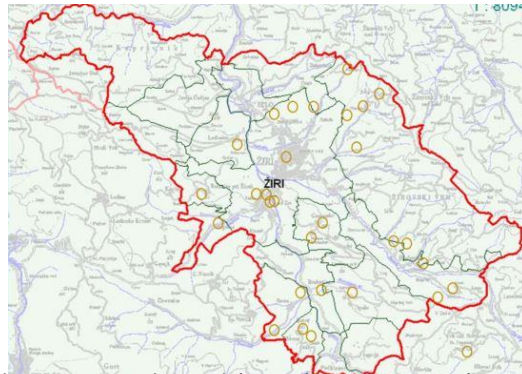
junij	0	3	3
julij-avgust	2	3	5
september	0	2	3
oktober	2	3	2
november	2	0	3
december	0	1	4
skupaj	16	25	32

Tabela 2: Pogostost pojavitve določenih tem v izvodih Slovenskega čebelarja iz leta 2007

Mesec	Podnebne spremembe	Bolezni čebel	Kakovost čebeljih pridelkov
januar	0	4	5
februar	0	4	5
marec	0	4	2
april	0	6	4
maj	1	6	6
junij	0	5	5
julij-avgust	0	2	6
september	1	1	5
oktober	1	8	6
november	0	2	4
december	0	5	3
skupaj	3	47	51

Iz tabele 1, ki prikazuje podatke iz leta 2022, je razvidno, da se vse tri teme pojavijo v skoraj vsakem izvodu revije, čeprav se bolezni čebel ter kakovost čebeljih pridelkov pojavita nekoliko pogosteje kot tematika podnebnih sprememb. Najverjetneje je temu tako, ker se bolezni čebel in kakovost čebeljih pridelkov neposredno tičeta čebelarstva, podnebne spremembe pa so pereča tema za vse in jim prostor namenjajo tudi druge revije.

Podatki iz leta 2007 pa se kar precej razlikujejo od tistih izpred dveh let. Kot je dobro razvidno iz tabele 2, je v tem letu občutno manj govora o podnebnih spremembah, najverjetneje zato, ker takrat še niso bile tako izrazite in se o njih tudi ni toliko govorilo kot danes. Sicer pa sta se leta 2022 tudi manjkrat pojavili temi bolezni čebel in kakovost čebeljih pridelkov, ker so v reviji namenjali pozornost tudi drugim temam. Iz navedenih podatkov lahko vidimo, da Slovenski čebelar obravnava aktualne tematike, ki so se v 15 letih spreminjale.



Slika 3: Zemljevid čebelnjakov v občini Žiri

Čebele sem zlahka opazila tudi v lokalnem okolju, saj imamo v občini Žiri kar 40-50 čebelnjakov. Na ulici, kjer živim, sta kar dva čebelnjaka, enega sem tudi fotografirala. V njem trenutno sicer ni čebel, te so namreč v premičnem panju. Tja jih je lastnik prestavil, da se lahko pasejo na različnih pašah (raznolikost in zadostna količina hrane) in zaradi neposredne bližine drugih čebel (čebele iz drugega čebelnjaka na naši ulici bi lahko začele krasti tem čebelam ali obratno). Prav tako pa je na stanje čebelnjaka slabo vplivala avgustovska povodenj, ki je med drugim prizadela tudi čebelnjak.



Slika 4: Čebelnjak z naše ulice

Ker me je zanimalo, ali v Žireh preverjajo kvaliteto medu, sem se obrnila na Čebelarstvo društvo Žiri in izvedela, da pregledovanje kvalitete medu ni standardizirano oziroma se ne izvaja ves čas. Se pa čebelarji za analizo večkrat odločijo kar sami, saj jo lahko v laboratoriju Čebelarske zveze Slovenije pogosto opravijo brezplačno. V analizi preverijo veliko različnih stvari, od vsebnosti vode, netopnih snovi in sladkorjev, do električne prevodnosti in pH vrednosti. Kvaliteto slovenskega medu dokazujejo tudi številne visoke uvrstitve na različnih mednarodnih tekmovanjih, večkrat smo se uvrstili tudi v finalni izbor.

Zdaj, ko vidite, da Slovenci našim predragim čebelam namenjamo veliko pozornosti, se bomo za nekaj časa preselili v dežele, kjer že nekaj časa ni tako. Na območju Kitajske je bila nekoč razširjena vrsta medonosne čebele *Apis Cerana*, ki izvira iz Azije. Sicer se pojavlja na širšem območju, vse od vzhodne Japonske do zahodne meje Afganistana. Je zelo podobna evropski vrsti *Apis Mellifera*, le da ima bolj izrazite črte na zadku. Njena velikost se spreminja glede na njihovo geografsko lego, preživijo pa lahko v različnih ekosistemih. A očitno azijskih čebelam, kljub temu da tako dobro preživijo v različnih razmerah, ni ravno dobro uspelo preživeti v ekosistemu, kjer morajo sobivati z ljudmi. Število azijskih čebel namreč dramatično upada zaradi prevelike mere toplogrednih plinov, uporabe pesticidov in vseh drugih oblik onesnaženja (ki jih je na Kitajskem na žalost kar veliko). In kot da to še ni dovolj, so tu še umetne kemikalije, uporaba katerih vodi do zmanjšanja populacije čebel ter posledično do manjše količine kmetijskih pridelkov. Poleg tega se je stanje kitajskih čebel še dodatno

poslabšalo, ko so v 19. stoletju v Azijo prišle evropske vrste čebel, saj je takrat izginilo okrog 80 % vseh avtohtonih čebel na Kitajskem.

Prišlo je celo do tega, da morajo kmetje svoje rastline opraševati kar sami. Marsikdo bi verjetno pomislil, zakaj svojih čebel preprosto ne nadomestijo z evropskimi. Odgovor morda ni tak, kot bi si mislili, a te čebele so preprosto predrage. Kmet na Kitajskem, ki bi želel najeti eno čebeljo kolonijo, bi moral zanjo plačati kar 47 \$ dnevno (kar je približno 43 €). Zdaj pa si predstavljajte, da ste vi ta kmet z nasadom hrušk. Ta je sicer velik le okrog 65 arov, saj imaš na Kitajskem zaradi prenaseljenosti za svoje rastline omejen prostor, a bi za oprašitev vseh svojih hrušk potreboval približno devet panjev, kar bi te (če bi panje najel, ne kupil, saj je tako ceneje) lahko stalo tudi okrog 387 € na dan (torej pribl. 11.610 € mesečno). Pa je vredno?



Slika 6: opraševanje višje ležečih vej
Vir:

<https://www.huffpost.com/entry/humans-bees->

Kitajski kmetje so se odločili, da ni, in na nek način so imeli prav. Kajti umetno opraševanje ima, poleg tega, da je za kmete veliko cenejše, še eno prednost.

Zagotovljeno je, da se bo oprašila velika večina cvetov, kar pomeni tudi zagotovljeno

večjo količino pridelkov za kmetovalce. Kajti opraševanje je velikokrat odvisno od vremena. Če je dež, bodo čebele oprašile veliko manj cvetov, kot bi jih v lepem sončnem

vremenu, ko jih je toliko, da v zraku kar brenči. Tako so razvili posebno orodje za opraševanje, ki poteka v enem ali dveh delih. V primeru z dvema deloma kmetje najprej ročno ali s pomočjo majhne pumpice/sesalnika s cvetov poberejo cvetni prah. To počnejo, kadar moški prašniki dozori pred ženskimi pestiči, ali pa če želijo cvetni prah shraniti za prihodnja leta. Nato pridobljeni prah s pomočjo posebnih čopičev raznesejo po cvetovih. Za nizke veje ponavadi uporabljajo kratke čopiče, za višje veje pa večje in daljše čopiče. Večina kmetov uporablja dolge palice, na koncu katerih so pritrjena piščančja peresa, ponekod pa se pojavljajo tudi bolj nenavadni primerki, kot so palice, ki imajo na koncu pritrjen cigaretni filter. Smo res prišli do tega, da naše sadovnjake namesto čebel oprašuje cigaretni filter?



Slika 5: ročno opraševanje nižje ležečih cvetov
Vir:

https://www.huffpost.com/entry/humans-bees-china_n_570404b3e4b083f5c6092ba9

Vse to se dogaja na Kitajskem in med branjem sem si zastavila nekaj vprašanj. Zakaj imajo Kitajci tako veliko potrošnjo medu, če ga pridelajo tako malo? Je že res, da oprashaujejo ročno, a kljub temu ne pridelajo toliko medu, kot ga porabijo. Takrat sem pomislila, da se dogaja nekaj nenavadnega. In res se. Na Kitajskem čebelarstvo poteka tako, da počakajo na konec medenja, nato pa med takoj iztočijo, čeprav bi morali počakati, da čebele med po naravni poti osušijo ter mu dodajo encime. Medtem čebele prestavijo na novo pašo. Tako si skrajšajo čas pridelave medu, poleg tega pa čebele prihranijo veliko energije. Nato med odpeljejo v t. i. tovarne medu, kjer ga umetno osušijo ter mu dodajo umetno izdelane encime. V primeru fermentacije med še dodatno prefiltrirajo, vedno pa mu na koncu dodajo še rižev sirup. Tako lahko hitro proizvedejo velike količine medu. Nič kaj ekološko, kajne? Na srečo evropski laboratoriji odkrivajo nove načine za odkrivanje tega ponarejenega medu, a se ponarejevalci na žalost vse hitreje izpopolnjujejo. Če ne drugega, se vsaj prebivalci Kitajske zavedajo, da ta »/, kjer ga pridelujejo po naravni poti.



Slika 7: rižev sirup Vir: <https://www.czs.si/Upload/files/Slovenski%20čebelar%201-2017.pdf>

Ob spremljanju dogajanja po svetu se včasih zazdi, da bodo čebele v naslednjih nekaj letih popolnoma izginile (kar sploh ni nemogoče!), na srečo pa ne sedijo vsi ljudje križem rok. Da bi zaščitilo čebele in druge oprashaevalce, je glavno ameriško podjetje za prodajo zelenjave Whole Foods Market 18. decembra 2023 oznanilo, da začneja z novo politiko zdravih oprashaevalcev. Cilj te politike je predvsem zmanjšanje uporabe strupenih pesticidov v dobavni verigi sadja in zelenjave, ki jo prodajajo. Podjetje želi namreč pomagati čebelam in drugim oprashaevalcem, saj so ti odgovorni za vsaj enega od treh ugrizov hrane, ki jo zaužijemo. Povedali so, da bodo kot največji ameriški proizvajalci hrane poskrbeli za predrugačenje načina gojenja sadja in zelenjave na tisočih hektarih, s katerih svežo hrano dostavljajo direktno do potrošnikov.

Tudi April Peerless je razmišljala o čebelah. »Tudi do najmanjših bitij bi morali gojiti skrb in spoštovanje. Tukaj so, da nam pomagajo, ne da nas ranijo,« je zapisala. In dobro je povedala. Tudi najmanjša bitjeca, kot so čebele, si zaslužijo spoštovanje. Sploh pa čebele, čmrliji, metulji... in vsi drugi oprashaevalci. Oni nam namreč priskrbijo hrano, brez katere ne bi preživeli. Tudi večina rastlin ne bi živela brez njih, saj oprashaujejo njihove cvetove, ki nato naredijo plodove, iz katerih zrastejo nove rastline. Če seveda teh plodov ne vzame človek. V tem primeru nove rastline pač ni, razen če ta uporabi nespolno razmnoževanje. Brez oprashaevalcev bi preživele vetrocvetke. Ampak, kje bi bila lepota narave, če bi bile vse rastline



Slika 8: čebela med oprashaevanjem Vir: <https://www.arborday.org/trees/health/pests/article-trees-for-bees.cfm>

ene vrste enake? Kajti brez čebel in posledično spolnega razmnoževanja rastlin biodiverzitete praktično ne bi bilo. In naša narava še zdaleč ne bi bila tako lepa.



Slika 9: čebela na satju Vir:

<https://www.pestworldforkids.org/pest-guide/bees/>

Zato moramo paziti na čebele in se po njih zgledovati. Naj nam bodo vzor. Z razlogom se namreč za nekoga reče, da je priden kot čebela. Prav tako z razlogom rečemo, da čebela umre, ne da pogine, s čimer jo postavimo celo na raven človeka. Zato ostanimo delavni in marljivi ter skupaj odletimo v medeno prihodnost.

Kristina Cankar, 9. a

Ne bodimo troti!

Sem Greta. Greta za čebele. Oseba, ki se dobro zaveda podnebnih težav in njihovih vplivov. Na svetu me najbolj skrbi za okolje in za živa bitja, brez katerih ne bi mogli živeti, to so čebele. Zavedam se pomembnosti čebel in moj namen je čebele ohraniti. Zato sem se sama odločila oditi na teren in začeti reševati problematiko, povezano tako s čebelami kot podnebnimi spremembami.

Tematiko o podnebnih spremembah in čebelah sem najprej preverila in poiskala v teoriji. Nato pa sem se odpravila tudi sama raziskovat na teren. Naredila sem intervju s slovenskim čebelarjem oz. grško čebelarko, strokovnjakinjo. Odgovore le-teh sem primerjala, saj me je zanimalo, kako se razlikuje čebelarjenje v različnih državah oz. kako čebelarji gledajo na različne razmere. S podobnimi vprašanji kot za intervju pa sem naredila javno anketo, da sem beležila, kako slovenski čebelarji v praksi gledajo na situacijo, v kateri smo se znašli.

V idilični pokrajini, kosu raja pod Soncem, v Sloveniji, sem naletela na narod, ki čebele zelo spoštuje, zanj so čebele simbol pridnosti, varčnosti in skrbi za druge. V Sloveniji je čebelarstvo že dolga tradicija, kar me osebno zelo veseli. Že pred več kot 200 leti je znanje čebelarstva na Dunaju predstavil prvi učitelj čebelarstva Anton Janša. O čebelarstvu v preteklosti pričajo mnogi panji in v Sloveniji zelo poznane panjske končnice oz. poslikave na panjih, ki so se prvič pojavile v 18. stoletju. Mnogi čebelarji si prizadevajo za ohranitev čebelarstva, in v raznih čebelarskih domovih so v ta namen postavljene razne učne poti. V Sloveniji zanimiva turistična panoga je čebelarski turizem, pri katerem obiskovalci obišejo čebelarje in spoznajo življenje čebel. Slovenija pa je zaslužna tudi za to, da 20. maja praznujemo svetovni dan čebel. Čebelarska panoga je razširjenja po vsej Sloveniji, zasledila sem ga tudi v Žireh, kamor sem se med drugim tudi odpravila. Tod je precej čebelnjakov, žirovski čebelarji pa imajo tudi svoje t.

i. Čebelarstvo društvo Žirk. Žirovski čebelarji so zaslužni predvsem za pridelavo domačega medu, ki ga kupci z veseljem kupijo.

Čebele so majhne žuželke, ki jih vsi poznamo kot opráševalke in pridelovalke medu. Če bi čebele nekoč izumrle, bi čez nekaj časa izumrli tudi vsi ljudje, saj bi se opráševanje ustavilo, posledično bi izumrle rastline in nato še ljudje. Zato je še toliko bolj pomembno, da čebele ohranimo, saj imamo od njih predvsem koristi. Na svetu obstaja okoli 20 000 vrst čebel. Tudi v Sloveniji obstaja avtohtona pasma čebele, kranjska sivka. To čebelo lahko prepoznamo že na izgled, saj je sivkaste barve, njeni obročki pa so rahlo temnejši. Ima pa kranjska sivka tudi prav posebne značilnosti, npr. zanjo je značilna mirnost, krotkost, prilagodljivost, je pa tudi druga najbolj razširjena vrsta na svetu. Najdemo jo tudi na Madžarskem, v Romuniji, v Nemčiji ...

Za vse čebele je značilno, da živijo v prav posebnih skupnostih, družinah. Čebelarji čebele gojijo v panjih in v enem panju najdemo eno družino, ki jo sestavlja lahko tudi do 60 000 čebel delavk, 1 matica in 1000 trotov. Naloga trotov je, da oplodijo matico, ta pa nato izleže jajca. Iz jajčec se izleže čebela delavka ali pa matica, kar je odvisno od prehrane. Čebele delavke so v panju, da opravijo vsa druga dela, kot npr. hranjenje matice. Troti so v panju samo v času rojilnega razporeženja, nato jih čebele zmečejo iz panja, saj jih ne potrebujejo več.

Da pa ljudje res spoštujemo in občudujemo čebele, lahko povemo iz več virov. V Sloveniji in tudi drugod po svetu imamo tako veliko pregovorov o čebelah, ki kažejo na njihove pozitivne lastnosti. Npr. *Priden kot čebela.* in nasprotno *Len kot trot.* ali pa *Učimo se pri čebelah: pridnost bogati, pogum krepi, enotnost nas napravi močne.* Prav tako v Sloveniji čebela ne pogine kot druge živali, ampak umre kot človek.



Slika 1: Kranjska čebela (Vir: <https://mro.si/oznaka/kranjska-sivka>)

Živali, rastline oz. cel svet pa dandanes ogrožajo podnebne spremembe. Podnebne spremembe so posledica onesnaževanja in globalnega segrevanja, ki je posledica tanjšanje ozonske plasti zaradi izpušnih plinov; učinek tople grede. V zadnjih 150 letih se je temperatura ozračja povečala za 1,5 stopinj Celzija. Najslabše pa na okolje vplivajo plini, ki nastajajo z gorenjem fosilnih goriv, imenujemo jih tudi toplogredni plini, ker vplivajo na učinek tople grede. Seveda pa so posledice podnebnih sprememb in globalnega segrevanja precej obširnejše kot le toplejše ozračje. Posledično se talijo ledeniki, ledene gore na skrajnem severu in jugu, kar povzroča tudi dvig gladine morja, kar prinaša pogostejše poplave na obmorskih

območjih. Če se bo segrevaje še naprej nadaljevalo, se bodo širile puščave ter tudi naravne katastrofe. Veliko naravnim katastrofam smo bili priča že prej, a so iz leta v leto hujše. Letos smo Slovenci lahko skozi celo poletje izkusili močne, silovite, uničujoče nevihte ter tudi najbolj obsežne poplave v zgodovini. V zadnjem času so predvsem poleti mnogokrat prisotni obsežni požari, ki jih je težko ukrotiti. Tudi temu smo bili priča v Sloveniji, in sicer nekaj več kot leto nazaj, ko je na Krasu divjal obsežen požar. Mnogi se podnebnih sprememb sploh še ne zavedajo, in mislijo, da so ekstremni vremenski pojavi le naključja in splet okoliščin, a še zdaleč ni tako. Podnebnih sprememb smo se začeli zavedati pozno, a še vedno lahko preprečimo, kar še lahko. Po svetu mnogokrat potekajo razne seje ali konference, ki govorijo o podnebnih spremembah in ustavitvi le-teh. A sama se ugotovila, da gre prevečkrat le prazne besede in se ne uresničijo ali pa so to le manjši postopki, ki podnebnih sprememb ne bodo zares ustavili. Na svetu je tudi mnogo podnebnih aktivistov, ki se bori proti podnebnim spremembam. Najbolj znana aktivistka je tudi moja soimenjakinja Greta Thunberg, ki je se je podnebnih sprememb prav tako kot jaz začela zavedati že zelo mlada. Pri 15 letih je tako več dni protestirala pred parlamentom z napisom v rokah »Skolstrejk for klimatet«, kar pomeni šolska stavka za podnebje. Podnebne spremembe so odgovorne za mnoga izumrtja, predvsem živalskih vrst. Iz leta v leto nam bodo grozile hujše naravne katastrofe. Če pa se bo podnebje še naprej tako spreminjalo, bomo morali zamenjati oz. spremeniti pristop h gospodarstvu in kmetijstvu, saj razmere ne bodo več take, kot so bile do sedaj. Onesnaževanje, globalno segrevanje so nastali v veliki meri zaradi človekove sebičnosti, ker človek mnogokrat gleda le na svojo dobrobit, mnogokrat pa spregleda stvari okoli sebe ter posledice dejanj. Podnebne spremembe lahko ustavimo le skupaj, saj če se za to trudijo le posamezniki, nikoli ne bomo prišli do zelenega cilja.



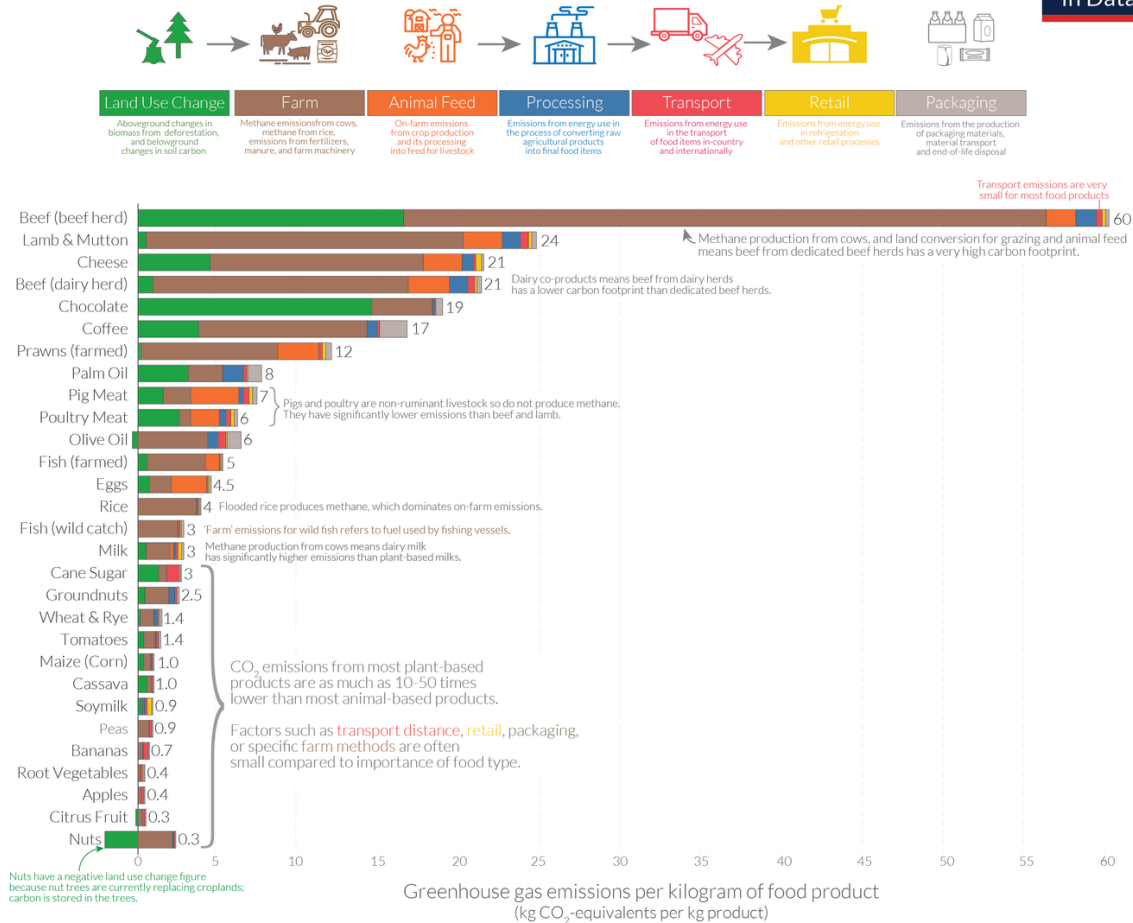
Slika 2: Greta Thunberg v času njene šolske stavke proti podnebnim spremembam (Vir: <https://www.aruma.com.au/about-us/blog/greta-thunberg-the-story-of-the-climate-crisis-activist-with-autism-as-her-superpower/>)

Podnebne spremembe, izpušni plini in emisije pa ne prihajajo le od avtomobilov ter velikih ogljičnih izpustov industrije. Na to vplivata tudi naša prehrana in izbira hrane. Vprašanje pa je,

kako zmanjšati tak ogljični odtis? Odgovor je: jesti lokalno. Čeprav bi si mislili, da ima pri hrani ter prehrani največjo vlogo promet in emisije le-tega, ni čisto tako. Kot lahko vidimo s spodnjega grafa, so za onesnaževanje najbolj odgovorna sprememba rabe zemljišča, na splošno kmetije, ter krma za živali. Proizvodnja živil iz živali proizvede precej več plina CO₂ kot proizvodnja rastlinske hrane npr. zelenjave.

Food: greenhouse gas emissions across the supply chain

Our World
in Data



Note: Greenhouse gas emissions are given as global average values based on data across 38,700 commercially viable farms in 119 countries. Data source: Poore and Nemecek (2018). Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. Science. Images sourced from the Noun Project. OurWorldinData.org - Research and data to make progress against the world's largest problems. Licensed under CC-BY by the author Hannah Ritchie.

Slika 3: Vpliv proizvodnje hrane na ogljični odtis Vir: (<https://ourworldindata.org/food-choice-vs-eating-local>)

Graf na Sliki 3: prikazuje količino in stopnjo, iz katere v dobavni verigi izvirajo njegove emisij. Ker pa se tudi Evropska Unija zaveda kakšen vpliv imajo podnebne spremembe, so leta 2015 podpisali ti. Pariški sporazum. S podpisom tega sporazuma se je EU zavzela k temu, da bo do leta 2050 postala prvo podnebno nevtrarno gospodarstvo in prva podnebno nevtralna družba. Dolgoročni cilj sporazuma je, da dviganje svetovne temperature zmanjšajo na 1,5°C.

Teren. To je to, kar da informacije iz prve in prave roke. Tako sem intervju naredila s slovenskim čebelarjem Vladom Auguštinom in grško čebelarko Fani Hatjino. Obema sem

zastavila ista vprašanja, nato pa sem odgovore primerjala med seboj, saj so me zanimale razlike v čebelarstvu v Sloveniji in v tujini, Grčiji.

Slovenski čebelar je v intervjuju povedal, da je o podnebnih spremembah prvič začel razmišljati pred približno 20 leti, ko se je o njih začelo bolj govoriti. Resnost tega okoljskega problema pa je pri njem rasla skozi čas. Čebelarka iz Grčije pa je za podnebne spremembe slišala pred nekaj manj kot 10 leti, tega problema pa se je začela zavedati šele pred približno 5 leti, ko so posledice postale izrazitejše. Odgovora čebelarjev sta me pri prvem vprašanju precej presenetila. Nisem si mislila, da je čebelar iz Slovenije za podnebne spremembe slišal prej kot čebelarka iz Grčije. Na prvi pogled bi rekli, da se je govor o podnebnih spremembah razširil pozneje, saj je Slovenija manjša in verjetno tudi manj onesnažena kot večje države, npr. Grčija. A očitno še zdaleč ni tako. V Sloveniji je čebelar najbolj izpostavil ekstremnejše vremenske razmere, nenadne prehode med temperaturami in spremembe v cvetočih obdobjih. Grška čebelarka pa je podobne spremembe začela opaziti pred približno 5 leti, ko njihove čebele skozi zimo niso prenehale z zalego. In seveda zaradi pritožb čebelarjev zaradi sušnih obdobj in manjših virov hrane. Hkrati smo opazili tudi več težav pri preživetju in sčasoma razmnoževanju žuželk, ki proizvajajo medeno roso. In seveda zaradi pritožb čebelarjev zaradi sušnih obdobj in manjših virov hrane. Hkrati so opazili tudi več težav pri preživetju in sčasoma razmnoževanju žuželk, ki proizvajajo medeno roso. Rekla pa je tudi, da se je večkrat srečevala s pritožbami čebelarjev, zaradi sušnih obdobj in manjših virov hrane. Čebelar iz Slovenije je rekel, da se čebelarji spopadajo z mnogimi težavami poleg podnebnih sprememb tudi z boleznimi in paraziti. Čebelarka pa je probleme navedla v 9 točkah:

1. Čebele od zime dalje ne prenehajo zalegati, če pa prenehajo, je obdobje tako kratko, da sredi zime in pri nizkih temperaturah ni mogoče uporabiti zimskega zdravljenja varoj (varoja je bolezen, ki jo povzroča pršica).
2. To tudi pomeni, da nadaljujejo z razmnoževanjem do poznejše jeseni, ko ni več na voljo cvetnega prahu in imajo pomanjkanje cvetnega prahu.
3. Daljše sušno obdobje poleti prav tako zmanjšajo populacije, saj je vzreja prekinjena zaradi pomanjkanja cvetnega prahu.
4. Sčasoma čebelarji svoje čebelje družine preselijo na daljše razdalje ali večkrat na leto, da bi jim pomagali pri graditvi in tudi pri pridelavi medu.
5. Proizvodnja medu se je zmanjšala.
6. Verjetno so se spremenile tudi značilnosti medu, nekateri viri niso več na voljo, pojavljajo pa se drugi. To bi lahko povzročilo težave pri certificiranem izvoru medu.
7. Čebele so bolj ranljive za bolezni in viruse, saj je imunski sistem slabši.
8. Vedno bolj se uporablja umetno krmljenje, ki seveda ni najbolj zdrav način gojenja čebel.
9. Večji pritisk plenilcev na območjih, kjer jih prej ni bilo, saj se v severnejših predelih pojavljajo žuželke in živalske vrste (npr. vespa orientalis).

Oba čebelarja sta izpostavila, da ni jasno, ali so podnebne spremembe manj vidne v manj onesnaženih in manjših krajih. Čebelarka je jasno povedala, da je onesnaženost prisotna tako v mestih kot na podeželju, le njen izvor je drug. V mestu so tako prisotni izpušni plini, težke kovine, mikroplastika, na podeželju pa kmetje mnogokrat uporabljajo strupene, zelo škodljive pesticide. V Sloveniji se po odgovoru intervjuvanca proizvede največ cvetličnega, najmanj pa gozdnega medu. V Grčiji pa se proizvede največ borovega medu, najmanj pa jelkinega in proizvodnja le-tega še vedno upada, sedaj je že tako redek, da ga lahko dobiš le enkrat na tri leta.

Intervjuvanca sem tudi vprašala, kako bi lahko ustavili podnebne spremembe. Oba intervjuvanca si prizadevata za zmanjšanje izpušnih plinov oz. emisij ter za izobraževanje in ozaveščanje ljudi tako o podnebnih spremembah kot o čebelah in njihovem doprinosu. Slovenski čebelar je omenil tudi uporabo obnovljivih virov. Čebelarka iz Grčije pa meni, da bi morali na prvem mestu omiliti ukrepe z uporabo, da bi bili z njo bolj varčni. Prav tako bi po njenem mnenju morali zmanjšati širjenje uničujočih požarov in ozeleniti vse neporabljene dele sveta ter med drugim tudi mesta. Prav tako pa moramo delati na ohranjanju biodiverzitete, morali pa bi se zavedati tudi posledic škodljivih kemikalij na čebele.

Zanimalo pa me je tudi, kako je številom čebeljih družin skozi čas. Slovenski čebelar je povedal, da njegovo število čebel ostaja nekako enako in da ne opaža večjih sprememb. Gospa čebelarka pa je rekla, da na splošno imajo nekoliko manj čebeljih družin, ampak je to odvisno tudi odvisno tudi od leta in letnega časa. Na splošno pa sta oba izpostavila, da je manjše število čebel globalni »trend«. Gospa čebelarka pa je povedala, da imajo vsi čebelarji spomladi običajno večje število čebeljih družin, a so le-te šibkejše, pozimi pa so izgube le-teh nekje 10–20 %.

Zagotovo nobena vremenska ujma nima dobrih vplivov na čebele, a nekatere so do njih bolj prizanesljive kot druge. Tako je bila kot najslabša v intervjuju izpostavljena suša, predvsem zato ker zmanjšuje vire hrane na dva načina; uniči rastline oz. ji posuši in ožge torej brez rastlin in s požari. Dež pa je uničujoč le če pride do poplav.

Čebele vsi poznamo kot pridne, delavne. Vsak zagotovo tudi pozna reke o čebelah, slovenske sem že omenila, zanimivi pa so tudi grški. Ti reki večinoma govorijo le o njihovih pozitivnih in dobrih lastnosti. *Veliko in neprekinjeno delajo, skrbijo za svojo družbo, dobro skrbijo za mlade. Ne upoštevajo le pravil, ampak sprejemajo odločitve. Odločitve sprejemajo tudi na demokratičen način. Se zlahka učijo in si zapomnijo. Branijo svojo družino, žrtvujejo se za družbo.* Najbolj znani in uporabljeni grški reki o čebelah pa so (prevedeno v slovenščino): *Ves čas se gibaj okoli kot čebela! Imej veliko fantov kot čebela! Nепrestano delaj kot čebela!*

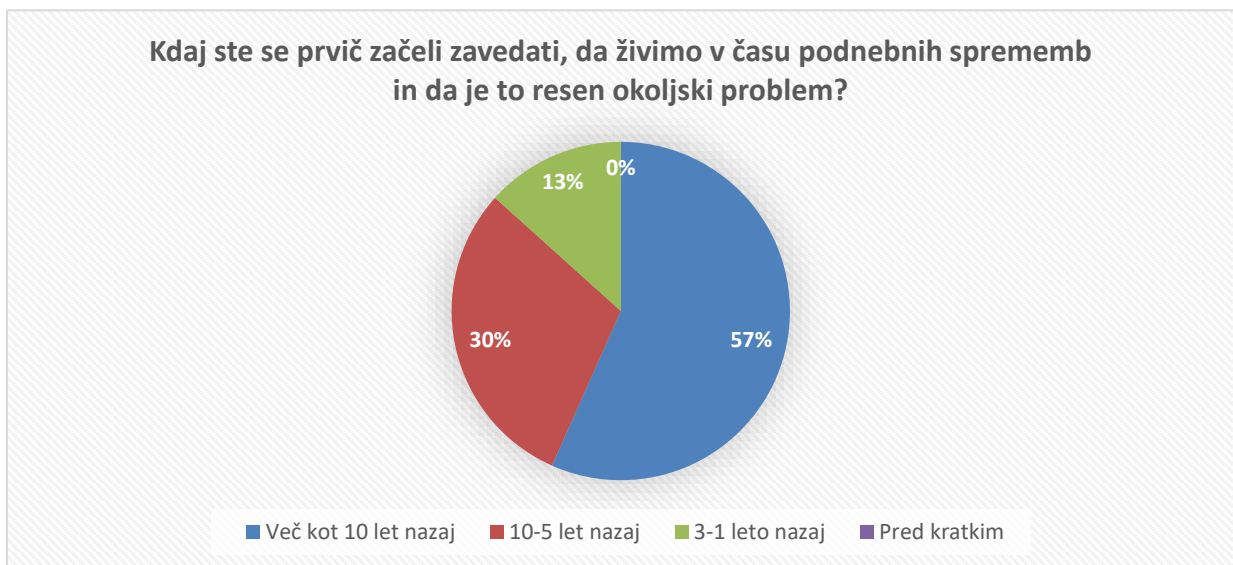
Tudi če pri čebelah poznamo le vlogo pridelovanja medu in opravevanja je tu še veliko drugih vlog, ki jih čebele opravljajo v naravi. Čebelarja sta izpostavila biodiverzitetu, čebelji proizvodi pa se uporabljajo še za veliko drugih stvari. Med drugim tudi v kozmetiki in medicini npr. apiterapija je zdravljenje bolezni zgornjih dihal s čebeljimi proizvodi. Med drugim so čebele

tudi bioindikatorji ali kazalci čistega zraka. Čebele pa lahko uporabljamo tudi v druge namene npr. za izobraževanje ljudi, predvsem tistih s težavami ali posebnimi potrebami. Kot je na koncu rekla čebelarka, nas čebele učijo, kakšna bi morala biti družba.



Slika 4: Matični mleček (Vir: <https://cebelarstvo-kozmus.si/zanimivosti/maticni-mlecek/>)

Sledilo je še anketiranje na terenu. Odgovorilo je 32 slovenskih čebelarjev.

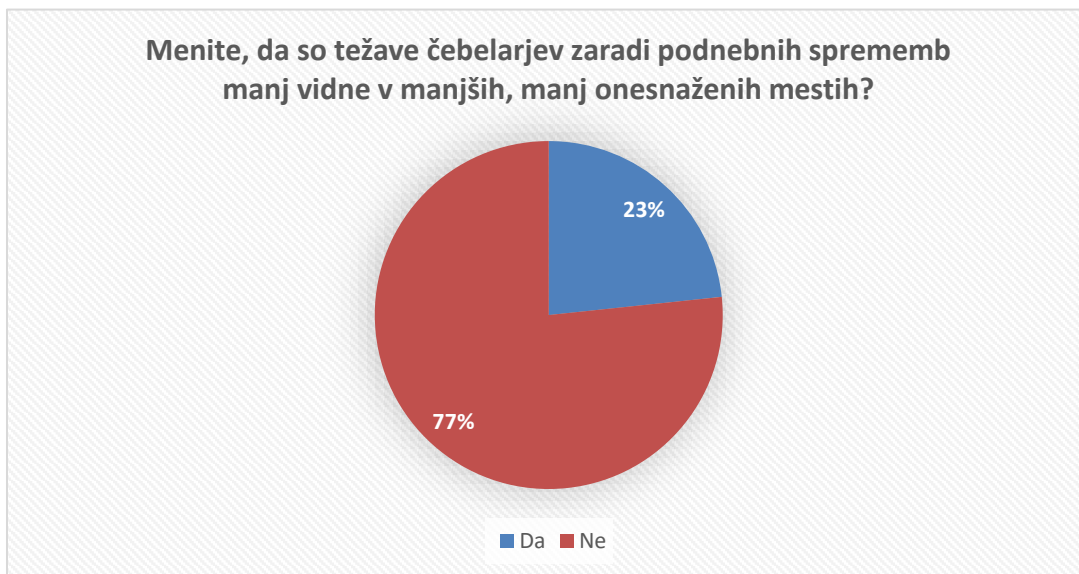


Graf 1: Podnebne spremembe kot okoljski problem

Več kot pol anketirancev (57 %) se je podnebnih sprememb in problemov, povezanih z njimi začelo zavedati že precej zgodaj, in sicer pred več kot 10 leti, kar je zanimivo, saj takrat ta okoljska tematika še ni bila tako izpostavljena kot danes. 30 % se je tega problema začelo zavedati 10–5 let nazaj, 13 % pa 3–1 leto nazaj.

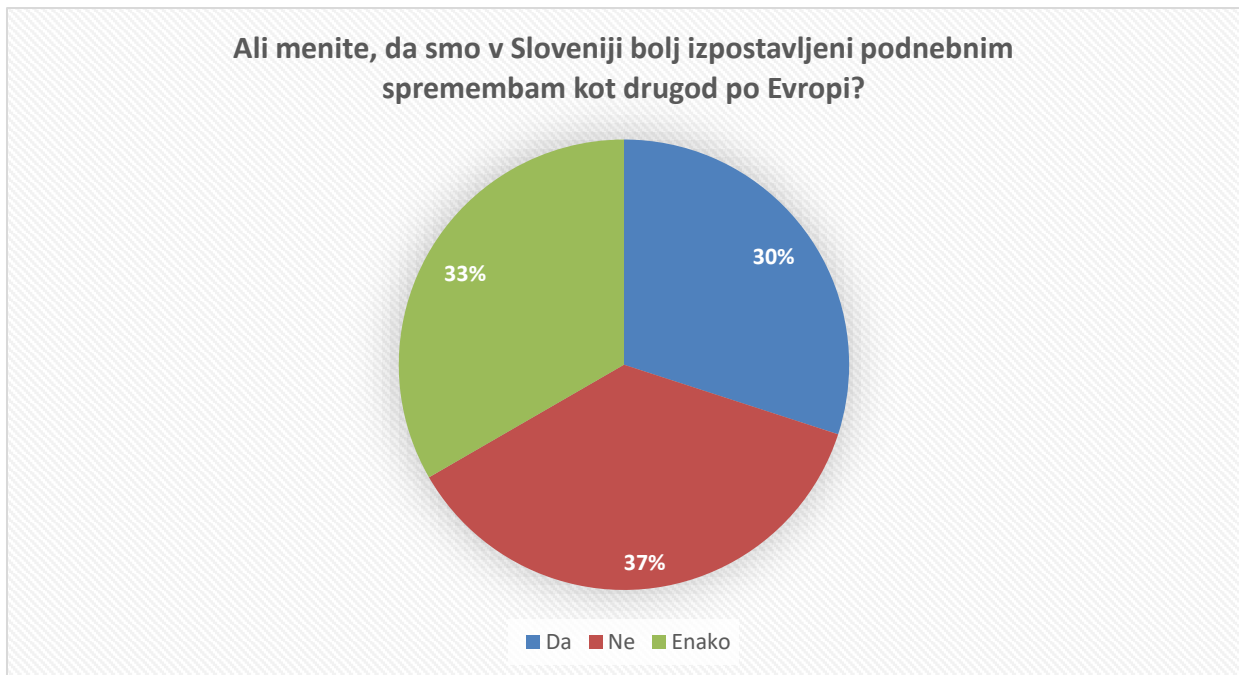
Naslednje zastavljeno vprašanje je bilo: S katerimi težavami menite, da se čebelarji spopadajo zaradi posledic podnebnih sprememb?

Najpogostejši odgovori čebelarjev so bile velike količine padavin, pozeba (posledično paše za čebele), tople zime in na splošno toplejše temperature ter klimatske oz. podnebne spremembe ter vremenski ekstremi. Nekateri čebelarji se soočajo tudi z boleznimi, za katerimi zbolevalo čebele, in hladne pomladi, zaradi katerih se čebele ne morejo normalno zalegati. Na splošno so bili izpostavljeni tudi spremenjeni letni časi in prenaseljenost čebel. Eden izmed anketirancev je napisal, da jih pesti odpornost varoje (varoja je pršica, ki ogroža čebele in je podobno kot pri človeku klop).



Graf 2: Razlika med manjšimi/večjimi mesti

Največ (77 %) vseh anketirancev meni, da težave čebelarjev zaradi podnebnih sprememb nimajo vpliva glede na velikost in onesnaženost mesta. Malo manj kot četrtnina (23 %) pa jih misli obratno, torej, da so težave odvisne tudi od velikosti in onesnaženosti kraja.



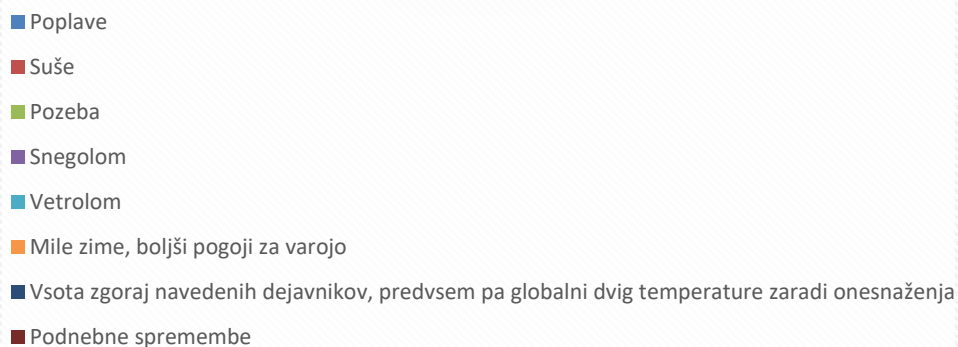
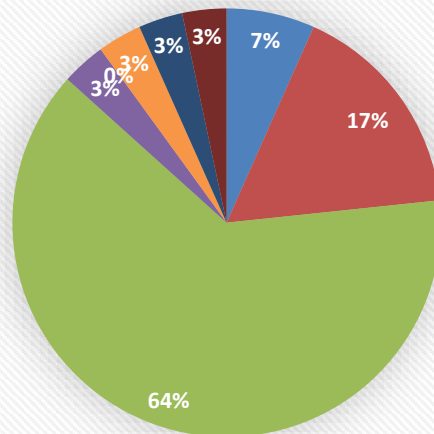
Graf 3: Izpostavljenost Slovenije podnebnim spremembam v primerjavi z drugimi deli Evrope

Število odgovorov pri tem vprašanju je bilo precej podobno, a še vedno je bilo največ (37 %) takih, ki meni, da Slovenija podnebnim spremembam ni tako izpostavljena, kot druge Evropske države. 33 % jih meni, da je izpostavljenost držav v Evropi na podnebne spremembe enaka, najmanj (30 %) pa, da je Slovenija bolj izpostavljena podnebnim spremembam kot druge Evropske države.

Pri naslednjem vprašanju sem čebelarje vprašala, kateri predeli Slovenije so bolj izpostavljeni negativnemu vplivu podnebnih sprememb glede čebel. Med odgovori so se pojavile vse od Dolenjske, Bele Krajine in Gorenjske. Največ jih je navedlo, da je tem vplivom najbolj izpostavljena Primorska ali pa cela Slovenija. Nekateri so napisali, da so to industrijska mesta in pa toplejši predeli Slovenije.

Naslednje vprašanje ankete se je glasilo: Kako bi lahko po vašem mnenju čim hitreje in učinkovito ustavili podnebne spremembe? Kar nekaj anketirancev meni, da smo za ustavitev podnebnih že prepozni, nekaj pa je le takih, ki jih ima na tem področju nekaj idej. Po njihovem mnenju bi bilo najbolje, če bi v zrak izpuščali manj izpustov in ustavili transport, predvsem letala. Nekdo je kot odgovor izpostavil jedrsko energijo, eden pa je dejal, da bilo težko, ker če bi to naredili, bi se upočasnilo gospodarstvo, kar pa ni nikomur v interesu. Nekaj jih je tudi izpostavilo, da bi se morali za to zavzeti vsi, saj bi nam le tako lahko sčasoma uspelo.

Katera vremenska ujma po vašem mnenju najslabše vpliva na čebele?



Graf 4: Vpliv vremenskih ujm na čebele

Čebelarje smo vprašali, katera ujma najslabše vpliva na čebele. Največ anketiranih (64 %) jih meni, da je to pozeba. 17 % se zdi, da je to suša, 7 % pa da so to poplave. Enako število pa je takih, ki meni, da je to snegolom, mile zime, boljši pogoji za varojo, podnebne spremembe in vsota vseh dejavnikov.

Zadnje vprašanje je bilo: Kakšne lastnosti pripisujete čebelam in poznate kakšen rek o čebelah?

Tu so čebelarji kot njihove lastnosti največkrat izpostavili delavnost, organiziranost, čistočo in skrb. Pod odgovore pa so napisali tudi kar precej rekov. Daleč najpogostejši je bil *Priden kot čebela*, ki pa je tudi najbolj poznan. Drugi reki pa so bili: *Čebela, v tistih hlačah, ko te dobi, v istih te pusti*; *Če si len kot trot, imaš mizo brez dobrot*; *Po čebelah se vižaj*.

V času raziskovanja ter reševanja podnebnih problemov tudi s podatki s terena potrdila dejstvo, da se bomo morali s podnebnimi spremembami soočiti čim prej, preden bo prepozno. Prav tako pa sem spoznala, da so čebele bolj ogrožene, kot sem mislila na začetku. Prav je, da ljudi začnemo ozaveščati o vseh okoljskih problemih ter o pomembnosti čebel ter o njihovem stanju.

Čeprav sem Greta, ne bom šla pred parlament. Ker sem Greta za čebele. Šla bom na teren, med čebele in ljudi - čebelarje. Tem zaupam. Vanje verjamem. Kdor zna s čebelami ravnati, ni treba se jim pika bati. Ne bodite troti. Pojdite z mano!

Tara Krvina, 9. c

ČEBELE IN ČLOVEK V ČASU PODNEBNIH SPREMEMB

SO MEDENJAKI VZROK ZA LJUBEZEN DO MEDU

Sem ena tipičnih najstnic in na čebele ter njene pridelke le malo kdaj pomislim. Imamo polno drugih težav (ljubezen, kritika, ukazovanje staršev ...) in se ne zavedamo in ne preišljujemo na čebele, naravo, vodo, okolje ... V okolje in vodo odlagamo smeti, namesto peš gremo raje z avtom in čebelo, ki pa po pomoti in čisto nehote prileti v učilnico, pokončamo pod našimi nogami. Mrtva, brez kakršnega koli razloga. Pa tako so pridne in skrbne. Pridelujejo nam hrano, mi pa tako malomarno in neskrbno skrbimo zanje. Od mami in očeta večkrat slišim besede, »da bomo mi živeli v takšnem umazanem okolju in da bodo naši otroci v takšni umazaniji, če bomo tako počeli z naravo«. Pa se sploh ne zavedam, kaj mi želita povedati. Ko pa sveti polna luna in ne morem spati, mi po glavi donijo njune besede. Pa bomo kaj spremenili ali bomo do okolja in živih bitji, ki živijo v njih malomarni in nesramni in jih brez razloga ubili?

Ne zavedamo se, koliko truda so čebele vložile v nabiranje in koliko dela imajo čebelarji, ki so skrbno in marljivo skrbeli zanje. Ne zavedamo se tudi, koliko naša dejanja in početja vplivajo na življenje čebel in po pravici povedano, si bomo mogoče sami krivi, če v prihodnjih letih na mizah ne bo čebeljih pridelkov. In to se sprašujejo ter tudi bojijo današnji čebelarji. Kot deklice, ki živi na kmetiji in skoraj vsakodnevno uživa čebelje izdelke, opažam, da je teh v trgovini vedno manj. Manj kot jih je v trgovini, jih je tudi na mizah ljudi. Pri zajtrku, kosilu ali večerji. Ko sem bila mala deklice in sem ob novoletnih časih hodila k stari mami, so me pri njej na mizi vedno čakali slastni medenjaki z veliko mero medu in čaj, v katerega je stara mama namesto sladkorja dala polno žlico zdravega medu. In tako je mala punča vzljubila med. Skozi pridne in kmečke roke naših babic. V šoli skoraj nihče več ne je medu. Bolj kot to se mi para srce, ko vidim, kako čisto majčkена kapljica medu pade na tla, potem pa jo učenci pohodijo in raznosijo po celotni učilnici. Ko pa pride učiteljica in nas opozori na packe po učilnici, se nekateri le smeji in odgovorijo, da je bil »samo med«. Samo med, za katerega sta tako čebela kot čebelar potrebovala veliko truda in časa. Ljudje smo preveč nevhvalni.



Slika 1: Medenjaki (vir: <https://okusno.je/priloznostno/bozic-in-novo-letu/kaj-morate-vedeti-pri-pripravi-medenjakov.html>)

Slika 2: Med (vir: <https://primorske.svet24.si/2018/05/14/med-in-zdravljenje-bolezni>)

Čebele so naše najpomembnejše oprashaevalke. So zelo pridne in srčne, zato se jim je nadelo tudi ime delavke. Ker niso zmožne živeti same, se povežejo v čebelje družine. Glava družine ali mati je matica. V čebelji družini ima vlogo, da zalega jajčeca. Ostale naloge si čebele podelijo čisto same. V čebeljo družino spadajo tudi troti. Njihovo število v panju je odvisno od moči same družine. V družini ima nalogo, da greje zalego in prenaša dedne informacij v prvi in drugi generaciji. Edina slaba lastnost za njih je, da jih čebele po jesenski paši izženejo iz panjev in same preživijo celotno zimo. (https://www.czs.si/content/C12?sif_co=C12).

Poznamo več vrst čebel, v Sloveniji pa se lahko ponosno pohvalimo s kranjsko čebelo. Izvira z Gorenjskega. Je umirjena pasma, ima dobro orientacijo ter je odporna na bolezni. Od drugih čebel se razlikuje po vedenjskih in zunanjih lastnosti. Da jo imamo Slovenci radi, ve skoraj celoten svet. Njej v čast smo zgradili tudi Hišo kranjske čebele v Višnji Gori. Pred hišo pa postavili obeležje nje same.



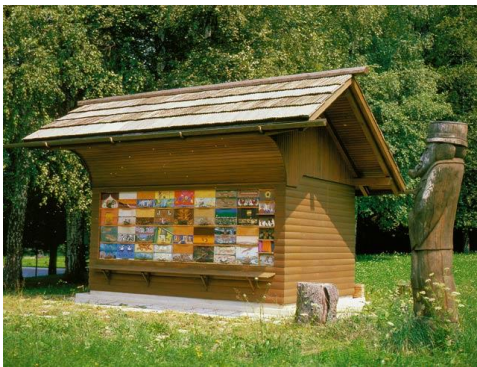
Slika 3: Hiša kranjske čebele v Višnji Gori (vir: rb.gy/g5r6rp).

Slika 4: Spomenik čebele (vir: <https://prijetnodomace.si/top-dozivetja/hisa-kranjske-cebele/>).

Čebele so vedno bolj izpostavljene hudim in težkim podnebnim spremembam. Vsakodnevno se vreme večkrat pošali iz nas. Pada dež, pa kar naenkrat posije sonce, nato pa zagrmí in začne

padati dež ali celo sodra in toča. Potem sta tu še vročina, ki pritisne kar naenkrat in hlad, ki spusti temperature iz toplih ali vročih na mrzle. Pri takih vremenskih pojavih vreme popolnoma uniči cvetni prah in nektar, ki je pomemben za izdelavo medu. Čebelarji pa ne le tisti ki imajo čebelarstvo kot poklic, ampak tudi tisti, ki se z njim ukvarjajo ljubiteljsko, se bojijo da bo čebeljih izdelkov vedno manj in vedno manj ljudi, ki bo izdelke dejansko pojedlo.

V Sloveniji so v namen ohranjanja čebelarstva leta 1954 ustanovili slovensko družinsko podjetje Medex d. o. o. Podjetje ima že dolgo tradicijo in za sabo kar 90 mednarodnih priznanj, ki so podjetje še bolj izoblikovala in jim dala podporo celotne Slovenije. Izdelke izdelujejo iz slovenskega medu, če pa je tega premalo, ga kupijo na Madžarskem ali v drugih državah Evropske unije. Narejenih imajo že več kot 120 različnih izdelkov. Da je podjetje prijazno okolju in da si res želi ohraniti slovensko tradicijo čebelarstva, vedo vsi, saj je leta 2015 skupaj s Čebelarstvo zvezo v vseslovenski akciji »Človek posadi, čebela oprashi« razsadi 250 avtohtonih slovenskih sadik lip. Čebelarstvo zvezi so podarili v upravljanje tudi čebeljak iz leta 1978, ki je kmalu po obnovitvi in porisanju panjskih končnic ponovno zaživel. (<https://www.medex.si/>).



Slika 5: Prenovljeni čebeljak (vir: <https://vizita.si/novice/cebelarska-zveza-in-medex-bosta-razdelila-250-lip.html>).



Slika 6: Lipa (vir: <https://rb.gy/2ynfbx>).

Direktorica podjetja je Aleša Mižigoj. Je predana svojemu delu in je popolna zagovornica čebel. V ta namen sem ji zastavila nekaj vprašanj:

1. Vaše podjetje ima dolgoletno tradicijo? Kako ste prišli na idejo, da se boste ukvarjali z medom in iz njega izdelovali izdelke?

Podjetje se je leta 1954 osnovalo specializirano za izvoz medu ter oskrbo čebelarjev s čebelarskimi potrebščinami na območju takratne Jugoslavije. Sčasoma se je dejavnost podjetja razširila še na razvoj apiterapije in širšo uporabo čebeljih pridelkov, leta 1963 smo v podjetju odprli še laboratorij, s pomočjo katerega se je začelo razvijati še več izdelkov iz čebeljih pridelkov. Glavni razlog za razvoj izdelkov iz čebeljih pridelkov je, da niso odvisni od vremenskih razmer in so na voljo vedno, saj so nujni za preživetje čebeljih družin s tem pa si je podjetje tudi lahko zagotovilo proizvodnjo tekom celega leta.

2. Kako ste razvijali izdelke iz medu?

Z ustanovitvijo laboratorija so se odprle tudi številne možnosti za napredovanje in nove izdelke. V kontekstu razvoja se je ustanovil tudi prvi Apicenter – laboratorij za razvoj izdelkov na osnovi čebeljih pridelkov. Na začetku so bili to izdelki z mešanico medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa. Potem pa se je naš razvoj osredotočil tudi na vsako sestavino posebej. Naj opomnimo, da v čebeljem panju ne nastane le med, temveč tudi drugi čebelji pridelki kot je matični mleček, propolis, čebelji cvetni prah, čebelji strup in čebelji vosek.

3. Se bojite, da bodo čebelarji zaradi podnebnih sprememb pridelali vedno manj medu?

Verjamemo, da se slovenski čebelarji zelo trudijo za svoje čebele in zelo lepo za njih skrbijo. Zagotovo pa mora prav vsak izmed nas razmisliti, kaj lahko še naredi v vsakodnevnem življenju, da bo pomagal ohraniti planet in na njem čebele. K dejanjem v dobro narave moramo spodbujati tudi vse ostale.

4. Se vam zdi, da ljudje vedno manj spoštujemo čebelje izdelke in čebele?

Verjamemo in opažamo, da se ljudje vse bolj zavedamo, kako pomembna je narava in naravni izdelki, med katere sodijo tudi čebelji. Čebelje izdelke so za zdravljenje uporabljali že v pradavnini. V stari Grčiji so med uporabljali za zdravljenje ran. Na Kitajskem, v Egiptu in Indiji pa so uporabljali smolnato snov (danes poznano kot propolis) kot antiseptično sredstvo. Tudi v Sloveniji je čebelarstvo že tradicionalno in zelo dobro razvito, nenazadnje je Slovenija tudi predlagala, da se 20. maj razglasi za svetovni dan čebel, kar zagotovo pomeni, da čebele in njihove čudovite pridelke močno spoštujemo.

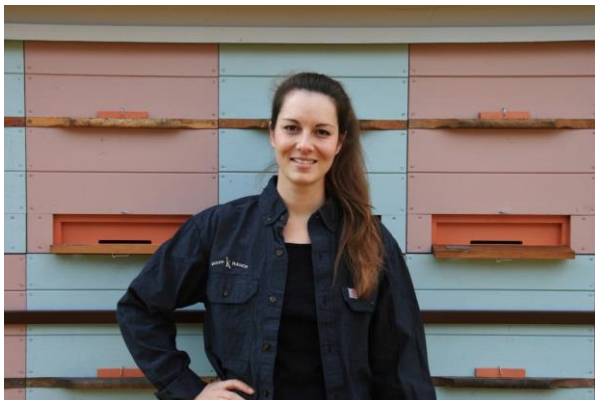
Hvala in želimo vam uspešno vodenje ter izdelovanje čebeljih pridelkov.



Slika 7: Podjetje Medex: (vir: <https://www.medex.si/>)

Slika 8: Aleša Mižigoj: (vir: <https://instore.si/sl/article/90080/nova-predsednica-sekcije-managerk-pri-zdruzenju-manager-je-alesa-mizigoj-iz-medexa>)

Poleg Aleše je velika zagovornica čebel tudi Nika Pengal, ki je sicer po izobrazbi diplomirana dediščinarka, a ji veselja do čebel nikoli ne zmajka. Za čebele jo je navdušil fantov oče, ki je po poklicu čebelar. Da je svoje znanje o čebelah še bolj nadgradila, se je pridno udeleževala tečajev apiterapevta. Kot je povedala v intervjuju je apiterapija naravna medicina, ki se ukvarja s čebeljimi pridelki. Želela je ustvariti nekaj novega, sodobnega s pridihom čebel. To je tudi storila. Ustvarila je svojo blagovno znamko Gospodična Medična in s svojim novim izdelkom navdušila predvsem otroke in mladostnike. ČUBI, kot ga je poimenovala sama je medeni žvečilni gumi. Ni pa to samo žvečilni gumi njegove pozitivne lastnosti pomagajo pri preprečevanju kariesa in »razkužijo« ustno votlino. Polni so medenega okusa. Sama je sicer za portal Visit Domžale povedala, da si želi Čubi spraviti v zobozdravstvene vode. Vsak otrok bi ob obisku zobozdravnika prejel nagrado polno medenega okusa. (<https://ona.slovenskenovice.si/zdravje/gospodicna-medicna-zvok-brencanja-cebel-je-meditacija-njihovi-piki-pa-zdravilna-terapija>).



Slika 9: Gospodična Medična (vir: <https://rb.gy/m9kaz6>).

Ve, da ima Slovenija zelo močno razvito čebelarstvo in za njegov obstoj ne skrbi. Nika je s svojim izdelkom navdušila komisijo Štartaj Domžale in dobila posebno nagrado, ki ji je poti v svet čebelarstva in čebel le še bolj odprla. To, da je v svetu čebelarstva kot ženska čebelarka v

manjšem številu je sploh ne moti. V svoji glavi ima načrtan cilj. Vsi upamo, da ji ta uspe in da besede, da je Slovensko čebelarstvo med močnejšimi le še podkrepi.

Čebele so pridne in marljive delavke. V njihov namen 20. maja praznujemo svetovni dan čebel. Spoštujemo jih, ker simbolizirajo srečo in ker če jim slediš boš odkril svoj novi cilj. (<https://ona.slovenskenovice.si/zdravje/gospodicna-medicna-zvok-brenčanja-cebel-je-meditacija-njihovi-piki-pa-zdravilna-terapija>).

Bodimo takšni, tako skrbni kot sta Nika in podjetje Medex d.o.o Na čebele ne glejmo z viška ampak bolj s spoštovanja, saj nam dajo veliko več kot mi njim. Na svetu obstajajo že več kot 120 milijonov let in lahko jim režemo kar super junakinje, saj so preživele množično izumrtje in še danes brenčijo po zraku. Zdaj pa ljudje večkrat pomislite na čebele in čebelje pridelke, ter predvsem ali jo je vredno ubiti, ko ti prekriža poti. Ob božičnem času pa naj po vseh slovenskih domovih zadiši po medenih medenjakih, kajti oni so razlog za ljubezen do medu. Ni važno ali so z limono, cimetom ali rozinami, važno je le, da so pridelani z obilo ljubezni in veliko dozo slovenskega medu.



Slika 10: Svetovni dan čebel (vir: <https://rb.gv/lo9qje>).
(vir: <https://rb.gv/ronuw>).



Slika 11: Medeni čigumi

BREZ POTU, NI MEDU

Čebelarstvo ima že dolgo tradicijo tako doma kot tudi po svetu. Za njegov razvoj so veliko prispevali Slovenci. Že več sto let nazaj so s čebelarstvom ljudi seznanjali posamezniki, ki so preproste kmete hoteli seznaniti s čebelarstvom. Anton Janša je v času Marije Terezije učil po Spodnji Avstrijski, Moravski in Češki. Napisal je tudi knjigo Razprava o rojenju čebel (1777) in učbenik Popolni nauk o čebelarstvu. Jurij Jonke je bil nemškega porekla, a ga imajo predvsem slovenski čebelarji zelo radi. Na svoje lastne stroške je v kranjski jezik dal prevesti Kranjski Čbelarčik. Danes pa bi redko kateri Slovenec pomislil kaj lahko stori za slovensko čebelarstvo. Kasneje je bil pomemben tudi Janez Bleiweis, ki je v kmetijskih in rokodelskih novicah svetoval kmetom. Vsi naštetih so zagotovo prispevali k razmahu čebelarstva v drugi polovici 19. stoletja, ki mu pravimo zlata doba čebelarstva. Na področju čebelarstva pa se čez čas začnejo pojavljati različne težave.

V času naših prednikov je bil med najpomembnejše sladilo, cenili pa so ga tudi kot zdravilo. Uživali so ga le ob praznovanjih in praznikih. Nato ga je v večji meri nadomestil sladkor. Prav tako je bil cenjen vosek že od časov Karantanije. Imel je visoko ceno, najimenoitnejše pa so bile voščene sveče. Ta je bil sčasoma zamenjan za parafin. Zagotovo ni pomagal pojav pršice varoje v čebelnjakih, saj je še danes ni preprosto izkoreniniti. Poleg tega so kmetje travnike začeli kositi preden bi svetlice privabile čebele na pašo in veliko jih ni več sadilo ajde, ki je bila za čebele zelo pomembna. Ajdovemu medu so že včasih pripisovali zdravilne učinke, kar pa potrjujejo tudi sodobni znanstveniki. Že v 17. stoletju je bila ajda zelo pomembna za pridelavo medu, kakor sporoča Janez Vajkard Valvasor. Pridelali so ga v velikih količinah, zato je bil v tistem času med cenejši. Z opuščanjem sajenja ajde pa so čebele izgubljale svojo pašo.



Slika 1 Varoja

Veliko čebelarjev je v sredini 20. stoletja opustilo svoje delo s čebelami. Zadnje čase je zato ozaveščanje o pomenu čebel zelo pomembno. So zelo pomembne za vso naravo. Njihovo oprашevanje je ključno za obstoj raznovrstnih rastlin in živali. Seveda pa dobro služijo človeku, predvsem v kmetijstvu. V ta namen poteka tudi akcija

Tradicionalni slovenski zajtrk, ko otroci v šolah namenijo nekaj časa seznanjanju o medu oz. čebelah. Kljub trdemu delu, se predvsem število mladih čebelarjev hitro povečuje. Tako je med njimi vedno več novih idej, hkrati pa ohranjajo značilnosti čebelarjenja v Sloveniji.



Slika 2 Ajda

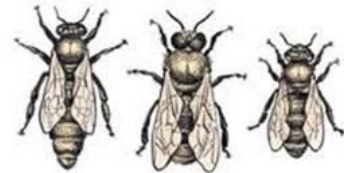
In tudi intervjuvanec Matej Jeraša je eden od teh čebelarjev. S čebelarstvom se je začel ukvarjati leta 1995 s štirimi družinami čebel, kar na domačem balkonu v Ljubljani. Možna je bila pridelava cvetličnega in gozdnega medu zaradi bližine Rožnika, kjer je veliko sadnega drevja in gozda. Sprva naj bi bil med le za doma, sčasoma pa so prvotne štiri družine prerasle v trideset, kasneje pa tudi v šestdeset čebeljih družin. Pravi, da v zadnjih letih ni več prave paše za čebele, zato se tudi količina medu zmanjšuje.

1. Kateri pripomoček vam najbolj olajša delo in ga včasih niso poznali, in kateri je poznan že dlje časa ampak je še vedno nepogrešljiv?

Danes so boljši pripomočki za zdravljenje čebel, predvsem čiščenje varoj. To omogočajo naprave za dimljenje. Že od samih začetkov poznane pa so točilnice za med. Te so se skozi čas spremenile iz ročnih v električne, sistem pa ostaja bolj ali manj enak.

2. Kako se je delo čebel zaradi podnebnih sprememb (toplejše zime in vse več vremenskih nevšečnosti) ?

V zadnjih letih se je drastično spremenilo obnašanje čebel. Škodo delajo vedno bolj pogoste spomladanske pozebe in izmenjavanje enkrat vroče in sušno, drugič pa zelo vlažno leto. Za čebelarstvo so najbolj optimalni pogoji relativno visoke temperature (20-30 stopinj celzija) in visoka vlaga v zraku. Sicer pa se je od mojega začetka čebelarjenja spremenilo tudi prezimovanje. Takrat so čebele mirovale že v mesecu novembru, danes pa so zimske temperature višje, zato čebele tudi pozimi letajo iz čebelnjakov in zaradi tega porabijo več hrane. V tem primeru pa jih mora čebelar oskrbovati z več hrane.



Slika 3: Kranjska čebela

3. Kako se je spremenilo delo čebelarja zaradi podnebnih sprememb? Morate na kaj še bolj paziti, se je čebelam vse težje prilagajati?

V zadnjih letih čebele nimajo več pravega dela in so zato bolj razpoložene za rojenje. Do tega pride, saj so ustvarjene predvsem za nabiranje hrane, ker pa tega ne morejo početi začnejo razmišljati o drugih stvareh. Takrat imamo čebelarji izredno veliko dela zaradi pobiranja rojev in uhajanja čebel. Še posebno pa moram biti pozoren ob visokih temperaturah, saj so takrat čebele bolj razdražene in zato bolj pikajo. Za razliko od danes včasih nismo potrebovali toliko zaščitnih oblek in je zadostoval dim.

4. Menite da gre slovensko čebelarstvo v pravo smer in se dobro razvija? Vas v prihodnje kaj skrbi?

Kar se tiče števila čebeljih družin, gre slovensko čebelarstvo v pravo smer. Tudi za naravo je čebel dovolj, da bo vse oprášeno in bo dovolj hrane. Največji problem pa so varoje, saj

vremenske razmere bolj ugajajo njim kakor pa čebelam. Poleg naše mirne kranjske čebele se pojavlja vedno več pasem čebel, predvsem Italijanka. Sem prihajajo, ker jim tukaj razmere ugajajo in zato se pojavljajo križanja z našo avtohtono čebelo.

5. Mislite da bi za ohranitev in nadaljnjo rast čebelarstva v Sloveniji morali storiti več? So mlajše generacije dovolj seznanjene?

O čebelarstvu učimo veliko. Mladi so za čebelarstvo zelo zainteresirani. Težava pa nastane pri čebelarstvu, ko je treba nekaj storiti. Kot sem že večkrat dejal, je treba za svojo žival dobro poskrbeti. Vedno večji problem nastaja, saj od čebel ne dobimo toliko denarja kot vanje vložimo. Najbolje bi bilo, da toliko kolikor dam jaz njim, one dajo meni.

6. Kakšni so bili vaši začetki čebelarjenja, vam je bilo težko?

Že od nekdaj sem si želel imeti čebele, čeprav kot otrok tega nisem mogel početi. Na Dolenjskem jih je imel moj stari oče, ampak sem se kot otrok čebel bal zaradi pikov. Ob začetku čebelarstva pa sem bil že malce starejši in me to ni več tako motilo, saj se proti pikom lahko zaščitiš. Seveda te vsaka čebela ne piči, saj jih potem sploh ne bi bilo več.

7. Katera stvar je tista, ki je vas in v zadnjem času vedno več mladih privablja k čebelarstvu? Kaj vam je pri delu s čebelami najbolj všeč?

Mlade najbolj zanima kaj vse zmorejo, kako čebele naberejo nektar in kako iz njega naredijo med (torej predvsem opaševanje in razvoj narave). Nekatere pa privablja med kot sladilo. Mene pa pri čebelah na splošno zanima vse. Zanima me njihov razvoj predvsem pa paše čebel. Pri mojem čebelarstvu čebele potujejo po celi Sloveniji. Spomladi začnejo v okolici Ljubljane, kjer nabirajo cvetlični med. Potem se začne akacijeva paša na Primorskem, na Goriških Brdih in kasneje v Prlekiji. Del čebel počaka tam na kostanjevo ali lipovo pašo, drugi del pa se prestavi na smrekovo pašo v Gornji grad. Na koncu pa se ponovno vrnejo na gozdno pašo na Ig.

8. Imate kakšno izkušnjo iz začetkov čebelarjenja, ko vam je kak starejši čebelar dal zanimiv nasvet o delu s čebelami?

Moj mentor je bil gospod Tone Oblak. Ker je on veliko pregledoval stojišča za čebele, sem bil tudi jaz večkrat zraven. Takrat sem se naučil opazovati naravo, predvsem pa druge čebele, že

na tistem območju. Ogledoval sem si, kam letijo in kaj delajo. Pri čebelarstvu je predvsem pomladi veliko dela, saj moramo poskrbeti, da se čebele razmnožujejo, imajo dovolj prostora in nam ne uidejo v rojenje. Slednje preprečujemo z dodajanjem praznih gradilnih satov. Istočasno pa moramo poskrbeti, da je v medišču dovolj prostora.

Za konec gospod Matej Jeraša vsem nam sporoča, da bi čebelarji svoje znanje radi prenesli naprej. Zato spodbuja predvsem vse mlade, ki se za čebelarstvo zanimajo, da zastavijo vprašanja starejšim, saj jim bodo rade volje odgovorili. Tudi ob začetkih čebelarjenja bodo delili dobre nasvete in nudili pomoč.

Po opravljenem intervjuju sem nekaj časa razmišljala, kako lahko vsak stori nekaj v prid čebelarstvu. Je to le tiho sedenje v šoli in poslušanje učitelja, ko razlaga o tako pomembni temi. Ohranjanje čebelarstva. Čeprav se je v zadnjih letih povečalo število slovenskih čebelarjev in se med prodaja v vse večjih količinah, moramo razmišljati, kako naprej. Z nadaljnjim prizadevanjem za obstoj in tudi razvoj čebelarstva se bomo poleg ohranitve za naslednje generacije lahko zahvalili našim prednikom.

To ne pomeni imeti čebeljak za vsako hišo, ampak predvsem skrbeti za naš planet. Ne potrebujemo vsi o tem govoriti pred velikimi množicami. Pomembno je, da se ob priliki ločevanja, pobiranja odpadkov, opozorila prijatelju in vseh drugih malih stvari, spomnimo tudi na naš planet in naše čebele.

Zaradi vse pogostejših pojavov raznih ujm, katastrofe zadevajo tudi čebelarje. Ti bodo sčasoma lahko izgubili svoje ljubo delo. Jaz čebelarstvo vidim kot bližji stik z naravo, saj moraš biti previden, čebele poslušati in opazovati tudi najmanjše podrobnosti. Vse to bi bilo škoda izgubiti, saj s tem predvsem Slovenci zapustimo velik del naše kulture.

Lucija Petrovčič, 9. c

Človek sam izbira prioritete v življenju

Prioritete so zelo raznoliko razvrščene med ljudi. Zanje so ljudje pripravljeni vložiti različno veliko truda.

Zame so trenutne prioritete to, da dokončam dobro šolo in si ustvarim uspešno kariero. To prioriteto sem po mojem mnenju dobil od staršev, ki mi govorijo, kako pomembno je, da si ustvariš dobro in uspešno kariero, s katero se bom lahko dobro preživljal. Za te dve prioriteti sem pripravljen ob različnem času narediti različno veliko. Na primer: kdaj se lahko pripravim do učenja, vendar se to zgodi malokrat. Večkrat pa, čeprav se hočem, mi to ne uspe.

Moja druga prioriteta je kariera, o kateri še ne vem točno, kaj hočem početi in me to tudi na nek način moti, saj ne vem, če sem izbral pravo šolo.

Pri tem me verjetno tudi zelo podpirata starša. Sovražnikov na splošno nimam, oziroma ne vem zanje.

V šoli sem prišel do spoznanja, da moram delati stvari sproti.

Žan Slabe, 9. b

Tudi jaz sem upornik

V nekaterih primerih se lahko upremo sami ali pa kot skupina. Kot skupina bi se lahko uprli proti učiteljem, saj nam dajejo preveliko ocen v zadnjem mesecu šole. Izgleda, kot da bi hoteli, da imamo popravne izpite. Na koncu šole se počutim zelo dobro, ker mi ne bo nikoli več treba iti v osnovno šolo. V prihodnosti me čaka boljše življenje, ker nebo več tako napeto.

Anej Ivanuša, 9. b

TUDI JAZ SEM UPORNICA

Upornik si v primeru, ko nečemu nasprotuješ. Lahko se upiraš nečemu večjemu ali manjšemu, npr. navodilom staršev. Upirali smo se tudi novim idejam in spremembam, no, vsaj jaz vem, da sem se. Vedno, ko se je kaj spremenilo, me je zelo motilo, dokler se nisem navadila, ampak še vedno, ko se spomnim, kako je bilo včasih, se mi zdi mnogo bolje. Če bi se odločili za upor, kot so se Črni bratje, bi upor lažje izvedli kot skupina, ali na primer, kot so se učenci uprli profesorju Zupanu. Ne vem, kako bi se uprli Hitlerju in nacistom, ampak vem, da se ne bi mogel sam. V našem primeru so to priprave na valetu in snemanje končnega filma. Nekako sta se oblikovali dve strani. Ena stran, ki ne želi sprememb in želi vse ohraniti, kot je bilo v prejšnjih letih, ter ni odprta za inovacije in zatira ideje druge strani, ko pa druga stran išče ideje, kako bi naš program za valetu in zaključni film bil čim bolj zanimiv in zabaven. Konec osnovne šole ima sladek in grenek priokus. Po eni strani se zelo veselim konca, saj bom tako rekoč "spoznala svet" in nove prijatelje. Ko pa se ozrem in se spomnim, koliko spominov nam bo ostalo v srcu,

nekako ne želim oditi, kaj če bo pa "svet" drugačen, kot sem si ga zamislila in bom spoznala, kakšne ovire me še čakajo v življenju. V prihodnosti pa upam, da me čakajo nove pustolovščine in novi izzivi. Upam, da bom lahko prepotovala svet, kot sem si vedno želela, in da bom lahko imela zdravo družino.

Aisha Biljali, 9. c



Kristina Cankar, 9. a

Človek sam izbira prioritete v življenju.

Moje prioritete so predvsem vezane na motorna prevozna sredstva in njihovo delovanje.

Predvidevam, da se jih dobil z YouTube in od sosedov, ki so se semi ukvarjali z njimi, ko so bili moje starosti. Za to sem pripravljen vložiti veliko časa in pošteno zasluženega denarja. Pri tem me podpirata oba stara starša in cela družina. Moj nasprotnik je tudi moja mami, ker se ji zdi, da veliko preveč zapravljam na tem in da posvetim »šravfanju« več časa kot šoli. V šoli sem zelo pozno spoznal, da če šoli ne bom posvetil časa, je ne bom opravil ter prišel na naslednjo šolo. Nadaljeval bom šolanje na sredni šoli za avtoserviserja, ker me to najbolj vseli,

Črt Kozamernik, 9. b

ČLOVEK SAM IZBIRA PRIORITETE V ŽIVLJENJU

Prioritete se začnejo že v mladih letih. Močno si želimo prijateljev, najnovejših igrač ter najbolj sladkih slaščic. Prioritete izhajajo iz otroštva, ko so nam starši govorili, da je pomembno imeti prijatelje in družino, denar in zdravje.

Prioritete se skozi življenje spreminjajo. Kmalu igrače niso več pomembne in si želimo drugih stvari. Želimo si dobrih ocen v šoli, več dobrih prijateljev, zdravje, najnovejši telefon, družino ki te podpira ter razume ...

Prioritet imamo skozi življenje veliko in pomembno je, da izpolnimo tiste najbolj pomembne. Vedeti moramo, da se moramo zaradi prioritete odreči tudi drugim ciljem ter prioritetam.

Pri svojih ciljih ti podpora nudijo prijatelji, predvsem pa družina! Pomagajo ti pri ustvarjanju novih prioritete skozi odraščanje. Včasih ti starši ukažejo, da moraš pospraviti sobo. Čeprav nočeš, to narediš - in čiste sobe se boš skozi leta navadil. Nehote ti to lahko postane prioriteta! Na posameznikovo prioriteto vpliva tudi okolje, v katerem živimo.

Najbolj pogosta prioriteta pri ljudeh je ustvariti si družino. To je tudi moja največja prioriteta kot tudi zdravje in imeti okoli sebe osebe, ki te imajo radi. Moje prioritete izhajajo iz družine. Zakaj? Tudi sama živim v družini, ki mi pomeni največ na svetu. Moja prioriteta je imeti prav takšno družino, veselo in hvaležno! Moja želja je tudi, da bi ostala zdrava čim dlje - tudi ta prioriteta izhaja iz vzgoje, saj mi je oče redno ponavljal, da je zdravje najpomembnejše.

Prioritete se mi bodo še naprej spreminjale. Če bom uspešno zaključila šolanje, mi ena pomembnejših prioritete postala služba, ki me bo osrečevala. Pomembno pa je, da čim več prioritete izpolnim!

Lia Krvina, 9. c

Tudi jaz sem upornik

Večina osnovnošolcev se nas dela upornike pri pouku, večinoma skupaj v skupini, saj je tako najlažje. Zgodilo se je že, ko smo hoteli, da učiteljica prestavi ustno spraševanje na drug datum, ker se nismo čisto naučili/nas je prepozno opozorila. Čeprav se nas večina upira v šoli, se upiramo tudi izven šole, na primer proti staršem, ko nočemo iti na trening, na zabavo in drugo zaradi obveznosti, ki nam pomenijo več. Upiranje v skupini je bolj učinkovito, saj je veliko težje zavrniti skupino, kot pa le eno osebo. Upiranje se zagotovo tudi ne bo zaključilo v osnovni šoli in se bo preneslo, ko gremo v srednjo šolo. Čeprav nisem ravno «upornik», se še zmeraj kdaj pa kdaj strinjam, ko se bojim slabih posledic. Ob zaključku šole se počutim ponosen na svoje prav dobro znanje, ki je v primerjavi s prejšnjimi leti večinoma boljše. Imam pa tudi mešane občutke za prihodnost. Strah pred zahtevnostjo srednje šole in novimi izzivi, npr. iskanje novih prijateljev ter veselje ob bližajoči se polnoletnosti in svobodi. Menim, da bo moja prihodnost polna spustov in dvigov, a se bo na koncu končala z veselim koncem.

Matic Podobnik, 9. c



Jaka Trček, 8. a

TUDI JAZ SEM UPORNIK

Vsi ljudje smo si v zunanosti in notranosti drugačni. Vsi imamo drugačne ideje, zamisli in občutke. To so lahko v vsakdanjem življenju. Lahko pa so velike prednosti.

V šoli se s sošolci pogovarjamo za video, program, majice in puloverje za valetu, ki jo bomo prav kmalu imeli. Pi puloverjih smo imeli dilemo, da jih fantje niso želeli, punce pa ja. Naredili smo kompromis, da kdor želi, naj za pulover plača sam in stvar je bila dogovorjena. V šoli se večinoma ne moremo upirati, saj imajo učiteljice narejen program skozi šolsko leto, ki ga morajo upoštevati. A vseeno se mi zdi, da tudi z njimi malce dogovoriti in se uskladiti za kakšno oceno. Največ pa se upiram doma. Z mami imava čisto drugačen stil, način oblačenja, zato nje raje ne sprašujem o oblačilih. Z Jušem se ponavadi skregava, saj nihče ne želi sesati ob sobotah, ko se nobenemu nič ne da in bi vsi samo ležali. Zato se z mami spet skregamo in spet ona dobi v prid nje. Meni vedno vzame telefon, Jušu pa nikoli nič ne naredi. Starost dela velike razlike med nama. Po eni strani razumem, ampak po drugi strani pa ni pošteno. Vseeno pa sem vesela za svojega starejšega brata. Veliko si pomagava in veliko stvari delava skupaj. Po navadi se je lažje upreti kot skupina, saj imajo močnejši glas proti posamezniku. Politika je primeren primer za tole. Zbere se skupina ljudi, ki imajo iste interese, zato imajo tudi večjo moč. Ko bomo vstopili v srednjo šolo, se zavedam, da bo potrebno spoznati nove ljudi in učitelje.

V prihodnosti me čaka veliko ovir in izzivov. Zelo sem hvaležna, da imam ob svoji strani družino, prijatelje in sorodnike. Pomembno pa je tudi da se ljudje upirajo, saj imamo pravico in jo lahko izkoristimo.

Ava Burjek, 9.a

Sem kupček nasprotij

Jaz doživljam svet tako, da vse vidim iz slabe strani in težko zaupam ljudem. Nasprotja se pri meni, ko sem na nogometu, gasilcih, skavtih in podobno, ko jaz rad hodim tja, a ostali hočejo, da neham hoditi. Tako povedano me ne marajo, zato sem že večkrat pomislil, da bi se odjavil. Ob koncu šole sem zelo vesel, saj to pomeni, da grem v srednjo solo v Ajdovščino, kjer bom v domu in ne bom več hodil ne na gasilce, ne na skavte, samo na nogomet ob petkih in sobotah. Drugače pa bom treniral v nogometnem klubu Ajdovščina. V prihodnosti mislim, da me bo čakala kariera vzgojitelja, seveda, če naredim srednjo solo.

Leon Mlinar, 9. a

Tudi jaz sem upornik

Po mojem mnenju se s skupino lažje upremo, ko se soočimo s krivico, saj združena moč in enotnost prinašata večjo vzdržljivost. Ko smo bili v šestem razredu pri naravoslovju, smo se z razredom uprli učiteljici Mojci Miklavčič, ko nas je bila večina učencev med oceno. Učiteljica

nam je obljubila, da nam bo zaradi odličnih govornih nastopov zaključila višjo oceno. Vendar je rekla, da nas bo še enkrat vprašala, kar se nam ni zdelo pošteno in zato smo se ji uprli, kar je delovalo. Ob koncu šole imam mešane občutke. Na eni strani sem vesel, saj sem dosegel pomemben mejnik v svojem izobraževanju in sem ponosen na vse, kar sem dosegel. Po drugi strani pa čutim tudi nekaj negotovosti in tesnobe, saj se zavedam, da me v prihodnosti čakajo novi izzivi in odgovornosti. V prihodnosti pričakujem, da bom naletel na nove izzive v srednji šoli, kjer se bom moral prilagoditi novemu okolju, spoznati nove prijatelje in se soočiti z zahtevnejšimi izobraževalnimi nalogami. Kljub temu verjamem, da me čakajo tudi številne priložnosti za učenje in razvoj novih talentov. Upam, da bom lahko izkoristil te priložnosti, se učil iz svojih izkušenj in dosegel svoje cilje.

Anže Padovac, 9. c

ČLOVEK SAM IZBIRA PRIORITETE V ŽIVLJENJU

Pomembno je, da imamo vsak svoje prioritete. Po njih se ljudje med seboj razlikujemo.

Skozi življenje pridobivamo izkušnje in sprejemamo mnenja. S pomočjo teh oblikujemo svoje in si postavimo prioritete. Name je največji vpliv imela moja družina. To se mi zdi dobro, saj so mi vsi v družini za zgled. Če bi jaz trpela zaradi slabih odločitev mojih staršev, si zagotovo ne bi postavila podobnih prioritet. Včasih pa tudi ni najbolje, da imajo mišljenja tvojih najbližjih prevelik vpliv nate. Da se ne počutiš slabo, če na vsakem koraku življenja popolnoma ne slediš načelom tvojih bolj izkušenih sorodnikov. Moraš spoštovati prioritete staršev, obenem pa sam raziskovati, kaj ti je pomembno. Ko naenkrat začneš in hočeš razmišljati s svojo glavo, lahko pride do nasprotij. Kar sicer ni nič narobe, dokler ne pride do spora. Tudi najbližji te včasih vidijo kot svojega nasprotnika, čeprav le odraščáš in si poskušáš ustvariti svoje mnenje. Skozi osnovno šolo, še posebej pa zadnja leta, sem ugotovila, da moraš iz vsega, kar vidiš, slišiš, vzeti tisto, kar se tebi zdi najbolj prav. Zato tudi, ko pride do prioritet, ne moreš biti vsem všeč. Nočem, da so moje prioritete sedeti doma, delati po cele dneve in v vseh stvareh videti najslabše. Hočem spoznati ljudi, delati, kar me veseli in kar ne škoduje drugim in imeti rada življenje. To so moje prioritete in upam, da jih bom naprej v življenju lahko še nadgradila.

Mislím, da bo v prihodnje včasih težko, ampak še vseeno zanimivo. Mislím, da če se res potrudimo sprejeti druge, bo vsem lažje.

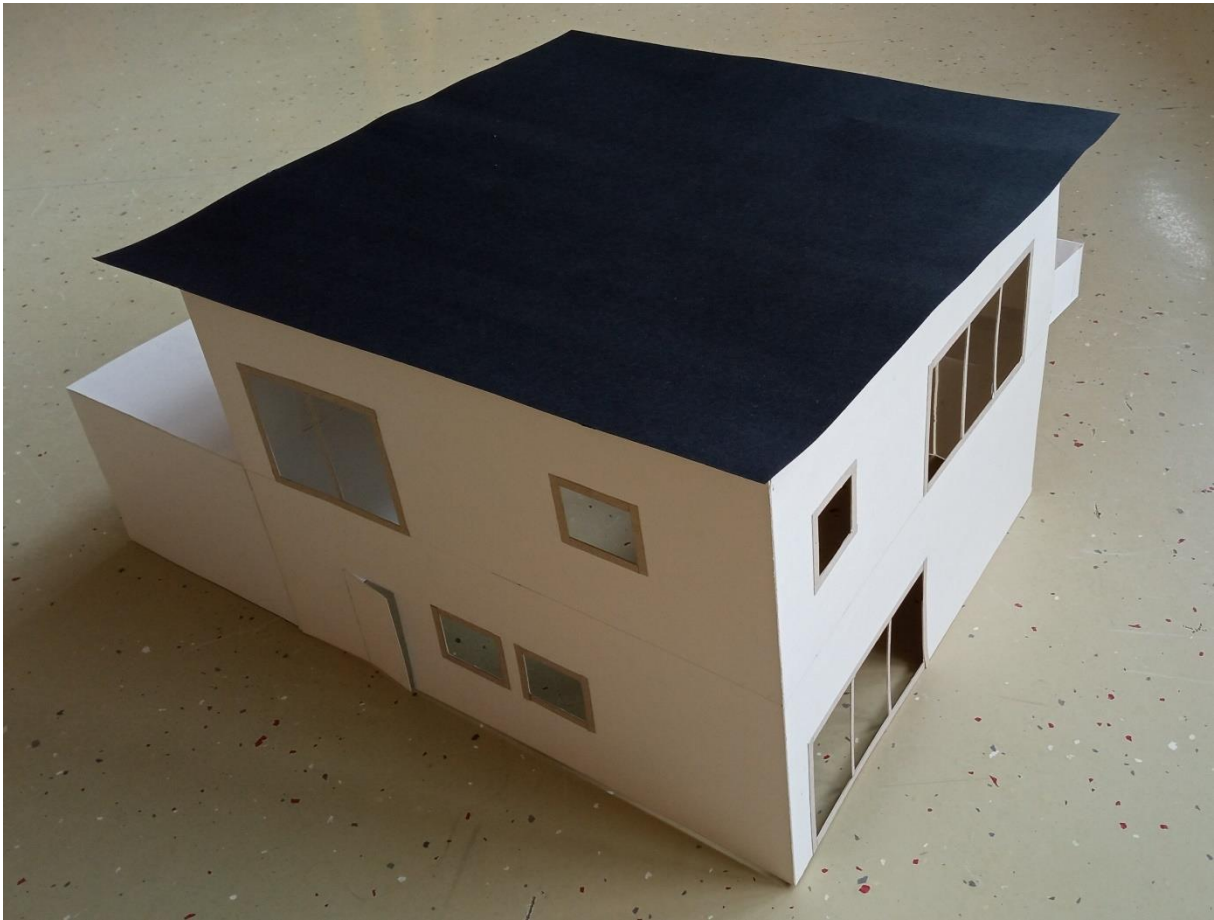
Lucija Petrovčič, 9. c

Tudi jaz sem upornik

Najlažje se upreš v skupini, v večini. Učiteljem se najlažje upre cel razred. Učitelji vedno mislijo, da se lahko izmišljujejo, ker mislijo, da se jim ne upamo upreti, ko pa se upremo, pa govorijo, kako grozni smo. Dober primer je, ko si je ena od učiteljic izmišljevala, kaj moramo storiti, da dobimo višjo oceno. Uprli smo se ji kot razred in delovalo je, popustila je.

Ob koncu osnovne šole vem, da jo bom pogrešal, saj bo srednja šola veliko težja. Zdajle se nam ne zdi tako, ampak se nam bo čez eno leto. Učitelji nas imajo že "poln kufar", vendar se ne zavedajo, da bojo še veliko hujše generacije. Tudi mi smo že siti učiteljev. V prihodnosti ne vem še, kaj bom delal, ampak me to nič ne skrbi, saj se bo to sproti kazalo. Zaenkrat se želim samo zabavati.

Jan Poljanšek, 9. c



Hana Burnik, Ivana Tišler in Zoja Oblak, 7. a

SEM KUPČEK NASPROTIJ

Anne Frank si je želela drugačne stvar kot ostali. Opisala je, kako se je počutila, ko so ji ostali govorili, da stvari, ki jih počne, niso pravilne in jih ne dela prav. Zato je v svoj dnevnik pisala svoja čustva in opisovala svoje življenje med vojno.

V dnevnik je napisala, da je kupček nasprotij, kar pa je pomenilo to, da vsi razmišljajo in delajo drugače, kot si bi ona želela.

Svet doživljam, kot da je velik in da je veliko stvari treba narediti, da nekaj dosežemo. Zadnje čase veliko razmišljam, kaj bi v življenju počela, da bi me osrečilo. Seveda, če želim biti uspešna, moram garati za to. Kdaj pa upam, da se mi bo nekako posrečilo in bom zadovoljna s tem, kar bom dobila.

Nekaj dni nazaj mi je mamina teta povedala, da ko je bila stara 15 let, je mislila, da je svet njen in da bo lahko počela vse, kar bo želela, brez problema. Zato me je posvarila, naj tega ne mislim, saj življenje ni tako. Nato mi je dve uri še razlagala, kako težko je bilo v njenem življenju in kaj je vse videla in se ji je zdelo grozno. Na koncu, preden sem odšla, pa mi je povedala, da je življenje lepo in da bom zelo uživala v njem. Od tega obiska dalje si mislim, da svet ni moj, pravzaprav že prej nisem tega mislila, le zavedam se sedaj bolj.

Kdaj je konec šole zame žalosten, saj razreda ne bom več nikoli videla in bila z njim pri uri. Kdaj pa razmišljam, da ko bo konec šole, bo konec mučenja z učenjem in s šolo.

V prihodnosti pa ne vem, kaj me čaka, saj si sploh ne morem predstavljati svoje prihodnosti. Tako kot ne morem sploh napisati lepega spisa. V glavi si sploh ne morem veliko stvari predstavljati, zato je kdaj težko.

Veliko nasprotij imam s starši, ker nočem posoditi mojih najbolj vrednih oblačil in kozmetike moji mami. Ne morem zaupati in se bojim, da mi bo kaj uničila, pa čeprav vem, da bo skrbna za moje stvari, kot je skrbna zame.

Neža Poljanšek, 9. c



Lara Podlesek, 8. c

Vendar peti on ne jenja; grab'te d'narje vkup gotove, kupovajte si gradove, v njih živite brez trpljenja!

Ti verzi so del četrte decime, Prešernove Glose. Za glosa so značilne štiri decime in moto, ki se pojavlja v vsakem zadnjem verzu decime. Rima pa je zrcalna.

Prešeren je s temi verzi želel poveličati pesniški poklic. Kdor je pesnik, je svoboden. Kdor pa ne, si grabi denar, kupuje gradove in v njih živi brez trpljenja. Vendar se sama s tem ne strinjam. Mogoče je bilo tako v času Prešernovega življenja, danes pa gotovo ni več tako. Prvi problem v današnjem svetu je, da je vsak lahko pesnik. Vsak lahko napiše na papir nekaj besed in to razglasi za pesem. Postane »pesnik«. Največji problem današnje družbe pa je, da vse to sprejme in celo dovoli, da so take pesmi v navodilih za Cankarjevo tekmovanje. Le kaj bi na vse to rekel Ivan Cankar, če bi bil danes še živ?

Drugi, še večji problem je, da si nekateri ljudje na silo vzamejo denar iz rok ubogih revnih ljudi. Večina ljudi je slepih in tega ne vidi ali pa je današnja družba že tako »zafurana«, da tega niso sposobni videti. Sploh si ne moremo predstavljati, kam gre ta svet. Vsak dan znova obupujem. Mogoče je to tudi velik razlog, zakaj želim zapustiti osnovno šolo, saj z grozo ugotavljam, da so vsi le papige, ki ponavljajo nesmisel za politiki in starši. To počnejo tudi učitelji, ki ta nesmisel prenašajo na otroke. Mi pa smo polni tega balasta, ki ga nekateri ne znajo prepoznati in odvreči. Čeprav se nam je nekaj let nazaj zdela pandemija koronavirusa nekaj zelo hudega, pa zame ni hujše bolezni, kot sta laž in nesmisel v družbi. Tipičen primer svetovne laži so podnebne spremembe. Vsi vanje verjamejo, jih ponavljajo in dodajo še kakšno novo laž. Vendar če bi bilo z našim planetom res kaj narobe, bi bili prvi, ki bi dali zgled politiki, in tisti, ki so to laž začeli raznašati. Realna slika pa je, da se vsi ti ljudje sestajajo na sestankih in konferencah, na katere pride vsak s svojim letalom. Vsak sam. Ne skupaj, vsak s svojim zasebnim letalom. In eno tako letalo zagotovo porabi veliko več kot en kraj med celo kurilno sezono.

Velik problem v družbi so tudi vojne. Obdobje miru je končano. Mi, Slovenci smo res zaspali. Okrog nas se vsi oborožujejo, kar seveda nikoli ni dobro. Prej ko slej bo vojna. No, vsaj vse kaže na to. Če mi ne bomo poskrbeli za večje zaloge orožja bomo verjetno kmalu po začetku vojne dobesedno »zradirani« z obličja zemlje. Čeprav želim, da se to ne bi zgodilo, pa smo za to krivi malo tudi sami. Če nas ne bodo izničili drugi narodi, bomo sami sebe. Vse več mladih govori angleško, ne bere več slovenskih knjig in jih celo zaničuje, bere angleške knjige in se hvali, da jim je bila lažja kontrolna naloga za angleščino kot za slovenščino.

Zelo velik problem pa je pokončevanje nerojenih otrok. Tudi zato narodi vse bolj propadajo, vse manj je otrok, poleg tega pa je storjen tudi največji smrtni greh, umor. Sploh si ne morem predstavljati, da to lahko nekdo podpira. Tisti, ki podpirajo splav, pravijo: »Moje telo, moja izbira.« To je že res, toda ko je v ženskem telesu neko novo telo, izbira ni več ena, ampak sta dve, dve bitji, dve srci, štiri noge, roke ...

Čeprav se vse to sliši zelo pesimistično, pa je žal realna slika današnjega sveta. Verjetno bo potrebna usoda antičnega Rima, da se bo civilizacija lahko spet pobrala, pa čeprav bo za to spet potreben korak nazaj v razvoj. Zgodovina se ponavlja ...

Terezija Praznik, 9. b

Junak Deželak in dobrodenost

Dobrodelnost je življenjska vrednota, ki bi se je morali posluževati vsi. Ni vse, kar imamo mi, samoumevno, čeprav se nam prepogosto zdi. Mnogi po svetu in tudi Sloveniji si ne morejo privoščiti vsega, kar bi potrebovali ali si želijo. Prav v ta namen, da ljudem po Sloveniji finančno ali kako drugače pomagamo, je bilo organiziranih že več dobrodelnih akcij, med drugim tudi Deželak Junak. Letos je Deželak Junak že desetič s kolesom odpravil po Sloveniji in zbiral sredstva, s katerimi bodo otroci iz socialno ogroženih družin lahko odšli na počitnice na morje. Letos se je Deželak že tretjič ustavil tudi v Žireh, kjer smo pridno zbirali sredstva in zbrali precej denarja. Ravno take in podobne dobrodelne akcije pa tako v Sloveniji kot po svetu združijo ljudi v dober namen. Prav je, da je takih akcij čim več in da se ljudje čim bolj povežemo v dober namen. Z dobrodelnostjo lahko pomagamo in delimo stvari z nekaterimi, ki tega nimajo in jih s tem osrečimo.

Tara Krvina, 9. c

Že tretje leto zapored nas je tudi letos obiskal Deželak. Svoj štart je tokrat pričel v Žireh. Priprave so se pričele že vsaj teden prej. Šolarji smo pridno zbirali denar, v nižjih razredih pa so izdelovali tudi plakate. Že dan prej so na šolskem stadionu pripravili ozvočenje in pa govor za sprejem. Zjutraj v sredo smo se zbrali približno 6.50 vsi šolarji in učitelji, delavci in pa tudi starejši občani. Deželak se je med nas pripeljal s svojim štiriciklom. Sprejeli smo ga z glasnim spodbujanjem in igranjem Pihalnega orkestra Alpina Žiri. Nagovorili smo ga z spodbudnimi besedami in pričarali pravo vzdušje. Osnovnošolci in delavci šole smo skupaj zbrali skoraj 4000 evrov. Tudi v vrtcu so pridno zbirali denar, skoraj 1000 evrov. Nekaj denarja so prispevali tudi iz Etikete. Ker se mu je mudilo naprej na pot, se je zapeljal še en krog po stadionu. Vsi smo ga tako pospremili do glavne ceste, Miha pa je nadaljeval svojo pot naprej.

Hana Kunc, 8. b

MY DAY

It's Friday. For my first lesson I have Maths. I have it from eight to quarter to nine. My second lesson is English. It is from ten to nine to twenty-five to ten. Then we have a break and a snack. The third lesson is Slovene. It starts at ten o'clock and ends at quarter to eleven. Then from

ten to eleven to half past eleven it`s P.E. For my last lesson I have home economics. It starts at twenty-five to twelve and ends at twenty past twelve.

After school I eat lunch at school canteen. I go home at one o`clock. In the afternoon, when I come from school I do my homework. I am finally FREE. After that I go outside, untill the evening. When it gets dark, I go home and play video games for na hour. Then I eat dinner, have a shower, brush my teeth and go to bed. Then I go to sleep.

Gal Miklavčič, 6. b

OUR HOUSE

I live in a house on a farm. The house is small. Our flat is on the second floor. This floor has seven rooms, which are: a bedroom, a bathroom, a living room, a hall, a kitchen, a mum and dad`s bedroom and a pantry. In our kitchen are chairs next to the table, a dishwasher is under the microwave and next to the sink. A kitchen is next to the living room. There is a television on the cupboard, a sofa is next to a desk and under the bookshelves is a coffe table on wheels. In the hall are two wardrobes, one is next to the clothes rack, on the other side of the clothes rack is a mirror. A pantry is at the end of the hall. Inside there are two racks for food. In mum and dad`s room is a bed next to the wardrobe and two nightstands are next to the bed. In our bathroom are a shower, a toilet, a washbasin and a radiator. A radiator is next to the shower and the toilet is on the right side of the washbasin. There is a very special room – my room. In my room there are a bed, a desk, a wardrobe, a closet and a light. A light is on the ceiling and a desk is next to the wardrobe. I have a bunk bed and under my bed is the closet.

At weekends I never wake up early and I always watch TV. Sometimes I help my grandfather on the farm. I occasionally help my mum with cleaning. I usually ride my bike. I often study and do my homework, but I rarely play board games with my family.

My mum at weekends seldom watches TV, she always cleans and cooks but she never does her homework. Sometimes we ride our bikes together and we often play volleyball together.

Tilen Jelenc, 6.b



Zarja Pagon, 8. c

INTERVJU Z UČITELJICAMI, KI Z LETOŠNJIM ŠOLSKIM LETOM ZAKLJUČUJEJO SVOJE DELO

Mojca Treven

Koliko časa ste bili zaposleni na naši šoli? Ali ste vedno imeli isto delo?

Na naši šoli sem delala 33 let. Prvo leto sem delala v mali šoli, potem sem učila v osemletki tretji razred, z uvedbo devetletke pa sem izmenično učila 4. in 5. Vmes sem bila 3-krat (3 leta) v OPB-ju.

Kako se je šolsko delo skozi čas spreminjalo? So se učenci kaj spremenili?

V osemletki sem doživljala večji red v šolskem sistemu, čeprav so tudi tedaj uvajali spremembe, zlasti pri MAT (uvedba množic, vrtimo in obračamo, številski sistemi ...). Obstajali so enotni učbeniki, ki so postajali nekoliko zastareli, vendar so bili zelo premišljeno sestavljeni in oblikovani. Z uvedbo devetletke je bilo uvedenih več sprememb, nekatere so bile zelo potrebne, druge ne. Učni načrt oz. kurikulum so zelo prevetrili. Tako smo dobili veliko novih učbenikov, DZ na voljo. Uvedli so tudi opisno ocenjevanje. Za 4. razred tudi. S tem smo imeli veliko težav, a na srečo so ga kmalu opustili. Ker smo v devetletki pogosto menjali učbenike in DZ, smo imeli več dela s pripravami na pouk. Kar se učencev tiče, nisem zaznavala večjih razlik. Razlikujejo se pa starši, v svojih pričakovanjih in zahtevah do učiteljev, do otrok pa so preveč zaščitniški in popustljivi.

Kateri dogodek se vam je najbolj vtisnil v spomin?

Najbolj imam v spominu, kako sem oblikovala zapis v spričevalo - opisno ocenjevanje. Ogromno ciljev za vsak predmet!!! Tudi pomočnik g. Branko Filipič se na tem področju ni znašel in ni mogel pomagati. Na srečo je bilo opisno ocenjevanje potem kmalu ukinjeno.

Spominjam se tudi dveh pritožb staršev na zaključeno oceno. Prej pa ju sploh ni bilo v šolo.

S čim se boste ukvarjali sedaj?

Toliko želja imam, da kar ne vem, kje bom začela. Najprej se bom poskušala umiriti. Odmislila bom urnik in šolski zvonec. Nedelje bodo končno postale nedelje brez skrbi za naslednji dan. Potem se bom lotila pospravljanja – šolska krama. Klet, podstrešje – mogoče ju ne bom nikoli do konca uredila. Vsakdanja opravila.

Potem bom mogoče še kaj zapisala. Čebelice so moje prijateljice (spomin na ata) in jim bom lahko namenila več časa. Poleg tega imam najeto njivo in bom na njej grebla ter srkala njene vonjave.

Dela, prijetnega dela, vidim na obzorju veliko. Če bo zdravje dopuščalo, Bog daj, bomo še kaj naredili.

Mogoče kakšno potovanje, a sem kar rada doma v miru. Ne maram tekanja okrog.

Kaj želite vsem učiteljem in učencem?

Modrosti, strpnosti, pristnega veselja. Pa seveda zdravja! Pustite se voditi Sv. Duhu in delal bo čudeže!

Srečno!

Mojca Miklavčič

Koliko časa ste bili zaposleni na naši šoli? Ali ste vedno imeli isto delo?

Na naši šoli sem bila zaposlena 40 let. Prvo leto sem bila zaposlena kot učiteljica v podaljšanem bivanju v 1. razredu. Nadomeščala sem sodelavko, ki je bila na porodniškem dopustu. Ko se je vrnila, pa sem se zaposlila v vrtcu kot varuhinja predšolskih otrok. Bila sem varuhinja v mali šoli. Tam sem ostala 7 let. No, potem pa se mi je ponudila priložnost in odšla nazaj v šolo, kjer sem sem se zaposlila kot predmetna učiteljica BIO-GOS. Zelo dolgo časa sem poučevala samo GOS in bila učiteljica v VOZ. Z uvedbo 9-letke pa sem dobila možnost, da poučujem še biologijo ter naravoslovje.

Kako se je šolsko delo skozi čas spreminjalo? So se učenci kaj spremenili?

V teh 40 letih se je precej spremenilo. Kot najprej naj omenim prehod iz 8-letnega v 9-letno šolanje. Večkrat se je spreminjal učni načrt. Začeli smo uporabljati sodobno tehnologijo. Namesto ređovalnice in dnevnika v fizični oblik imamo sedaj lopolis. Pojavile so se interaktivne table in tablice, ki smo jih lahko uporabljali pri pouku.

Tudi učenci so se spremenili. In to v veliko meri. Učenci so se včasih bolj trudili za svoje delo. Domače naloge so bolj redno pisali. Njihovo znanje je bilo boljše. Bili so disciplinirani. Imeli so spoštljiv odnos do učitelja. Zavedali so se, kakšne so njihove dolžnosti. Bili so tudi navihani, ne rečem.

Kateri dogodek se vam je najbolj vtisnil v spomin?

Teh dogodkov je bilo precej. Vsak posebej mi je ostal v spominu. Na prehodu iz 8-letke v 9-letko sem se udeležila tečaja iz računalništva. Potreba po tem zanju se je pokazala, da bo v prihodnje to treba znati. Pred tem tečajem doma še nisem imela računalnika. O računalniku in računalništvu res nisem imela pojma. Groza. In ko je učitelj Branko Filipič rekel: »Sedaj pa z miško kliknite ...« Ojoj, kar vroče mi je postalo. V glavi so bilo prebliski: *kakšna miška, kje je ta miška, kako izgleda ...* en kup vprašanja. Branka mi je bilo zelo nerodno vprašati, kaj je miška. In res nisem vedela, kaj naj . Ampak Branko je opazil, da nekaj preveč preišlujem, in je potem prišel do mene in sva rešila to situacijo. Po tem dogodku pa sem si takoj kupila

računalnik, prebrala vsa navodila in se dodatno še učila oz. ponavljala, kar smo se na tečaju naučili.

S čim se boste ukvarjali sedaj?

Kaj bom počela, ko bom v pokoju, trenutno še ne vem. Imam vrt, v katerega je treba vložiti kar nekaj dela, če hočeš, da ti obrodi. Potem so tukaj še rože, ki potrebujejo tudi svojo nego. Malo več časa bom posvetila kuhanju in pri tem eksperimentirala. Šla bom na kakšen izlet. Vsak dan obvezno na sprehod - do Trebije in nazaj.

To imam trenutno v planu, sicer pa bo čas pokazal svoje.

Kaj želite vsem učiteljem in učencem?

Vsem želim vse dobro. Veliko zadovoljstva, osebne sreče in predvsem zdravja. Bodite uspešni. Naj se vam izpolnijo tako velike kot majhne želje.

Branka Grošelj

IZ DOBRIH KORENIN PRETEKLOSTI ZRASTE MOGOČNO DREVO PRIHODNOSTI

ČIPKARSKA ŠOLA (1906-2024)

Vsak trenutek v življenju je pomemben - dolgoročno in kratkoročno.

Na naši čipkarski šoli v Žireh sem zaposlena od leta 1996, prej sem bila medicinska sestra zaposlena v UKC-ju in v Domu Janeza Levca v Ljubljani.

V klekljarsko poučevanje sta me vpeljali mentorici Vida Kejžar iz Škofje Loke ter moja mama Marica Albreht, dolgoletna učiteljica naše čipkarske šole v Žireh. Zapustila mi je vaje tehnike klekljanja (iz leta 1962), po katerem sem oblikovala svoj učni delovni načrt in umestila klekljarske tehnike v razrede, vse to je izšlo v priročniku za Klekljanje 1 in 2.

Delo je povsem drugačno kot v zdravstvu. Učence moraš znati voditi, motivirati, skratka učitelj mora biti multipraktik. V začetku je bilo to bolj enostavno, saj ko si mlad, imaš veliko energije. So bili tudi učenci bolj pripravljeni za delo. Včasih je naredilo več učencev večje izdelke, več izdelkov in bolj zahtevne izdelke.

Sedaj se je vse prepolovilo. Imamo manj učencev, ki naredijo več izdelkov in bolj zahtevne izdelke. To se izraža tudi na razstavah. Omeniti moram še, da se je v preteklosti izdelovalo čipke iz belega sukanca, meni osebno je bilo lažje in lepše. Sodobnost je prinesla barvaste sukance, ker je vsega več. Bolj skrbno moraš kot učitelj izbrati barvo učencu, podlago za razstave, več navijanja kombinacij itd.

Uporabnost čipke se je z barvnim sukancem povečala. Tako ni čipka všita samo v prtiček, zavese kot v preteklosti, ampak iz čipke izdelamo lahko uhane, zapestnice, verižice ... Ravno tako lahko z barvami bolj poudarimo barvne odtenke živali, rastlin – take, kot so v naravi.

V cerkvenem občestvu se je čipka spremenila, prej prti, sedaj je naša čipkarska šola sklekljala jaslice, ki so meter visoke in meter široke z debelim sukancem, devetdnevnicu rožnega venca Božjega usmiljenja, za veliko noč okrasila božji grob s sklekljanimi marjeticami. Ob prazniku Božjega usmiljenja je sklekljala srčke, ki smo jih podarili Jezusu v hostiji.

Vzorci za klekljanje so se spremenili, če so bili prej bolj klasični, je sedaj več živali, rastlin, črk, števil, horoskop in abstraktnih vzorcev.

2004 leta sem na Dunaju kupila program za računalniško risanje vzorcev, tako smo tri leta imeli nekaj učencev, ki so risali vzorce na računalnik. V preteklosti o računalnikih še slišali niso.

Skoraj vsako leto (od 1996) smo sodelovali na raznih natečajih, doma in v tujini, to se ni kaj dosti spremenilo.

Se je pa spremenil termin tekmovanja. V preteklosti je tekmovanje v Idriji potekalo konec avgusta, v Železnikih tretjo nedeljo v juliju. Sedaj pa je tekmovanje v Idriji tretjo nedeljo v juniju, takoj naslednjo nedeljo je delavnica (ne več tekmovanje) v Železnikih.

Naše športno klekljarsko tekmovanje v kitici smo začeli po 100-letnici čipkarske šole na pobudo Adeline Poljanšek, ki je na proslavi naredila točko v športnem tekmovanju kitice.

Najbolj mi bosta ostali v spominu 100-letnica in 110-letnica čipkarske šole, ki pa jo ne bi izpeljali brez pomoči sodelavcev in sodelavk, ki so svoje talente in trud vložili v razvoj čipkarske šole v Žireh, hvala jim. Hvala pa tudi vsem učencem in učenkam čipkarske šole, njihovim staršem in starim staršem.

Vsak je pomemben, kajti življenje vseh nas je kot drevo, vsako dobro dejanje rodi še eno vejo, ki se širi in raste. Zato ustvarjajmo skupaj, da bo naše drevo še večje in bolj mogočno.

Vesela sem, da sem lahko ohranila našo kulturno dediščino do mojega odhoda v penzijo.

V mojem predzadnjem življenjskem obdobju bom poskušala slediti mojemu cilju, ki je ohraniti vero, upanje in ljubezen. V molitvah se bom spomnila na vas in vam zaželela naj vam Najvišji podeli obilo moči, volje in veliko Božjega blagoslova. To iz srca želim vsem učiteljem in učencem naše Osnovne šole v Žireh.

Žiri, 13. 06. 2024

Učiteljica klekljanja: Branka Grošelj

Spomini na leta službovanja ...

»Vse življenje smo učenci!«

Vse skupaj se je začelo pred dobrimi 40 leti, ko sem po opravljeni diplomski iskal zaposlitev učiteljice biologije, gospodinjstva in šolske prehrane. Prvo in edino službo sem dobila kar na žirovski osnovni šoli. Takrat se je imenovala Centralna osnovna šola Padlih prvoborcev Žiri. Z dozidavo je šola 1983 leta pridobila novo šolsko kuhinjo, novo telovadnico in vrtec. Šola, ki

sem jo pred tem osem let tudi sama obiskovala, mi je bila dobro poznana. Moji bivši tovariši učitelji so postali moji sodelavci in na skupna leta v kolektivu me vse do danes vežejo zelo lepi spomini ...

Najprej sem delala v oddelku podaljšanega bivanja, ki je bilo organizirano podobno, kot je danes in je potekalo pred in po pouku. Učenci so se učili, pisali domače naloge, igrali različne družabne igre, tudi »Človek ne jezi se«, niso pa imeli na razpolago toliko različnih didaktičnih pripomočkov kot jih imajo danes ... Po porodniškem dopustu sem bila nekaj časa v pomoč v računovodstvu, vseskozi sem bila povezana s šolsko kuhinjo. Pri vodenju šolske prehrane sem v sodelovanju s kuharskim osebjem skrbela za pripravo čimbolj zdravih obrokov za šolo in vrtec. Tako danes kot pred trideset in več leti so bili učenci s šolsko prehrano v glavnem zadovoljni, četudi je bila v primerjavi z današnjo ponudbo manj raznolika. Malicali so skoraj vsi učenci, na kosilo jih je bilo naročenih malo ... Jedilnica oziroma VNP je bil namenjen različnim dejavnostim, ki so se odvijale na šoli ... Nekaj let sem bila v pomoč učiteljici Marici Albreht pri poučevanju klekljanja, učila sem tudi matematiko in spoznavanje narave v 5. razredu ter prvo pomoč v 7. razredu osemletke ... Po letu 1990, ko nas je žal mnogo prežgodaj zapustila zelo dobra sodelavka, več kot odlična tovarišica za biologijo in kemijo (tudi moja razredničarka v 6. razredu), Jelka Zajc, in se je upokojila tudi učiteljica za gospodinjstvo Stana Habjan, smo naravoslovne predmete: kemijo, gospodinjstvo in biologijo poučevale tri učiteljice: Lili Justin, Mojca Miklavčič in jaz. V tistem času je bilo na šoli kar nekaj več učencev, kot jih je danes, nekatere generacije so bile zelo številne, razredi tudi s po štirimi oddelki.

Šolsko delo se je vseskozi spreminjalo, izboljševalo in nadgrajevalo. Spominjam se, da sem na začetku vse priprave na učne ure pisala ročno, učne liste smo učitelji razmnoževali na stroju, ki je bil zelo zaseden, le redkokdo je imel pisalni stroj in si je priprave, delovne liste, teste ... natipkal, na zeleno tablo smo pisali s kreda, tabelske slike in zapise na tabli so reditelji brisali z mokro gobo – spužvo ... Tudi uporaba grafoskopa in pisanje na grafo folije je bilo svojčas nepogrešljivo ... Spominjam se, da smo pouk biologije, naravoslovja ... imeli v različnih učilnicah, ker je bila prostorska stiska in se je bilo treba prilagajati in seliti iz razreda v razred. Le nekaj učilnic na šoli je sprva imelo televizijo z video rekorderjem, da smo si lahko ogledali kakšen film na video kasetah in tako popestrili pouk ... Krožki so bili organizirani v popoldanskem času in obiskovali so jih načeloma le učenci iz bližnje okolice in ne vozači.

Vse se spreminja in danes ni tako, kot je bilo včeraj. Tudi učenci ne morejo biti enaki kot v preteklosti, ker živijo danes, so tukaj in zdaj, sobivamo z njimi in skupaj ustvarjamo prihodnost. Vse življenje smo učenci! Naj bo današnji mladini digitalizacija v pomoč, da bodo v življenju lahko nadgrajevali pridobljena znanja in spoznanja, ob tem pa ne pozabili na naravne procese bivanja in življenja v sožitju.

Ko premišlujem, kaj se je v teh desetletjih še pomembnega zgodilo in se mi najbolj vtisnilo v spomin, težko izpostavim le eno stvar, ker jih je veliko ... in to lepe!

Naj izpostavim in ga imenujem kar »OBJEM PRIJATELJSTVA«. Vedno se prileže, vedno povezuje, vedno potolaži ... In ko se po naključju srečam z bivšimi učenci, ko nepričakovano potrka na vrata ali me nenapovedano obišejo, ko je nasmeh na obrazu in pogled z iskrico v

očeh dovolj, da se čuti hvaležnost in ljubezen do sočloveka, ki se izrazi s stiskom roke ali velikim objemom, je to dogodek, ki me vedno znova opogumlja in da vedeti, da ni bilo zaman, da sem v vseh letih službovanja po svojih najboljših močeh učila in vzgajala učence ter jih usmerjala in pripravljala za življenje. In če nekdo s pridnostjo in prizadevnostjo doseže svoje zastavljene cilje in zmore tudi spoštovati in ljubiti, odpuščati in ne sovražiti, sem nanj upravičeno ponosna in ga zelo cenim, ker je človek z veliko začetnico.

1. septembra se bo zame pričelo novo življenjsko obdobje, za vas učence in učitelje pa novo šolsko leto. Ne delam posebnih načrtov, želim si predvsem zdravja, ker le taka bom še kaj dobrega storila zase in za druge. Zelo bom vesela, če se bom lahko nekaterim aktivnostim posvetila bolj kot do sedaj: družinskim srečanjem in druženju z vnukinjama, klekljanju in ostalim ročnim spretnostim, kuhariji, pohodom in izletom, srečanjem s prijatelji in znanci ... Hvaležna sem in bom za vsak nov dan, ki bo obsijan s »soncem srčnosti«!

Zagotovo vas bom na nek način pogrešala, se vas rada spominjala in se ob različnih priložnostih vedno veselila vsakršnega srečanja s komerkoli izmed vas.

Srečno in uspešno delo na osnovni šoli in v življenju želim vsem sedanjim in bodočim generacijam učencev, sodelavcem, ravnatelju in pomočniku ter vsem ostalim delavcem šole in vrtca.

Vse dobro in lep pozdrav!

Julijana Gantar



Meri Pečelin in Tisa Šink, 7. a